CAPÍTULOUN.

panorama económico

UNUN. contexto económico xeral

UNDOUS. cadro macroeconómico de galicia

UNTRES. marco orzamentario

UNCATRO. evolución demográfica

UNCINCO. proceso de converxencia

UNUN. contexto económico xeral

As debilidades e riscos existentes nas economías avanzadas, en especial na zona euro, están ralentizando a recuperación económica mundial, que no ano 2012 se desacelera, acadando taxas de crecemento do 3,2%, inferiores en oito décimas ás do ano anterior.

No ano 2012 obsérvanse con maior nitidez as distintas velocidades de recuperación entre os países emerxentes, EEUU e Europa.

No conxunto de economías de mercados emerxentes e en desenvolvemento, a actividade comeza a repuntar no segundo semestre do ano 2012, acadando no seu conxunto taxas de crecemento do 5,1%, inferiores ás do ano anterior, pero cunha tendencia a incrementarse gradualmente.

A economía estadounidense parece ter superado a ameaza dunha brusca contracción fiscal, acadando no ano 2012 un crecemento do 2,2% baseado nunha puxante demanda interna e limitado polas ameazas derivadas, fundamentalmente, da evolución da zona euro.

No que respecta á UE, as políticas de reforma, tanto a nivel nacional como europeo, e de contención dos déficits, levadas a cabo nas economías da zona euro, parecen ter moderado as turbulencias financeiras no ano 2012. Pero a actividade económica na euro zona segue moi debilitada, acadando taxas de crecemento negativas do 0,6% no ano 2012.

As melloras nos niveis de confianza, así como a redución dos diferenciais de débeda dos países periféricos, non están a transmitirse á mellora nas condicións crediticias, o que unido aos elevados niveis de desemprego, tradúcese nunha crise de demanda que se está a expandir, en forma de contracción do crecemento económico, da periferia ao centro, ameazando con

provocar un estancamento prolongado na zona euro.

Segundo datos do FMI, a economía española rexistrou en 2012 unha taxa de variación interanual do seu PIB real do -1,4%, un comportamento peor que o conxunto da economía da zona euro (–0,6%). En relación aos datos do exercicio anterior, cómpre salientar que a demanda interna real cae en 3,8 puntos, condicionada polas políticas de contención do déficit, polas elevadas taxas de desemprego e por un limitado acceso ao crédito.

Panorama económico internacional

A crise financeira iniciada no ano 2008, continua por quinto ano consecutivo, no 2012, así, segundo o Fondo Monetario Internacional (FMI), o Produto Interior Bruto (PIB) mundial, tras un sólido incremento no ano 2010 (5,1%), favorecido pola implementación de medidas de impulso económico así coma pola normalización das condicións financeiras e de confianza dos axentes económicos, perde parte dese impulso no ano 2011, a causa da retirada gradual dos plans de estímulo e da xeneralización dos plans de axuste orzamentario e de redución do déficit público.

A ralentización do crecemento económico no ano 2011, agudizada no último trimestre do ano, nun entorno de deterioro financeiro a causa das tensións nos mercados de débeda soberana e de forte aversión ao risco dos axentes económicos, ten como consecuencia que as previsións do FMI (WEO abril 2013) sinalen unha taxa de variación do PIB mundial para o ano 2012 do 3,2%, acadando taxas negativas na zona euro (–0,6%).

Tal como ven acontecendo dende o comezo da crise financeira global, os efectos da mesma e o ritmo de recuperación, é dispar temporal e xeograficamente, existindo un ciclo económico diferente entre as economías avanzadas e as economías emerxentes. Tal como indica o FMI (WEO abril 2013), a recuperación a dúas velocidades da economía mundial, distinguindo entre as fortes taxas de crecemento dos países emerxentes e as máis débiles dos países desenvolvidos, parece estar a converterse nunha recuperación a tres velocidades, xa que na Unión europea a recuperación está a ralentizarse en relación á tendencia seguida polos Estados Unidos.

Neste senso, os países desenvolvidos acusan as taxas negativas de variación do PIB da zona euro e o FMI reflicte para estes países unha taxa de crecemento do 12%, no ano 2012, continuando, deste xeito, a perda na intensidade da recuperación económica. Tal como se indica, dentro dos países desenvolvidos parece estar a forxarse unha recuperación dual, así nos Estados Unidos, o crecemento no ano 2012 foi do 2,2%, con previsións do 1,9% en 2013, e do 3% en 2014; en cambio na eurozona, estímase un crecemento negativo do 0,6% no 2012, con previsións de crecemento do –0,3% no 2013 e do 1,1% no 2014.

Fronte ás economías avanzadas, o grupo de economías emerxentes, aínda que con taxas de crecemento 1,3 puntos porcentuais inferiores ás do ano anterior, seguen a ter para o ano 2012, previsións de crecemento do seu PIB, do 5,1%, isto a pesar dos efectos negativos que a ralentización no crecemento económico mundial, ten sobre as exportacións dos países emerxentes. Neste senso compre salientar a fortaleza dos países emerxentes de Asia, con taxas de crecemento do seu PIB para o ano 2012, do 6,6%, ou os países de África subsahariana con taxas do 4,8%.

No que atinxe ás economías avanzadas, nos **Estados Unidos**, a taxa de crecemento interanual do PIB real foi do 2,2%, catro décimas superior á do ano anterior onde a

taxa de crecemento foi do 1,8%. É destacable salientar que esta taxa de crecemento se acada nun contexto de intensa consolidación fiscal, sendo a vigorosa demanda interna a que impulsa o seu crecemento económico. O crecemento económico dos EEUU, no ano 2012, mantense en niveis contenidos, reflexo da crise financeira, da consolidación fiscal, da debilidade da demanda externa afectada polos efectos da crise en Europa, así como por factores naturais adversos como a grave seca sufrida polo país no ano 2012 ou os trastornos do temporal Sandy, así como pola ameaza do chamado "abismo fiscal".

A actividade produtiva de **Xapón** experimentou unha recuperación despois dos trastornos derivados do terremoto de marzo de 2011. No ano 2012 a economía xaponesa incrementa o seu PIB real nun 2% en relación ao ano anterior, no que presentou unha taxa negativa do 0,6%.

Fronte ás previsións que se apuntan para Estados Unidos, Xapón ou para o conxunto das economías avanzadas, na **zona euro** as perspectivas seguen apuntando a unha contracción do PIB en torno ao 0,6% para o ano 2012, contracción que se prevé continúe no ano 2013 (–0,3%). O recrudecemento das tensións financeiras na periferia europea, fundamentalmente no segundo trimestre do ano 2012, afecta directamente a países como España, Portugal ou Italia, pero cada vez máis, estanse estendendo a outras economías europeas, a causa das intensas vinculacións comerciais e financeiras existentes entre elas. Neste senso, xunto as taxas de variación do PIB real para o ano 2012 en Italia (–2,4%), España (–1,4%), Grecia (–6,4%) ou Portugal (–3,2%), as economías avanzadas europeas como Alemaña ou Francia moderan significativamente o seu crecemento (0,9% e 0% respectivamente), acadando taxas negativas nos Países Baixos (–0,9%), ou Bélxica (–0,2%), sendo tamén destacables as taxas de crecemento do Reino Unido (0,2%) onde o sector financeiro veuse fortemente golpeado pola crise financeira mundial.

Como reflicte o **cadro 1.1.1.**, a demanda interna real total das economías avanzadas expándese un 1%, en relación ao ano anterior, consecuencia dun incremento do investimento (2,1%), e do incremento do consumo privado do 1%, manténdose estable o gasto en consumo público, cun incremento do 0,1% en relación ao ano anterior.

O nivel xeral de inflación diminuíu en todas as rexións, grazas ao descenso dos prezos das materias primas. A inflación baixou tanto nas economías de mercados emerxentes e en desenvolvemento como nas economías avanzadas (2%).

Un elemento fundamental polo seu efecto nos prezos xerais é a evolución do prezo de petróleo. O prezo de entrega de petróleo Brent aumentou dende un mínimo de US$41 en decembro de 2008 a US$109 o barril en decembro de 2012. Os prezos do petróleo diminuíron no segundo trimestre do ano 2012, pero subiron no terceiro e cuarto trimestres, polo que a volatilidade nos prezos continúa presente, aínda que sen acadar os picos rexistrados no ano 2011, tralas revoltas acaecidas en Libia. O risco de revoltas sociais nas rexións produtoras pode amortiguar as presións á baixa sobre o prezo do petróleo derivadas do menor crecemento da economía mundial.

A desaceleración do crecemento das economías avanzadas, reflectida na evolución do PIB real, da ralentización no crecemento do consumo privado e da formación bruta de capital, trae como consecuencia directa o mantemento de taxas de desemprego nas economías avanzadas, do 8%, taxa media que oculta diferenzas fundamentais entre países.

Economía internacional 2010-12: evolución dos principais indicadores

	2010	2011	2012
Produto Interior Bruto real			
Economía mundial	5,2	4,0	3,2
Economías avanzadas	3,2	1,6	1,2
EE.UU.	2,4	1,8	2,2
Xapón	4,7	-0,6	2,0
Unión Europea			
Zona Euro	2,0	1,4	-0,6
Alemaña	4,0	3,1	0,9
Francia	1,7	1,7	0,0
Italia	1,7	0,4	-2,4
España	-0,3	0,4	-1,4
Países emerxentes e en desenvolvemento			
China	10,4	9,3	7,8
India	11,2	7,7	4,0
Demanda interna real total			
Economías avanzadas	2,9	1,3	1,0
EE.UU.	2,8	1,7	2,1
Xapón	2,9	0,3	2,9
Zona Euro	1,3	0,5	-2,2
Alemaña	2,6	2,6	-0,4
Francia	1,6	1,7	-0,7
Italia	2,1	-1,0	-5,3
España	-0,6	-1,9	-3,8
Gasto en consumo privado			
Economías avanzadas	2,0	1,5	1
EE.UU.	1,8	2,5	1,9
Xapón	2,8	0,5	2,4
Zona Euro	0,9	0,1	-1,3
Alemaña	0,9	1,7	0,6
Francia	1,5	0,3	-0,1
Italia	1,5	0,1	-4,3
España	0,7	-1,0	-2,2
Gasto en consumo público			
Economías avanzadas	1,2	-0,5	0,1
EE.UU.	0,9	-2,3	-1,3
Xapón	1,9	1,5	2,7
Zona Euro	0,7	-0,1	0,0
Alemaña	1,7	1,0	1,4
Francia	1,8	0,2	1,4
Italia	-0,4	-1,2	-2,9
España	1,5	-0,5	-3,7
Formación bruta de capital			
Economías avanzadas	1,4	2,3	2,1
EE.UU.	-0,3	3,4	6,1
Xapón	-0,2	1,1	4,5
Zona Euro	-0,1	1,5	-4,1
Alemaña	5,9	6,2	-2,5
Francia	1,3	3,6	0,0
Italia	0,6	-1,8	-8,0
España	-6,2	-5,3	-9,1

(consulta: 17-04-2013)

Fonte: *Fondo Monetario Internacional*

1.1.1.a.

Economía internacional 2010-12: evolución dos principais indicadores (cont.)

	2010	2011	2012
IPC *(medias anuais)*			
Economías avanzadas	1,5	2,7	2,0
EE.UU.	1,6	3,1	2,1
Xapón	-0,7	-0,3	0,0
Zona Euro	1,6	2,7	2,5
Alemaña	1,2	2,5	2,1
Francia	1,5	2,1	2,0
Italia	1,6	2,9	3,3
España	2,0	3,1	2,4
Países emerxentes e en desenvolvemento			
China	3,3	5,4	2,6
India	12,0	8,9	9,3
Produtividade laboral (1)			
Economías avanzadas	7,9	2,5	1,1
EE.UU.	6,4	2,6	2,2
Xapón	13,6	-1,0	0,1
Zona Euro	7,8	3,4	-0,8
Tipo de xuro a curto prazo			
EE.UU.	0,3	0,3	0,3
Xapón	0,4	0,3	0,3
Zona Euro	0,8	1,4	0,6
Tipo de xuro a longo prazo			
EE.UU.	3,2	2,8	1,8
Xapón	1,5	1,1	0,8
Zona Euro	3,8	4,3	3,1
Taxa de desemprego			
Economías avanzadas	8,3	7,9	8,0
EE.UU.	9,6	8,9	8,1
Xapón	5,1	4,6	4,4
Zona Euro	10,1	10,2	11,4
Alemaña	7,1	6,0	5,5
Francia	9,7	9,6	10,2
Italia	8,4	8,4	10,6
España	20,1	21,7	25,0

(1) medida coma o cociente entre a remuneración por hora e o custo unitario da man de obra

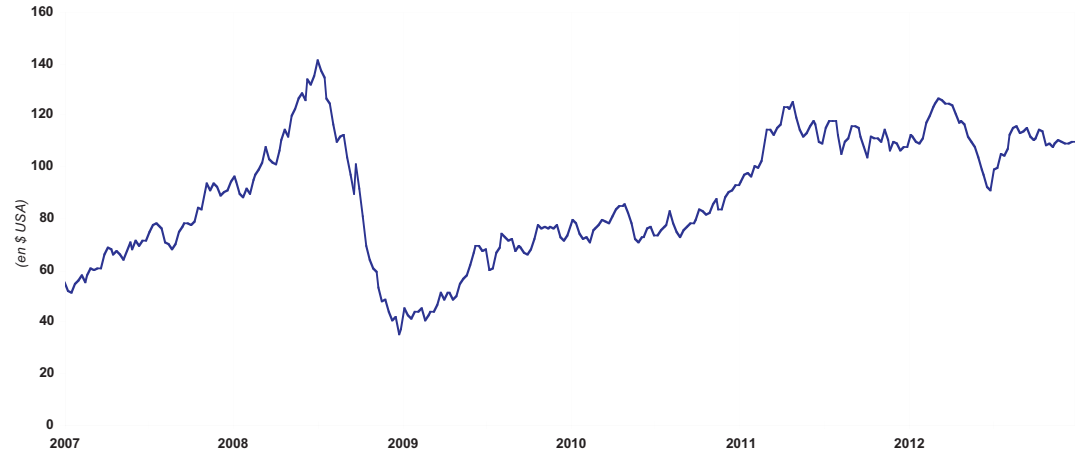
(consulta: 17-04-2013)

Fonte: *Fondo Monetario Internacional*

1.1.1.b.

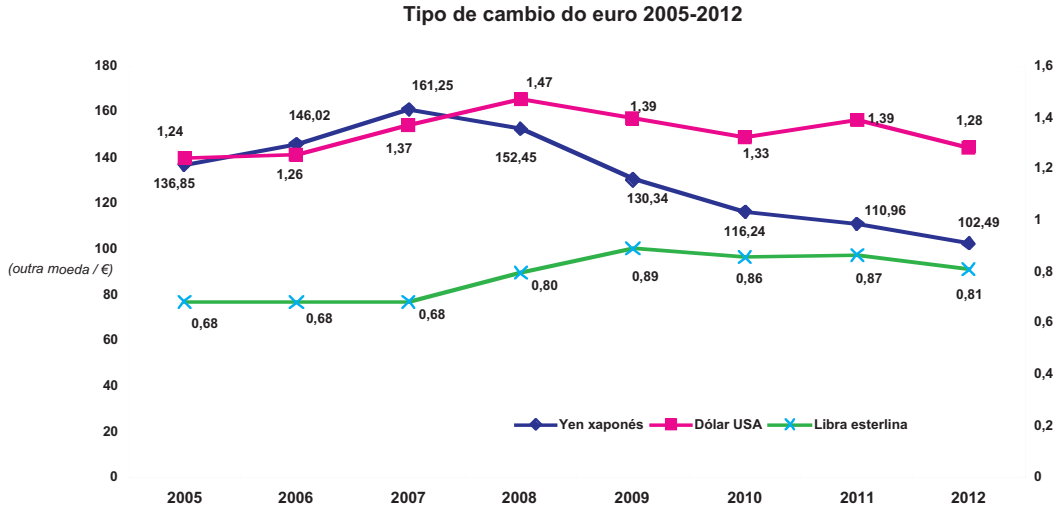
Polo que respecta á Unión Europea-27, fronte ao ano 2011 onde só Grecia (–7,1%), e Portugal (–1,6%) presentaban taxas de variación do seu PIB real negativas, no ano 2012, a crise económica expándese da periferia ao núcleo, e dentro da zona euro, países como Bélxica (–0,2%), España (–1,4%), Finlandia (–0,1%), Francia (0%), Holanda (–0,9%), Italia (–2,2%), Chipre (–2,3%), Eslovenia (–2%), ademais de Grecia e Portugal, presentan taxas negativas de variación do seu PIB.

Fronte ao crecemento do 1,4% do PIB da euro zona no ano 2011, no ano 2012 a actividade económica ralentízase acadando unha taxa negativa de variación do PIB do 0,6%. A pesar de que as turbulencias na zona euro parecen moderarse ao longo do ano 2012, cunha mellora nos diferenciais soberanos e na liquidez bancaria, a

Fonte: *US EIA*

1.1.2.

Fonte: *Banco de España*

1.1.3.

actividade económica na euro zona segue estando moi debilitada, acosada por unha demanda interna débil e por fortes dificultades para o acceso ao crédito para o sector privado. A economía europea segue beneficiándose do comercio exterior coas economías emerxentes, así como dunha presión inflacionista moderada.

A curto prazo os maiores riscos para a zona euro pasan pola situación de Chipre e a inestabilidade política de Italia, e, en xeral, pola existencia de intensos factores de vulnerabilidade nos países da periferia, sendo destacable os niveis de desemprego; e a medio prazo, os risgos para a euro zona son, o que o FMI denomina "fatiga do

Indicadores macroeconómicos dos estados membros da UE 2011-2012 e previsións 2013 (1)

	PIB			Inflación media (2)			Desempregho			Déficit Público (3)		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
	(taxa de variación anual)			(taxa de variación anual)				($)			($)	
Alemaña	3,0	0,7	0,5	2,5	2,1	1,8	5,9	5,5	5,7	-0,8	-0,2	-0,2
Austria	2,7	0,7	0,7	3,6	2,6	2,2	4,2	4,4	4,5	-2,5	-3,2	-2,7
Bélxica	1,8	-0,2	0,2	3,5	2,6	1,6	7,2	7,3	7,7	-3,7	-3,0	-3,4
España	0,4	-1,4	-1,4	3,1	2,4	1,7	21,7	25,0	26,9	-9,4	-8,0	-6,0
Finlandia	2,8	-0,1	0,3	3,3	3,2	2,5	7,8	7,7	8,0	-0,6	-1,8	-1,2
Francia	1,7	0,0	0,1	2,3	2,2	1,6	9,6	10,3	10,7	-5,2	-4,5	-3,5
Grecia	-7,1	-6,4	-4,4	3,1	1,0	-0,8	17,7	24,7	27,0	-9,4	-6,8	-5,5
Holanda	1,0	-0,9	-0,6	2,5	2,8	2,6	4,4	5,3	6,3	-4,5	-3,7	-2,9
Irlanda	1,4	0,7	1,1	1,2	1,9	1,3	14,7	14,8	14,6	-13,4	-8,4	-7,5
Italia	0,4	-2,2	-1,0	2,9	3,3	2,0	8,4	10,6	11,6	-3,9	-2,9	-2,1
Luxemburgo	1,7	0,2	0,5	3,7	2,9	1,7	4,8	5,0	5,4	-0,3	-1,9	-1,7
Portugal	-1,6	-3,2	-1,9	3,6	2,8	0,6	12,9	15,7	17,3	-4,4	-5,0	-4,5
Chipre	0,5	-2,3	-3,5	3,5	3,1	1,5	7,9	12,1	13,7	-6,3	-5,3	-5,7
Eslovaquia	3,2	2,0	1,1	4,1	3,7	1,9	13,6	14,0	14,0	-4,9	-4,9	-3,2
Eslovenia	0,6	-2,0	-2,0	2,1	2,8	2,2	8,2	9,0	9,8	-6,4	-4,4	-3,9
Estonia	8,3	3,2	3,0	5,1	4,2	3,6	12,5	10,0	9,8	1,1	-1,1	-0,5
Malta	1,6	1,0	1,5	2,5	3,2	2,2	6,5	6,5	6,4	-2,7	-2,6	-2,9
Zona Euro	1,4	-0,6	-0,3	2,7	2,5	1,8	10,2	11,4	12,2	-4,1	-3,3	-2,6
Dinamarca	1,1	-0,4	1,1	2,7	2,4	1,5	7,6	7,7	8,0	-1,8	-3,9	-2,0
Reino Unido	0,9	0,0	0,9	4,5	2,8	2,6	8,0	7,9	8,0	-7,8	-6,2	-7,2
Suecia	3,7	1,0	1,3	1,4	0,9	1,1	7,5	7,7	8,0	0,4	0,0	-0,3
Hungría	1,6	-1,7	-0,1	3,9	5,7	3,6	10,9	10,8	11,1	4,3	-2,5	-2,9
Letonia	5,5	5,3	3,8	4,2	2,3	1,9	16,2	14,9	13,7	-3,4	-1,7	-1,5
Lituania	5,9	3,6	3,1	4,1	3,2	2,4	15,3	13,0	11,4	-5,5	-3,2	-2,8
Polonia	4,3	2,0	1,2	3,9	3,7	1,8	9,6	10,2	10,8	-5,0	-3,4	-3,1
Rep. Checa	1,9	-1,1	0,0	2,1	3,5	2,1	6,7	7,0	7,6	-3,3	-3,5	-3,4
Bulgaria	1,7	0,8	1,4	3,4	2,4	2,6	11,3	12,2	12,2	-2,0	-1,5	-1,5
Rumanía	2,2	0,2	1,6	5,8	3,4	4,6	7,4	7,0	6,9	-5,5	-2,8	-2,4
UE-27	1,5	-0,3	0,1	3,1	2,6	2,0	9,6	10,5	11,1	-4,4	-3,6	-3,2

(1) os datos de 2012 son estimacións e os de 2013 son previsións
(2) IPC armonizado (2005=100) ou IPC nacional cando o primeiro non está dispoñible
(3) capacidade (+) necesidade (-) de financiamento das AA.PP. en porcentaxe do PIB
Fonte: *Comisión Europea*

1.1.4.

axuste" así como a posibilidade de que se produza un estancamento prolongado na zona.

Na zona euro no ano 2012 prodúcese un forte descenso interanual da demanda interna real de 2,2 puntos porcentuais en relación ao ano anterior, motivado pola caída do consumo privado e público (1,3% e 0% respectivamente) e pola variación negativa da formación bruta de capital (4,1%). A este respecto cabe salientar que a formación bruta de capital da zona euro pasa dunha taxa de variación interanual do 1,5% no ano 2011 a xa citada do –4,1% no ano 2012.

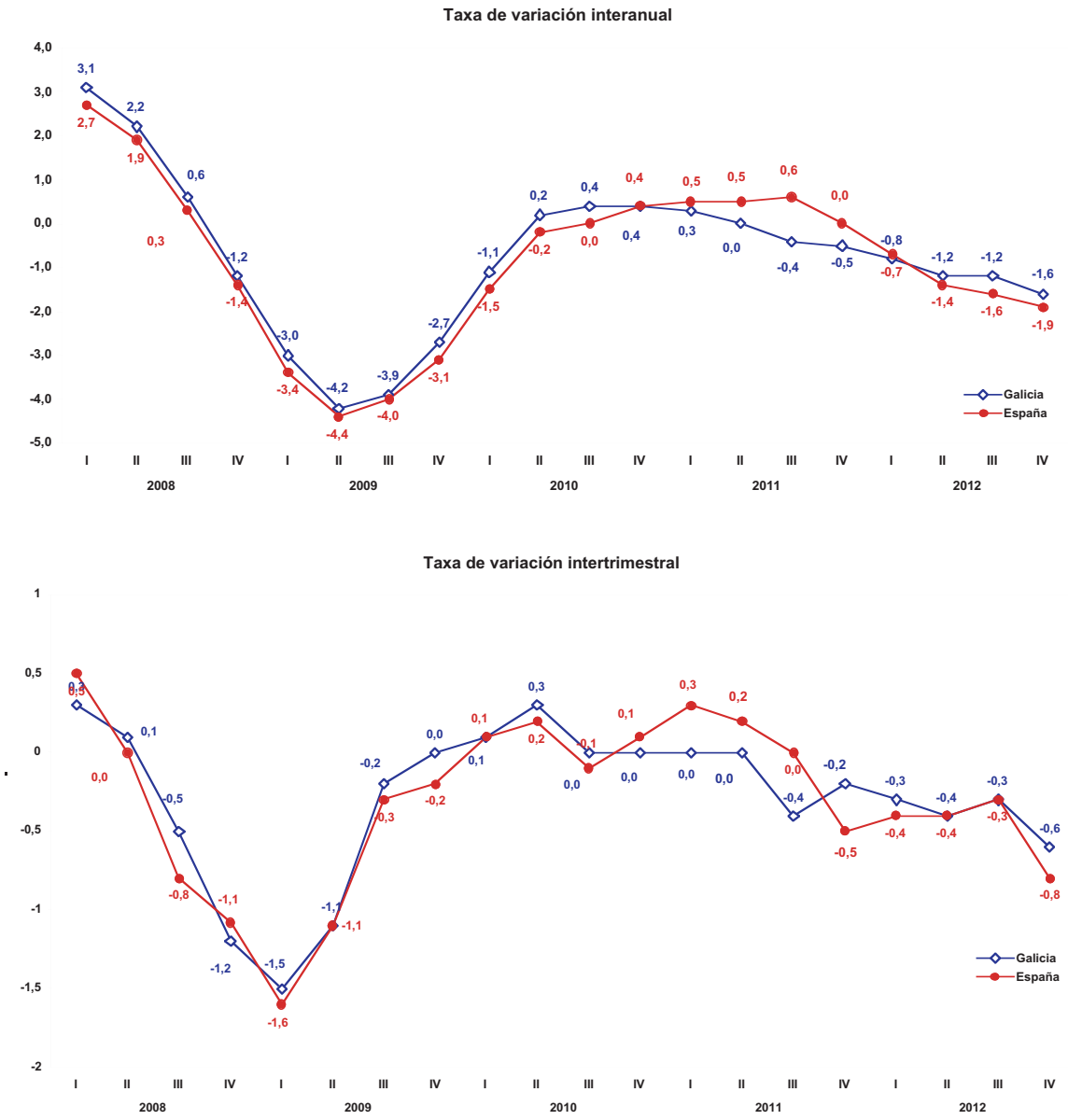
O desemprego na zona euro, fronte ao estancamento no conxunto das economías avanzadas, no 2012, sitúase no 11,4%, 3,4 puntos por riba da media do conxunto das economías avanzadas. Por países, a taxa de paro máis elevada rexistrouse en España, cun 25%, e a máis baixa segue sendo Austria, cun 4,4%, segundo datos da Comisión Europea (**cadro 1.1.4.**).

Panorama económico de España

Ao longo do ano 2012, o retroceso da actividade económica vai sendo cada vez maior, a media que a demanda interna se vai reducindo, e a crise económica se vai estendendo ao conxunto da zona euro.

A profundización na crise económica reflíc-

PIB en Galicia e España 2008-12 (1): evolución

(1) PIBpm, índices de volume encadenados, datos correxidos de efectos estacionais e de calendario (consulta: 01-03-2013); Base 2008
Fonte: *INE* e *IGE*

1.1.5.

tese na existencia de taxas de variación intertrimestrais negativas nos cuatro trimestre do ano 2012, que se recollen no **cadro 1.1.5.** No conxunto do ano 2012, o produto interior bruto (PIB) xerado pola economía española experimentou un retroceso, acadando unha taxa de variación interanual do –1,4%, fronte ao dato de taxa de variación interanual positiva rexistrado no ano 2011 do 0,4%. Os datos trimestrais indican o retroceso na actividade produtiva no conxunto do Estado, con variacións cada vez máis negativas, –0,7% no primeiro trimestre, –1,4% no segundo, e –1,6% e –1,9% no terceiro e cuarto trimestre.

PIB en España 2011-12: distribución segundo as súas compoñentes (1)

	2011	2012	2011				2012			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
			(taxas de variación interanual)							
Gasto en consumo final	-0,8	-2,5	0,6	-0,8	-1,0	-2,1	-2,0	-2,3	-2,6	-3,3
Gasto en consumo final dos fogares	-0,8	-2,2	0,2	-0,9	-0,2	-2,4	-1,3	-2,2	-2,1	-3,0
Gasto en consumo final das ISFLSH	-8,9	-1,5	-8,9	-7,9	-9,2	-9,4	-1,4	-1,0	-1,0	-2,5
Gasto en consumo final das AA.PP.	-0,5	-3,7	2,2	-0,5	-2,7	-1,1	-3,8	-2,8	-4,0	-4,1
Formación bruta de capital fixo	-5,3	-9,1	-6,0	-4,9	-4,2	-6,0	-7,4	-9,2	-9,7	-10,3
Activos fixos materias	-5,8	-10,0	-6,7	-5,4	-4,7	-6,6	-8,1	-10,0	-10,7	-11,0
Construcción	-9,0	-11,5	-10,8	-8,5	-8,0	-8,6	-9,5	-11,6	-12,4	-12,3
Bens de equipo e activos cultivados	2,3	-6,6	4,9	2,9	3,5	-1,7	-5,1	-6,4	-7,0	-7,9
Activos fixos inmateriais	3,1	2,6	4,1	1,4	4,9	2,0	3,4	2,7	4,8	-0,5
Variación de existencias (2)	-0,1	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,1
Demanda interna (2)	-1,9	-3,9	-0,9	-1,8	-1,8	-3,1	-3,1	-3,8	-4,0	-4,7
Exportacións de bens e servizos	7,6	3,1	10,2	7,1	7,6	5,8	2,1	2,7	4,2	3,2
Exportacións de bens	8,5	2,9	14,0	8,0	8,4	4,2	1,9	2,9	3,6	3,0
Exportacións de servizos	5,8	3,4	2,8	5,2	5,9	9,4	-5,9	2,2	5,6	3,6
Importacións de bens e servizos	-0,9	-5,0	4,5	-1,6	-1,2	-4,9	-6,0	-5,2	-3,4	-5,4
Importacións de bens	-0,7	-5,5	6,4	-1,2	-1,9	-5,8	-5,5	-6,3	-3,7	-6,1
Importacións de servizos	-1,4	-3,0	-1,9	-3,1	1,3	-2,0	-0,7	-1,2	-2,3	-3,1
PIB a prezos de mercado	0,4	-1,4	0,5	0,5	0,6	0,0	2,5	-1,4	-1,6	-1,9
Agricultura, gandeiría, silvicultura e pesca	8,2	2,2	8,1	8,2	8,7	7,8	-3,2	2,2	2,4	1,9
Industria	2,7	-2,9	5,8	2,4	2,5	0,2	-7,5	-3,1	-2,9	-2,4
Construción	-5,9	-8,1	-8,6	-6,1	-4,3	-4,5	0,7	-7,7	-8,9	-8,5
Servizos	1,4	-0,4	1,3	1,6	1,6	1,1	-0,4	-0,3	-0,6	-1,2
Impostos netos sobre os produtos	-5,5	-0,3	-4,7	-5,3	-6,0	-5,9	-0,7	-0,2	-0,2	-0,5

(1) PIBpm, índices de volume encadenados, Base 2008; datos correxidos de efectos estacionais e de calendario (consulta: 01-03-2013)
(2) aportación ao crecemento do PIB a prezos de mercado
Fonte: *INE*

1.1.6.

O PIB real español no ano 2012, retrocedeu un 1,4%, cunha diminución da demanda nacional do 3,9%, en tanto que a aportación da demanda externa ao crecemento do PIB foi de 2,5 puntos porcentuais. Todos os compoñentes da demanda interna (consumo final público e privado, e formación bruta de capital) rexistraron taxas de variación negativas sendo, desde un punto de vista sectorial, o investimento no sector da construción, un ano máis, o compoñente da demanda interna que mostrou un comportamento máis negativo.

A formación bruta de capital fixo no conxunto do ano 2012, rexistrou un descenso real do 9,1%, mentres que o ano anterior o fixera nun 5,3%. Como indican os datos recollidos no **cadro 1.1.6.**, esta caída explícase fundamentalmente pola evolución da formación bruta de capital fixo (FBCF) na construción (–11,5%), mostrando tamén taxas negativas a FBCF en bens de equipo e activos cultivados (–6,6%) fronte ás positivas acadadas no ano anterior (2,3%).

Respecto ao gasto en consumo final, salientar o forte descenso tanto do gasto en consumo final dos fogares como das Administracións Públicas, con taxas negativas do 2,2% e do 3,7% respectivamente. Os datos trimestrais amosan como o gasto en consumo final se sitúa en taxas de variación interanuais negativas nos catro trimestres do ano, acadando mínimos no

último trimestre co 3,3% de consumo final menos que no mesmo trimestre do ano anterior.

Tal como se sinala, a demanda externa contribúe en 2,5 puntos porcentuais ao crecemento do produto nacional, nembargante, os datos trimestrais de importacións e exportacións mostran un deterioro nas taxas de variación de ámbalas dúas variables, acadando unha taxa de variación interanual das exportacións do 3,1% (7,6% no ano 2011), e unha taxa de variación das importacións do –5%, (–0,9% no ano 2011).

Dende o lado da oferta, o valor engadido de todas as ramas produtivas, agás a agricultura, gandería, silvicultura e pesca, rexistrou unha evolución negativa no ano 2012.

O sector da construción acusa caídas do seu valor engadido do 11%, o sector servizos experimenta unha taxa de variación negativa do seu valor engadido bruto no ano 2012, do 0,2%; a posición do conxunto do sector servizos, é consecuencia da evolución positiva, aínda que a menores taxas que no ano precedente, das actividades de comercio, transporte e hostalería, así como das actividades financeiras e seguros, inmobiliarias e das actividades artísticas e recreativas, que presentan tamén taxas positivas de variación do seu VEB en relación ao ano anterior, pero que, en conxunto, non compensan totalmente a evolución negativa das actividades de información e comunicacións, das actividades profesionais e da Administración pública e defensa.

As ramas industriais rompen coa tendencia iniciada en 2010, e reflicten unha taxa de variación do seu VEB negativa do 1%, sendo do –2,6% no caso concreto da industria manufactureira.

A taxa de variación interanual do valor engadido do sector primario incrementouse un 6,7%, en relación ao ano 2011.

Asemade, cómpre salientar que no ano 2012 a economía española mantén estables os niveis de competitividade fronte á zona euro e á UE-27, mellorando, ao igual que acontecera no ano anterior, a competitividade en termos de custos laborais unitarios, e no índice de competitividade en termos de prezos ao consumo e industriais fronte aos países industrializados de Asia (**cadro 1.1.7.**). O emprego caeu un 4,4% no conxunto do ano, co que a productividade aumentou un 3,2%. Esta evolución, xunto co descenso da remuneración por asalariado, fixo que os custos laborais unitarios diminuísen, para o conxunto da economía, nun 3,4%

Nesta situación, os custos laborais unitarios reducíronse nun 3,4% en relación ao ano anterior, afectados polo descenso na remuneración de asalariados do 5,5%.

O excedente bruto de explotación e a renda mixta, valor que indica o pago aos factores produtivos salvo o pago de salarios aos traballadores, despois dun incremento medio anual do 1,9% en 2011, presenta no ano 2012 un incremento medio anual do 2,3%, Asemade, os impostos netos sobre a produción e as importacións increméntanse un 6%.

Neste marco económico, o emprego no ano 2012 non deu signos de recuperación, sendo o paro rexistrado en España superior ao correspondente ao ano 2011. Hai un crecemento nos niveis de desemprego e continúa a redución do número de empresas inscritas no réxime xeral da Seguridade Social, crecendo, nembargante, o número de sociedades mercantís creadas no ano 2012 en España, un 2,7% máis que no ano anterior.

O número de persoas en alta laboral afilia-

Índices de competitividade de España 2007-12 (1)

	Fronte á zona euro			Fronte á UE-27			Fronte a novos países industrializados de Asia (2)	
	Con prezos ao consumo	Con prezos industriais	Con custos laborais unitarios	Con prezos ao consumo	Con prezos industriais	Con custos laborais unitarios	Con prezos ao consumo	Con prezos industriais
	(base 1999 =100)							
2007	108,9	105,8	112,7	107,5	104,8	110,1	126,0	117,7
2008	109,9	106,9	115,0	109,4	106,8	113,3	128,0	119,5
2009	109,4	106,9	111,8	110,5	107,5	112,2	121,3	114,0
2010	110,0	106,8	110,3	110,0	106,8	109,6	111,1	102,6
2011	110,4	107,0	107,5	110,2	106,8	106,9	110,1	105,3
2012	110,4	107,3	103,4	109,6	106,6	102,1	100,2	97,8

(1) a caída no Índice reflicte melloras na competitividade

(2) China, Corea do Sur, Filipinas, Hong-Kong, India, Indonesia, Malaisia, Singapur, Taiwán e Tailandia.

Fonte: *Banco de España*

1.1.7.

Distribución funcional da renda en España 2011-12

	2011	2012	2011 trimestres				2012 trimestres			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
	(taxas de variación interanual)									
PIB (1)	-0,7	-1,2	1,6	1,7	1,5	0,7	-0,5	-1,2	-1,1	-1,8
Remuneración de asalariados	-3,3	-5,5	-0,6	-0,7	-0,8	-1,3	-2,8	-5,0	-5,5	-8,5
Custo laboral unitario	-1,9	-3,4	-1,3	-1,4	-1,6	-1,5	-1,6	-3,1	-2,9	-5,8
Remuneración por asalariado	0,4	-0,3	0,6	0,1	0,7	1,4	1,4	0,2	0,1	-3,0
Productividade por traballador	2,4	3,2	1,9	1,5	2,3	2,9	3,1	3,5	3,1	2,9
Taxa de asalarización	-0,5	-0,8	0,2	0,2	0,2	0,2	-0,5	-0,6	-1,0	-0,9
Excedente bruto de explotac. / Renda mixta bruta	1,9	2,3	4,0	6,3	5,5	4,5	1,5	3,6	2,5	1,4
Impostos netos produción e importacións	1,0	6,0	1,5	-5,2	-4,7	-6,6	2,6	-3,7	5,0	20,0

(1) PIBpm, prezos correntes, base 2008; datos correxidos de efectos estacionais e de calendario (consulta: 01-03-2013)

Fonte: *INE*

1.1.8.

Mercado de traballo en Galicia e España 2011-12

	Galicia		España	
	2011	2012	2011	2012
	(taxas de variación interanual)			
PIB (1)	-0,1	-1,2	0,4	-1,4
Emprego				
Afiliacións á Seguridade Social	0,0	-3,5	0,0	-2,7
Ocupación	-1,6	18104,6	-1,9	-4,0
Paro estimado	13,7	4999,0	7,9	18,6
Paro rexistrado	6,7	12,1	4,8	10,9
Regulación do emprego				
Expedientes autorizados	55,1	97,7	22,2	#¡DIV/0!
Traballadores afectados	73,1	11,0	13,2	#¡DIV/0!
Desenvolvemento empresarial				
Empresas inscritas Seguridade Social (2)	-2,8	-4,0	-2,4	-3,2
Sociedades mercantis creadas (3)	1,1	1,4	6,0	2,7

(1) PIB a prezos de mercado (índices de volume encadenados), datos correxidos de efectos estacionais e de calendario (24/05/2012); Base 2008

(2) empresas inscritas no Réxime Xeral e no Réxime da Minería e do Carbón

(3) datos 2012 son provisionais

Fonte: *IGE*, *INE* e *Ministerio de Empleo y Seguridad Social*

1.1.9.

Principais indicadores da eurorrexión Galicia-Norte de Portugal

			Eurorrexión	Galicia	Rexión Norte	UE-27	
Superficie	*(en Km²)*		50.859	29.575	21.284	4.403.357	
Poboación de dereito	*(miles de persoas)*	*1/1/12*	6.460.914	2.781.498	3.679.416	503.663.601	
Densidade poboación	*(habs. / km²)*	*1/1/11*	54,76	94,05	172,87	114,38	
Poboación ocupada	*(%)*	*2012*					
Sector primario				7,7	11,6	4,6	
Industria				15,8	26,1	17,6	
Construción				7,6	8,6	7,2	
Servizos				68,9	53,6	70,7	
Desemprego	*(%)*	*2012*					
Total				20,7	16,1	10,5	
Longo prazo (1)				9,3	9,1	4,1	PENDIEN
Feminino				20,5	17,0	10,5	
Mozos (menores de 25 anos)				45,5	32,8	22,8	
PIB prezos de mercado	*(millóns de €)*	*2011*	106.984	58.581	48.403	12.642.398,8	
		2010	106.228	57.392	48.836	12.278.744,1	
		2009	103.806	56.601	47.205	11.754.457,3	
PIB per cápita	*UE-27=100*	*2010*		90	65	100	
		2009		92	64	100	

(1) porcentaxe de desempregados de longa duración (12 meses ou máis) entre a poboación activa
Fonte: *Elaboración propia CES-Galicia a partir de INE-Portugal, INE, IGE e Eurostat*

1.1.10.

das á Seguridade Social en España descendeu no último ano un 2,7%, e a poboación ocupada segundo a EPA fíxoo un 4,5%, aproximadamente 351.900 persoas ocupadas menos no ano 2011, en relación ao ano anterior.

Xunto a esta caída da ocupación, o desemprego crece en maior medida que o ano anterior, acadando o paro estimado unha medra anual do 15,4% e o paro rexistrado, un incremento do 10,9%, porcentaxes moi superiores ás obtidas no ano 2011.

Asemade, como reflicte o **cadro 1.1.9.**, o ano 2012 presenta un forte incremento do número de expedientes de regulación de emprego autorizados, que ascenden un 56,3% en relación ao ano anterior, así como un aumento do 31,5% no número de traballadores afectados polos citados expedientes.

Finalmente, cabe salientar a redución das necesidades de financiamento do Estado, que acadou o 0,2% do PIB, tres puntos porcentuais por debaixo da rexistrada no ano 2011.

Panorama económico da eurorrexión Galicia-Norte Portugal

PTE DATOS

. ■

UNDOUS. cadro macroeconómico de galicia

A economía galega no 2012 decrece en taxas de variación interanual do seu Produto Interior Bruto (PIB) real a prezos de mercado o 1,2%, a taxa máis negativa da serie 2008-2012, agás a acadada no ano 2009 (–3,4%)

A contracción da actividade económica en Galicia foi menor que a rexistrada no conxunto do Estado (–1,4%) e superior á da zona euro (–0,6%).

No ano 2012 Galicia retoma unha situación de recesión, aínda que en mellor posición que a media estatal, existindo taxas de crecemento negativas nos catro trimestres do ano, sendo no cuarto trimestre, onde se acada o maior retroceso, cunha taxa de variación interanual do -1,6%.

A recesión económica reflíctese, novamente, nun incremento do desemprego así como na redución do número de persoas afiliadas á Seguridade Social e no número de persoas ocupadas.

Análise macroeconómico da economía de Galicia. Agregados da demanda

Dende o punto de vista da demanda, o consumo final diminúe en Galicia en relación ao ano anterior nun 2,4%. O gasto en consumo final dos fogares diminúe un 2,2% (–1% no ano 2011) e o gasto en consumo final das Administracións Públicas redúcese a unha taxa interanual do 3,2%, (1,1% de redución no ano 2011).

O consumidor galego aumenta o seu pesimismo en 2012, como amosa o valor negativo do indicador de confianza , que se sitúa nos –36,1 puntos, cando no ano precedente era de –24,8 puntos. O indicador de confianza do consumidor é un indicador que toma valores entre (–100) e 100, correspondendo os valores entre 0 e 100

con percepcións favorables e entre 0 e (–100) con percepcións desfavorables, tanto máis pesimistas ou optimistas canto máis se aproximen os valores aos extremos.

Outros indicadores relacionados coa ralentización no consumo das familias son o negativo índice de vendas polo miúdo, o retroceso das taxas de variación interanual do valor das importacións de bens de consumo ou o novo descenso na ocupación hoteleira.

No que ao investimento se refire, o cadro macroeconómico de Galicia reflicte que a formación bruta de capital experimentou no ano 2012 unha contracción do 5%, cando no ano precedente reducírase nun 4,2%. Os datos trimestrais reflicten unha redución máis intensa, superiores ao 5%, nos dous primeiros trimestres do ano, acadando un 4,8% de taxa de variación interanual negativa no cuarto trimestre. A nivel estatal continúa a tendencia de redución na formación bruta de capital , aínda que neste caso, cunha maior intensidade, acadando no conxunto do Estado, reducións superiores ao 10% no cuarto trimestre do ano 2012.

No que atinxe á evolución do investimento en bens de equipo, reflectido nos datos de variación do índice de produción industrial, este descendeu un 11,7% respecto ao experimentado no ano 2011, onde xa decrecera un 9,9%. Así mesmo, fronte ao incremento de máis do 27% nas importacións de bens de equipamento no ano 2011, no ano 2012, estas descenden nun 0,6%.

Ao igual que acontecera no ano 2011, no ano 2012 a licitación oficial pública segundo data de anuncio rexistrou en Galicia unha caída do 7,6%, destacando, ao igual que no ano anterior, o aumento da licitación da Administración Xeral do Estado, que se incrementa nun 15,2%, fronte ao descenso das licitacións na Administración Autonómica, nun 66%, e nas Administracións Locais, nun 53,3%.

No que respecta ao sector exterior, en termos reais, as importacións reducíronse no ano 2012 un 3,7% respecto ao importe do ano anterior e as exportacións reducíronse un 2,5%. Como se desprende do **cadro 3.3.3.** *[Importacións e exportacións 2011-12: distribución segundo áreas xeográficas]*, no último ano cambia o peso relativo dentro das relacións comerciais co resto das comunidades autónomas españolas, xa que, por unha banda, se reduce o valor das importacións galegas procedentes do resto do Estado, acadando o 52,7% do total, fronte ao 56,9% que representaban no ano 2011, e, por outra banda, increméntase o valor das exportacións galegas con destino resto de España, pasando do 41,5% do total no ano 2011 ao 43,6% no ano 2012, a causa, tanto do incremento do valor das exportacións cara ao resto do Estado, como da redución do valor das exportacións cara ao resto do mundo.

O saldo da balanza comercial segue sendo negativo, en torno aos 2.200 millóns de euros, nembargante no ano 2012 redúcese de forma moi significativa o saldo comercial negativo co resto de comunidades do Estado español, pasando de 6.120 millóns de euros no ano 2011 a 3.800 millóns no ano 2012, nembargante o saldo comercial positivo de Galicia co resto do mundo tamén se reduce, así, pasa dun saldo positivo de 3.470 millóns de euros a tan só 1.645 millóns no ano 2012.

Finalmente, destacar que, a pesar de estar nunha situación de recesión, a contracción da demanda interna en Galicia é inferior á media estatal, nembargante o sector exterior, pese a ter unha contribución positiva, evoluciona dun xeito peor que a nivel estatal.

PIB 2011-12: distribución segundo as súas compoñentes (1)

	2011	2012	2011				2012			
			trimestres							
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
			(taxas de variación interanual)							
Gasto en consumo final	-1,0	-2,4	-0,6	-0,8	-1,4	-1,3	-1,2	-2,7	-2,7	-3,1
Gasto en consumo final dos fogares e ISFLSF	-1,0	-2,2	-0,9	-1,1	-0,8	-1,1	-1,5	-2,1	-2,3	-2,7
Gasto en consumo final das AA.PP.	-1,1	-3,2	0,3	0,2	-2,9	-1,7	-0,6	-4,3	-3,9	-4,1
Formación bruta de capital fixo	-4,2	-5,0	-5,1	-4,1	-4,2	-3,4	-5,9	-5,4	-3,8	-4,8
Exportacións de bens e servizos	4,5	-5,0	5,3	9,7	-0,3	3,7	-6,5	-8,9	3,4	-7,7
Importacións de bens e servizos	1,1	-7,9	1,1	5,7	-3,5	1,0	-8,5	-11,8	-0,3	-10,6
PIB a prezos de mercado	-0,1	-1,2	0,3	0,0	-0,4	-0,5	-0,8	-1,2	-1,2	-1,6
Ramas agraria e pesqueira	2,3	0,0	3,2	2,3	1,7	2,0	2,3	0,2	-0,4	-2,2
Ramas industriais	-3,8	-1,3	-1,7	-2,9	-8,1	-2,6	-6,4	-2,2	4,0	-0,1
Construción	-3,3	-4,1	-4,9	-3,0	-2,4	-2,7	-3,6	-4,1	-4,7	-4,0
Ramas dos servizos	1,2	-1,0	2,0	1,2	1,6	0,0	0,3	-0,9	-1,9	-1,6
Impostos netos sobre os produtos	0,9	0,7	-0,2	1,1	2,6	0,2	2,3	1,0	-0,5	0,3

(1) PIB a prezos de mercado (índices de volume encadenados), base 2008; datos correxidos de efectos estacionais e de calendario (consulta:01-03-2013)

Fonte: *IGE*

1.2.1.

Dende o punto de vista da **oferta**, salvo as ramas agrarias e pesqueiras que non presentan variación, as restantes ramas económicas en Galicia no ano 2012, reflicten reducións interanuais do seu valor engadido bruto. As ramas industriais reducen o seu VEB un 1,3% en relación ao ano anterior, seguindo coa tendencia de redución do valor engadido proporcionado polo sector industrial, iniciada no ano 2008, acadando o peor dato da serie no ano 2009, cunha redución do 10,6% do VEB.

A construción reflicte novamente un taxa negativa de variación do seu valor engadido bruto, cun 4,1% menos que no ano precedente, seguindo igualmente a senda de reducións continuadas do seu valor engadido dende o ano 2009, sendo o ano 2010 o que presenta unha variación máis negativa co 8,5% menos de valor engadido que o ano anterior.

Os servizos presentan no ano 2012 unha taxa negativa de variación do seu valor engadido do 1%, fronte ás taxas de crecemento do seu VEB en toda a serie 2008-2011, agás no ano 2009 (-0,9%).

Ao longo do ano, os datos recollidos no **cadro 1.2.1.** amosan unha evolución trimestral dual, entre as ramas industriais e as restantes, destacando o empeoramento das taxas de variación no segundo semestre do ano tanto para o sector primario, construción e servizos, fronte a aparente melloría que reflicten as taxas no sector industrial, onde de taxas de variación negativas superiores ao 6% no primeiro trimestre, parece moderarse a súa caída ata taxas negativas do 0,1% no cuarto trimestre.

PTES DATOS DISTRIBUCIÓN RENDA

A taxa media de variación interanual do índice xeral de prezos (IPC) foi do 2,4%, cando no ano anterior este índice situouse no 3,4%. A evolución ao longo do ano amosa unha tendencia decrecente, acadando a taxa de variación máis reducida nos meses de maio e xuño (1,8%).

Consumo e investimento en Galicia e España 2011-12: principais indicadores

	Galicia		España	
	2011	2012	2011	2012
	(taxas de variación interanual)			
Consumo				
Índice de vendas do comercio polo miúdo	-2,4	-2,2	-1,7	-3,8
Índice de vendas do comercio polo miúdo *(prezos constantes)*	-6,4	-4,9	-5,7	-6,7
Produción de bens de consumo *(índice de producción industrial)*	-5,4	-2,7	0,9	-4,6
Produción de bens de consumo duradeiro	-12,5	-11,2	-1,4	-11,2
Produción de bens de consumo non duradeiro	-4,8	-2,3	-10,8	-3,9
Importación de bens de consumo	-9,6	-13,6	-18,6	-14,1
Ocupación hoteleira	-12,7	-7,5	8,3	-2,3
Gasto de Administracións Públicas	-1,1	-3,2	-0,5	-3,7
Expectativas do consumidor (1) *(saldo medio das respostas)*				
Indicador de confianza do consumidor	-24,8	-36,1		
Situación financeira persoal	-9,5	-20,0		
Situación económica de Galicia	-25,7	-41,6		
Capacidade de aforro	-33,8	-33,4		
Emprego	-30,3	-49,2		
Investimento				
		(taxas de variación interanual)		
Produción de bens de equipo *(índice de producción industrial)*	-9,9	-11,7	0,2	-10,7
Importacións de bens de equipo	27,2	-0,6	-2,5	-10,2
Licitación pública				
Total	-14,7	-7,6	-47,9	-45,5
Administración Xeral do Estado	64,5	15,2	18,2	-58,1
Administración autonómica	-53,5	-66,0	-61,4	-38,3
Administracións local	-63,8	-53,3	-68,6	-30,1
Expectativas empresariais *(saldo medio das respostas)*				
Indice galego de confianza empresarial	-31,6	PENDIENTE		

(1) presentan valores que oscilan entre -100 e +100, sendo os resultados máis optimistas tanto para o momento actual como para o futuro os que máis se acerquen ao punto máximo

Fonte: elaboración propia *CES-Galicia*

1.2.2.

Tipos de xuros e préstamos hipotecarios 2008-12

	TAE			Tipo medio dos préstamos hipotecarios a máis de tres anos		
	vivenda	consumo	outros fins	bancos	caixas de aforros	total entidades
	(datos do mes de decembro)			*(medias anuais)*		
2008	5,83	10,99	7,03	5,78	5,92	5,86
2009	2,62	9,72	4,95	3,15	3,65	3,44
2010	2,66	7,47	5,64	2,51	2,97	2,77
2011	3,66	9,11	6,29	3,26	3,50	3,38
2012	2,93	8,31	6,23	3,28	3,61	3,42

Fonte: *Banco de España*

1.2.3.

Asignación funcional da renda 2008-12 (1)

	Remuneración dos asalariados	Excedente de explotación bruto /Renda mixta bruta	Impostos netos sobre produción e importacións	PIB a prezos de mercado
	(en millóns de €, prezos correntes)			
2008	27.163,9	25.892,5	4.792,1	57.848,5
2009	27.065,9	24.584,5	4.727,9	56.378,3
2010	26.589,9	24.841,6	5.181,5	56.613,0
2011	26.064,2	25.885,5	5.036,3	56.986,1
2012	-	-	-	56.313,3
	(% / PIB)			
2008	47,0	44,8	8,3	100,0
2009	48,0	43,6	8,4	100,0
2010	47,0	43,9	9,2	100,0
2011	45,7	45,4	8,8	100,0
2012	-	-	-	100,0

(1) PIB a prezos correntes; datos correxidos de efectos estacionais e de calendario; Base 2008 (consulta: 01-03-2013)
Fonte: *IGE*

1.2.4.

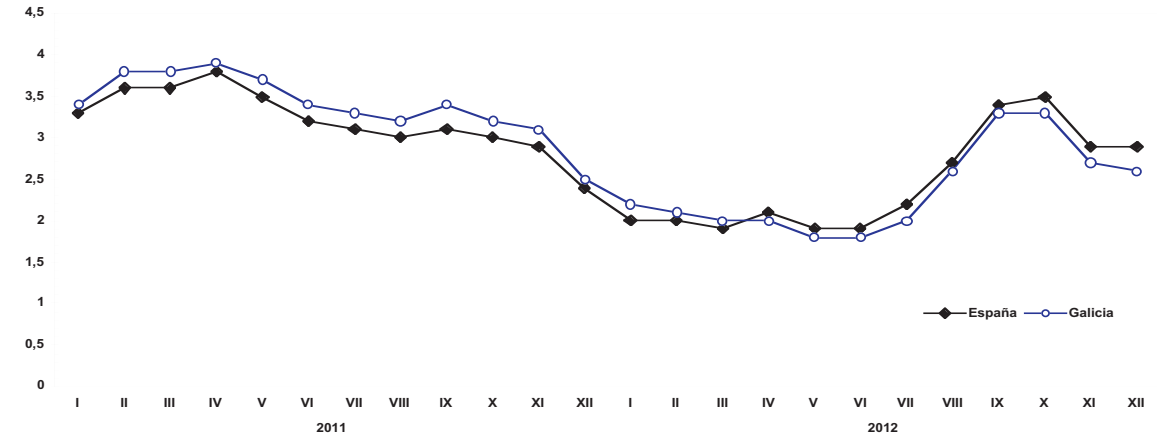
IPC xeral nas CC.AA. 2011-12

	2011	2012	12/11	2011	2012	12/11
	(datos do mes de decembro)			(medias anuais)		
			(taxas de variación interanual)			
	(%)		*(en puntos porcentuais)*	*(%)*		*(en puntos porcentuais)*
Andalucía	2,1	2,6	0,5	3,2	2,4	-0,8
Aragón	2,4	2,7	0,3	3,2	2,2	-1,0
Asturias	2,7	2,6	-0,1	3,6	2,3	-1,3
Baleares	2,3	3,1	0,8	2,9	2,5	-0,4
Canarias	2,0	2,5	0,5	2,6	2,0	-0,6
Cantabria	2,3	3,6	1,3	3,4	2,6	-0,8
Castela e León	2,7	3,1	0,4	3,5	2,8	-0,7
Castela-A Mancha	2,6	2,7	0,1	3,7	2,4	-1,3
Cataluña	2,5	3,6	1,1	3,3	2,9	-0,4
C. Valenciana	2,1	3,0	0,9	3,1	2,4	-0,7
Estremadura	2,4	2,8	0,4	3,2	2,3	-0,9
Galicia	2,5	2,6	0,1	3,4	2,4	-1,0
A Coruña	2,7	2,4	-0,3	3,5	2,2	-1,3
Lugo	2,4	3,0	0,6	3,2	2,6	-0,6
Ourense	2,5	2,9	0,4	3,3	2,6	-0,7
Pontevedra	2,4	2,6	0,2	3,3	2,4	-0,9
Madrid	2,5	2,5	0,0	3,1	2,4	-0,7
Murcia	2,2	2,9	0,7	3,1	2,3	-0,8
Navarra	2,6	2,7	0,1	3,2	2,6	-0,6
País Vasco	2,4	2,7	0,3	3,1	2,3	-0,8
A Rioxa	2,7	2,8	0,1	3,5	2,6	-0,9
Ceuta	2,0	2,2	0,2	2,4	2,1	-0,3
Melilla	1,5	1,6	0,1	2,3	1,6	-0,7
Total	2,4	2,9	0,5	3,2	2,4	-0,8

Fonte: *INE*

1.2.5.

IPC xeral en Galicia e España 2011-12

IPC subxacente en Galicia e España 2011-12

Fonte: *INE*

1.2.6.

IPC galego e español 2011-12: distribución segundo grupos

	2011		2012		12/11	
	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España
			(taxas de variación media anuais) (%)		*(en puntos porcentuais)*	
Xeral	3,4	3,2	2,4	2,4	-1,0	-0,8
Alimentos e bebidas non alcohólicas	2,6	2,1	2,3	2,3	-0,3	0,2
Bebidas alcohólicas e tabaco	9,4	10,2	5,5	5,9	-3,9	-4,3
Vestido e calzado	0,2	0,3	0,2	0,3	0,0	0,0
Vivenda	9,0	7,2	5,9	5,1	-3,1	-2,1
Enxoval	1,2	1,1	1,1	0,9	-0,1	-0,2
Medicina	-0,9	-1,3	3,1	3,5	4,0	4,8
Transporte	7,7	8,0	4,0	4,8	-3,7	-3,2
Comunicacións	-0,8	-0,8	-3,4	-3,4	-2,6	-2,6
Ocio e cultura	-0,1	-0,1	0,5	0,7	0,6	0,8
Ensino	2,2	2,4	3,3	4,8	1,1	2,4
Hoteis, cafés e restaurantes	2,0	1,6	1,2	0,9	-0,8	-0,7
Outros bens e servizos	2,5	2,9	2,0	2,3	-0,5	-0,6

Fonte: *INE*

1.2.7.

IPC galego e español 2011-12: distribución segundo produtos

	2011		2012		12/11	
	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España
	(taxas de variación media anuais)					
	(%)				(en puntos porcentuais)	
Índice xeral	3,4	3,2	2,4	2,4	-1,0	-0,8
Cereais e derivados	3,7	3,1	2,9	2,9	-0,8	-0,2
Pan	2,3	0,7	0,9	1,0	-1,4	0,3
Carne de vacún	1,8	1,6	0,2	3,0	-1,6	1,4
Carne de ovino	1,6	1,6	0,3	0,8	-1,3	-0,8
Carne de porcino	1,8	2,3	0,0	1,7	-1,8	-0,6
Carne de ave	2,6	4,3	-0,2	1,0	-2,8	-3,3
Outras carnes	1,9	1,1	2,3	2,1	0,4	1,0
Peixe fresco e conxelado	0,6	2,7	0,7	0,9	0,1	-1,8
Crustáceos, moluscos e preparados de peixe	5,2	4,6	2,8	2,3	-2,4	-2,3
Ovos	-1,2	-1,1	23,4	15,3	24,6	16,4
Leite	0,0	-0,2	1,6	1,7	1,6	1,9
Productos lácteos	2,8	3,4	3,4	3,1	0,6	-0,3
Aceites e graxas	1,1	0,4	4,8	2,9	3,7	2,5
Froitas frescas	2,9	1,0	4,6	4,6	1,7	3,6
Froitas en conserva e frutos secos	-1,0	0,9	4,3	2,8	5,3	1,9
Legumes e hortalizas frescas	0,4	-0,4	-1,3	0,6	-1,7	1,0
Preparados de legumes e hortalizas	4,2	2,3	3,5	3,2	-0,7	0,9
Patacas e os seus preparados	6,6	1,6	-1,4	-3,5	-8,0	-5,1
Café, cacao e infusións	10,0	10,1	5,9	5,5	-4,1	-4,6
Sucre	18,3	19,4	4,0	4,9	-14,3	-14,5
Outros preparados alimenticios	3,2	2,1	2,2	2,0	-1,0	-0,1
Augua mineral, refrescos e zumes	0,1	0,6	1,5	1,5	1,4	0,9
Bebidas alcólicas	1,3	1,4	2,0	2,3	0,7	0,9
Tabaco	13,5	13,3	7,4	7,2	-6,1	-6,1
Prendas de vestir de home	0,2	0,5	1,4	0,9	1,2	0,4
Prendas de vestir de muller	-0,2	-0,2	-0,8	-0,2	-0,6	0,0
Prendas de vestir de neno e bebé	0,3	0,1	-1,3	-0,4	-1,6	-0,5
Complementos e reparacións de prendas de vestir	0,8	1,2	0,8	0,8	0,0	-0,4
Calzado de home	1,3	0,5	0,6	0,5	-0,7	0,0
Calzado de muller	0,7	0,8	1,2	0,6	0,5	-0,2
Calzado de neno	0,7	0,5	0,6	0,3	-0,1	-0,2
Reparación de calzado	3,4	3,9	1,6	2,5	-1,8	-1,4
Vivenda en aluguer	1,3	1,0	0,9	0,5	-0,4	-0,5
Calefacción, alumeado e distribución de auga	15,3	13,4	9,7	9,0	-5,6	-4,4
Conservacion da vivenda	2,9	2,2	2,4	1,7	-0,5	-0,5
Mobles e revestimentos de solo	2,2	1,9	0,8	0,7	-1,4	-1,2
Textis e accesorios para o fogar	1,4	2,0	-0,5	-0,5	-1,9	-2,5
Electrodomesticos e reparacións	-1,7	-1,2	-0,7	-0,5	1,0	0,7
Utensilios e ferramentas para o fogar	2,2	2,8	1,3	1,3	-0,9	-1,5
Artigos non duradeiros para o fogar	1,0	0,6	2,9	1,9	1,9	1,3
Servizos para o fogar	2,3	2,6	2,2	2,1	-0,1	-0,5
Servizos médicos e semellantes	1,6	2,5	1,1	1,6	-0,5	-0,9
Medicamentos e material terapéutico	-3,2	-3,8	5,8	6,6	9,0	10,4
Transporte personal	7,4	7,8	3,6	4,1	-3,8	-3,7
Transporte público urbán	2,0	3,2	4,4	7,9	2,4	4,7
Transporte público interurbán	2,9	3,7	2,9	4,4	0,0	0,7
Comunicacións	-0,8	-0,8	-3,4	-3,4	-2,6	-2,6
Obxectos recreativos	-3,7	-4,8	-3,9	-4,7	-0,2	0,1
Publicacións	2,8	3,1	1,2	0,8	-1,6	-2,3
Esparcimento	1,0	1,4	2,9	3,8	1,9	2,4
Educación infantil e primaria	1,7	1,8	3,3	2,5	1,6	0,7
Educación secundaria	1,9	1,5	2,9	2,6	1,0	1,1
Educación universitaria	3,2	3,2	5,4	9,0	2,2	5,8
Outros gastos de ensinanza	1,5	2,2	1,5	1,6	0,0	-0,6
Artículos de uso persoal	0,9	1,3	0,8	1,0	-0,1	-0,3
Turismo e hostalería	2,1	1,8	1,6	1,4	-0,5	-0,4
Outros benes e servizos	4,7	4,2	5,1	5,1	0,4	0,9

Fonte: *INE*

1.2.8.

O aumento salarial pactado en Galicia experimentou unha medra do 2,19%, catro décimas por debaixo do rexistrado no ano anterior. Galicia presenta un aumento salarial pactado nos convenios de empresa inferior á media estatal, por primeira vez, 1,26% fronte ao 1,4% de aumento medio estatal.

- **Inflación**

A tendencia descendente da inflación galega no segundo semestre do ano 2011 continúa no ano 2012, fundamentalmente no primeiro semestre, acadándose un lixeiro repunte no segundo semestre do ano, con taxas do 3,3% nos meses de setembro e outubro (as máis elevadas do ano). A taxa media de variación interanual en Galicia ascende en 2012 ata o 2,4%, mesma taxa que no conxunto do Estado, cando no ano precedente o IPC medio anual foi do 3,4% (3,2% en España). No conxunto dos países da zona euro a media anual do IPC situouse no 2,5%.

A nivel provincial, cómpre salientar que, en termos medios, todas as provincias galegas presentan un descenso dos prezos ao consumo, superiores á media galega só no caso da provincia de A Coruña.

Os axentes máis inflacionistas no ano 2012, tanto en Galicia como no conxunto do Estado, son os integrados nos grupos de bebidas alcohólicas e tabaco, vivenda e transporte; aínda que nos tres casos, con taxas de variación inferiores ás rexistradas no ano 2011. Así, na comunidade galega, o incremento medio dos prezos dos produtos de bebidas alcohólicas e tabaco foi do 5,5% (5,9% de media en España), en tanto que no caso da vivenda e do transporte estas porcentaxes foron do 5,9% e 4%, respectivamente (5,1% e 4,8% en España). Pola contra, os menos inflacionistas foron os grupos de comunicacións, vestido e calzado e ocio e cultura, con procesos de deflación no caso das comunicacións tanto en Galicia como en España.

Atendendo á súa distribución segundo produtos, cómpre salientar que os ovos, cun incremento de 24,6 puntos porcentuais (pp), os medicamentos e material terapéutico, cun incremento de 9 pp, e as legumes e hortalizas frescas, con 5,3 pp, son os produtos que rexistraron os incrementos medios máis importantes. Salientan tamén, por outra banda, os descensos en torno aos 14 pp do azucre ou de 6 pp do tabaco.

A inflación subxacente (non considera os alimentos non elaborados nin os produtos enerxéticos) presentou en 2012, unha tendencia á contención, con saltos entre taxas de variación positivas e negativas, e cunha taxa media de crecemento similar en Galicia e en España, e rematando o ano no mes de decembro cunha porcentaxe nula de variación.

No concernente a outros indicadores de prezos, o **cadro 1.2.9.** amosa que en Galicia, a taxa de variación interanual do índice xeral de prezos industriais (IPI) a decembro de 2012, rexistrou unha subida do 2,3%, sendo esta porcentaxe levemente inferior á rexistrada no conxunto do Estado (2,7%). Os maiores incrementos experiméntanse na enerxía, cunha medra do 3,3%, fronte ao incremento do 13,3% do ano anterior. O incremento no índice de prezos é xeneralizado en todos os tipos de bens, agás nos bens de consumo duradeiro, que presentan taxas negativas de variación dos seus prezos no ano 2012, do 2,3%.

- **Custos e salarios**

O aumento salarial pactado en Galicia no conxunto dos sectores non primarios experimentou unha medra nominal do 2,19%, catro décimas por debaixo do incremento

Índice de prezos industriais nas CC.AA. 2012: distribución segundo destino económico dos bens

	Índice xeral	Bens de consumo	Bens de consumo duradeiro	Bens de consumo non duradeiro	Bens de equipo	Bens intermedios	Enerxía
				(taxas de variación anual)			
Andalucía	4,3	6,5	3,6	6,7	-1,1	4,9	3,8
Aragón	2,7	1,1	0,3	1,8	0,0	4,3	6,2
Asturias	1,3	1,2	0,6	1,4	8,9	-3,0	4,9
Baleares	4,1	1,5	0,2	1,6	-0,1	4,5	5,6
Canarias	2,9	1,2	0,0	1,2	-1,8	2,3	4,1
Cantabria	1,4	-2,9	0,1	-3,9	-3,2	4,3	5,9
Castela e León	4,1	3,4	1,4	3,5	0,5	4,8	6,4
Castela-A Mancha	4,1	7,5	0,5	8,1	1,2	3,7	1,8
Cataluña	3,0	3,1	0,7	3,3	0,6	3,6	4,3
C. Valenciana	1,1	0,6	1,4	0,5	-0,8	0,8	3,9
Estremadura	4,4	4,9	0,2	4,9	-0,9	4,7	6,2
Galicia	2,3	1,9	-2,3	2,4	1,3	2,4	3,3
Madrid	3,3	1,1	1,8	1,0	1,1	1,0	7,2
Murcia	3,1	5,6	1,6	6,3	0,1	2,6	1,9
Navarra	1,7	2,6	-0,4	3,1	0,7	0,6	7,2
País Vasco	2,4	1,9	-0,1	2,9	2,4	1,2	4,6
A Rioxa	1,5	0,6	-0,1	0,7	0,6	1,7	6,8
Total	2,7	2,7	1,1	3,1	0,6	2,3	4,4

Fonte: *INE*

1.2.9.

rexistrado no ano anterior. Atendendo á desagregación segundo convenios de empresa e convenios doutro ámbito, o **cadro 1.2.10.** amosa que estes medraron un 1,26% e un 2,51%, respectivamente. A diferenza do que aconteceu en anos anteriores, Galicia presenta un aumento salarial pactado nos convenios de empresa inferior ao do conxunto do Estado.

O custo laboral é o custo total no que incorre un empregador pola utilización do factor traballo, incluíndo, polo tanto, o custo salarial así como os chamados "outros custos" (prestacións non salariais e cotizacións obrigatorias á Seguridade Social), neste senso, o custo laboral por traballador e mes en Galicia rexistrou en 2012 unha redución do 2,6%, (–0,6% de media no Estado), sendo o custo laboral total por persoa e mes en Galicia menor ao custo medio estatal. Segundo reflicte a Enquisa trimestral do mercado laboral (INE), o custo laboral medio ascendeu en Galicia a 2.206,21 euros (un 13,1% inferior á media estatal), o que volve a situar a Galicia coma a terceira comunidade autónoma cos custos laborais máis baixos, tan só superada por Canarias (2.107,4 euros) e Estremadura (2.144,7 euros por traballador e mes).

A industria foi novamente, tanto en Galicia coma en España, o sector de actividade cos custos laborais máis elevados, cunha media de 2.516,4 euros en Galicia, o 85,2% da media estatal (**cadro 1.2.11.**). Séguenlle a construción, cun custo laboral medio de 2.414,24 euros (o 89,8% do custo medio estatal) e os servizos, cun custo medio de 2.103,65 euros (o 86% do custo medio en España).

O importe das ganancias salariais (pagos ordinarios) por traballador e mes segue situando a Galicia coma a terceira comunidade autónoma cos custos salariais ordinarios máis baixos, por detrás de Estremadura e Canarias. Tras unha redución do 0,9%, fronte ao incremento do 0,5% expe-

Aumento salarial pactado en Galicia e España 2007-2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
			(%)			
Galicia						
Total convenios	4,95	4,19	3,25	2,64	2,57	2,19
Convenios de empresa	3,82	3,43	2,44	2,22	2,20	1,26
Convenios doutro ámbito	5,11	4,29	3,34	2,69	2,63	2,51
España						
Total convenios	1,00	3,00	1,96	2,24	2,17	1,13
Convenios de empresa	3,43	3,00	2,12	1,86	2,04	1,40
Convenios doutro ámbito	4,11	3,00	1,94	2,29	2,19	1,08

Fonte: *Ministerio de Empleo y Seguridad Social*

1.2.10.

Custos laborais en Galicia e España 2011-12: distribución segundo sectores económicos e compoñentes

2011

	Galicia				España			
	Total	Industria	Construción	Servizos	Total	Industria	Construción	Servizos
				(en euros)				
Custo laboral por traballador e mes	2.265,35	2.479,62	2.350,18	2.195,54	2.556,79	2.897,90	2.649,94	2.477,60
Custo salarial total	1.669,74	1.820,85	1.626,65	1.634,47	1.894,84	2.147,29	1.849,53	1.848,14
Custo salarial ordinario	1.447,01	1.548,52	1.404,58	1.425,05	1.630,75	1.808,45	1.586,97	1.599,02
Outros custos	595,61	658,76	723,53	561,07	661,95	750,61	800,41	629,47
Custo por percepcións non salariais	91,01	90,84	156,13	82,24	109,82	113,09	184,97	101,36
Custo por cotizacións obrigatorias	523,93	593,47	585,56	496,64	572,73	666,36	634,63	547,18
Subvencións e bonificacións da S. Social	19,33	25,55	18,16	17,81	20,60	28,84	19,19	19,07
Custo laboral por hora efectiva								
Custo total por hora	17,07	17,84	16,10	17,00	19,56	21,00	18,48	19,37
Custo salarial total por hora	12,59	13,11	11,15	12,66	14,50	15,56	12,89	14,45
Custos salarial ordinario por hora	10,90	11,14	9,62	11,04	12,48	13,12	11,07	12,51
Outros custos por hora	4,49	4,74	4,95	4,35	5,07	5,44	5,58	4,92

2012

	Galicia				España			
	Total	Industria	Construción	Servizos	Total	Industria	Construción	Servizos
				(en euros)				
Custo laboral por traballador e mes	2.206,21	2.516,36	2.414,24	2.103,65	2.540,26	2.953,14	2.688,86	2.446,11
Custo salarial total	1.618,13	1.835,05	1.646,69	1.559,41	1.883,54	2.172,15	1.872,79	1.827,48
Custo salarial ordinario	1.434,20	1.564,43	1.421,67	1.402,12	1.638,89	1.831,65	1.606,94	1.603,45
Outros custos	588,08	681,31	767,55	544,25	656,72	780,99	816,06	618,63
Custo por percepcións non salariais	89,37	107,55	192,73	73,25	102,47	130,67	189,07	89,54
Custo por cotizacións obrigatorias	514,45	595,31	590,80	485,22	571,62	673,77	643,07	545,37
Subvencións e bonificacións da S. Social	15,74	21,55	15,98	14,22	17,37	23,45	16,08	16,28
Custo laboral por hora efectiva								
Custo total por hora	16,75	18,25	16,95	16,32	19,55	21,54	18,92	19,18
Custo salarial total por hora	12,29	13,31	11,57	12,10	14,49	15,85	13,18	14,33
Custos salarial ordinario por hora	10,89	11,33	9,98	10,88	12,62	13,37	11,30	12,58
Outros custos por hora	4,46	4,94	5,39	4,22	5,06	5,70	5,74	4,85

Fonte: *INE*

1.2.11.

Tempo de traballo segundo traballador e mes en Galicia e España 2011-12: distribución segundo tipo de xornada e sectores de actividade

2011

	Total		Industria		Construción		Servizos	
	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia
Horas pactadas								
Total traballadores	152,1	154,5	163,1	163,1	164,7	168,8	148,5	150,3
Traballadores a tempo completo	167,8	169,8	170,1	171,4	170,7	171,5	166,9	169,0
Traballadores a tempo parcial	86,8	84,7	86,7	88,1	84,2	94,1	86,8	84,1
Horas pagadas								
Total traballadores	152,5	154,8	163,9	164,2	165,1	168,9	148,9	150,4
Traballadores a tempo completo	168,3	170,1	171,0	172,6	171,1	171,9	167,3	169,1
Traballadores a tempo parcial	86,8	84,8	86,7	88,0	84,2	93,8	86,9	84,1
Horas efectivas								
Total traballadores	131,0	132,9	138,5	139,3	143,7	146,3	128,1	129,4
Traballadores a tempo completo	144,1	145,5	144,2	145,9	148,8	148,8	143,5	144,8
Traballadores a tempo parcial	76,2	75,7	76,6	78,5	74,8	84,0	76,3	75,0
Horas non traballadas								
Total traballadores	21,8	22,1	25,7	25,2	21,6	22,8	21,0	21,2
Traballadores a tempo completo	24,4	24,9	27,1	27,0	22,6	23,4	24,0	24,5
Traballadores a tempo parcial	10,7	9,2	10,2	9,6	9,5	10,2	10,7	9,2
Horas extras por traballador								
Total traballadores	0,6	0,5	1,0	1,2	0,6	0,6	0,5	0,3
Traballadores a tempo completo	0,7	0,6	1,1	1,3	0,6	0,6	0,6	0,3
Traballadores a tempo parcial	0,2	0,1	0,1	-	0,1	0,1	0,2	0,1

2012

	Total		Industria		Construción		Servicios	
	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia
Horas pactadas								
Total traballadores	151,1	153,3	167,3	162,7	163,4	167,3	147,8	149,4
Traballadores a tempo completo	167,9	169,6	170,1	171,2	170,6	171,3	167,2	169,0
Traballadores a tempo parcial	86,3	85,3	86,1	84,3	84,3	82,8	86,4	85,5
Horas pagadas								
Total traballadores	151,3	153,3	163,1	163,1	163,7	167,4	148,0	149,2
Traballadores a tempo completo	168,2	169,6	170,4	171,6	170,9	171,4	167,4	168,8
Traballadores a tempo parcial	86,4	85,3	86,2	84,2	84,3	82,4	86,5	85,5
Horas efectivas								
Total traballadores	130,2	132,0	137,6	138,3	142,4	142,7	127,7	129,2
Traballadores a tempo completo	144,3	145,2	143,4	145,0	148,5	146,1	144,0	145,2
Traballadores a tempo parcial	76,2	76,7	76,5	75,8	75,3	71,6	76,2	76,9
Horas non traballadas								
Total traballadores	21,6	21,7	26,7	25,5	21,6	25,0	20,6	20,4
Traballadores a tempo completo	24,5	24,9	28,3	27,4	22,7	25,6	23,8	24,0
Traballadores a tempo parcial	10,3	8,7	9,8	8,5	9,0	11,3	10,4	8,7
Horas extras por traballador								
Total traballadores	0,5	0,4	0,8	0,8	0,6	0,3	0,5	0,2
Traballadores a tempo completo	0,6	0,4	0,9	0,9	0,6	0,4	0,6	0,3
Traballadores a tempo parcial	0,2	0,1	0,1	0,0	-	-	0,2	0,1

Fonte: *INE*

1.2.12.

rimentado en España, estas ganancias acadaron en 2012 os 1.434,2 euros (204,7 euros menos que a media no conxunto do Estado), por diante de Estremadura, con 1.386,6 euros e Canarias, con 1.395,8 euros de custo salarial ordinario por traballador e mes.

En relación ao tempo de traballo, entendendo por horas pactadas as legalmente establecidas por acordo verbal, contrato individual ou convenio colectivo entre traballador e empresa, e por horas efectivas as realmente traballadas tanto en períodos normais de traballo, como en xornadas extraordinarias incluíndo as horas perdidas en lugar de traballo, o número de horas mensuais efectivamente traballadas descendeu lixeiramente en Galicia no ano 2012 en relación ao ano anterior (acada as 132 horas fronte ás 132,9 do ano 2011), así como no conxunto do Estado ata as 130,2 horas, (131 horas no ano 2011). Os traballadores a tempo completo teñen en Galicia 145,2 horas efectivamente traballadas (144,3 horas de media en España), e os traballadores a tempo parcial, un total de 76,7 horas ao mes (76,2 horas no conxunto do Estado).

Seguindo a tendencia de anos anteriores, a construción é o sector de actividade con máis horas pactadas, pagadas e efectivas, seguido pola industria e os servizos.

O leve descenso no número de horas efectivamente traballadas no ano 2012 en relación ao ano anterior foi acompañado dun descenso no custo laboral por hora efectiva, que acada un valor monetario de 16,75 euros, fronte aos 17,07 euros do ano anterior (19,55 euros de media en España, fronte aos 19,56 euros do ano 2011).

Mercado de traballo e produtividade

O mercado de traballo no ano 2012 en Galicia, tal como se analiza con máis detenemento no capítulo 2 desta Memoria, reflicte os efectos máis negativos da contracción económica, así cunha taxa negativa de variación do PIB real do 1,2%, as magnitudes do mercado laboral en Galicia mostran datos moi negativos, cun forte incremento do desemprego.

O último ano presenta unha taxa de variación interanual do número de parados estimados do 18,6%, cunha caída do número de persoas afiliadas á Seguridade Social e do número de persoas ocupadas segundo a Enquisa de Poboación Activa (EPA) e un novo descenso da contratación rexistrada nas oficinas de emprego.

O número de afiliados á Seguridade Social en alta laboral descendeu un 3,5% no ano 2012 en Galicia, (descenso do 2,7% en 2011), e o número de persoas ocupadas segundo a EPA cae un 4%, 2,4 pp máis que no ano precedente. No que atinxe ao desemprego, o número de persoas rexistradas nas oficinas de emprego aumentou nun 12,1% no último ano, existindo 42.480 máis parados estimados pola EPA en relación ao ano 2011. A taxa de paro medrou en Galicia ata o 20,7%, máis de catro puntos porcentuais por debaixo da media española que no citado ano 2012 acada o 25%.

Ao longo do exercicio 2012, a recesión económica cunha caída do 1,2% do PIB real, reflíctese nunha nova redución na taxa de ocupación acadando o 43,9%, inferior en 1,1 pp á taxa de ocupación media do conxunto do Estado.

Tendo en conta a evolución do PIB (prezos correntes) e o emprego equivalente a tempo completo, a produtividade aparente do traballo, medida como o cociente entre estas dúas variables, volveu a medrar no 2012, tanto en Galicia como en España. No conxunto da economía galega, a medra foi do 3,3%, tres décimas por debaixo do

Produtividade aparente do factor traballo en Galicia e España 2011-12 (1): distribución segundo sectores

	2011		2012	
	Galicia	España	Galicia	España
Produción (1)	*(prezos correntes, en millóns de euros)*			
PIB prezos de mercado	56.841	1.063.355	56.376	1.051.204
VEB sector primario	2.446	24.383	2.638	26.019
VEB industria	10.004	165.051	10.006	163.331
VEB construción	6.133	98.546	5.562	87.719
VEB servizos	38.259	775.375	38.169	774.135
Emprego	*(en miles de persoas)*			
Total	1.082,9	18.104,6	1.039,4	17.282,0
Sector primario	83,2	760,2	79,8	753,2
Industria	175,5	2.555,3	163,8	2.430,8
Construción	91,3	1.393,0	79,0	1.147,6
Servizos	733,0	13.396,3	716,9	12.950,4
Produtividade aparente	*(prezos correntes, en millóns de euros / ocupado)*			
Total	52,49	58,73	54,24	60,83
Sector primario	29,41	32,08	33,1	34,54
Industria	57,00	64,59	61,09	67,19
Construción	67,15	70,75	70,45	76,44
Servizos	52,20	57,88	53,24	59,78
Produtividade aparente	*(prezos correntes, % G/E)*			
Total	89,37		89,17	
Sector primario	91,70		95,72	
Industria	88,25		90,91	
Construción	94,92		92,16	
Servizos	90,18		89,07	

(1) datos 2011 son avance; datos 2012 son primeira estimación (consulta: 27-03-2013)
Fonte: *INE*

1.2.13.

incremento medio da produtividade media española. A comunidade galega presenta incrementos da produtividade aparente en todos os sectores produtivos, de xeito semellante ao acontecido no conxunto do Estado.

A produtividade aparente do factor traballo representa en Galicia o 89,2% da media estatal, dúas décimas por debaixo da media do ano anterior. Como indica o **cadro 1.2.13.**, a pesar do incremento sinalado, as produtividades aparentes do emprego de todos os sectores en Galicia, seguen por debaixo da media estatal.

Xunto ao problema da ocupación e ao incremento do desemprego, os datos recollidos no **cadro 1.1.9.** *[Mercado de traballo en Galicia e España 2010-11]* reflicten un importante incremento do número de expedientes de regulación de emprego autorizados e dos traballadores afectados polos mesmos, así como unha caída do 4%, no número de empresas inscritas na Seguridade Social no réxime xeral e da minaría de carbón e dun incremento do 1,4%, superior ao incremento do ano anterior, no número de sociedades mercantís creadas no último ano, incremento inferior á media estatal (2,7%). ■

Indicadores de seguimento dos obxectivos fixados no *Acordo pola competitividade de Galicia 2008-11*

		Obxectivo 2011	Data	Galicia	España
Desenvolvemento e modernización empresarial					
Gasto en I+D do sector privado	*(% sobre gasto total en I+D)*	50,0	2011	48,4	52,3
Gasto en I+D do sector privado	*(% sobre PIB)*	0,8		0,4	0,7
Empresas con conexión a internet mediante banda ampla	*(% sobre total empresas)*	97,5	2012	97,6	98,7
Gastos totais en actividades innovadoras das empresas	*(% sobre PIB)*	2,0	2011	1,0	1,4
Empresas que innovan	*(% sobre empresas de 10 ou máis ocupados)*	27,5	2011	15,2	14,0
Empresas de máis de 100 asalariados	*(Empresas por 100.000 habitantes)*	30,0	2012	17,7	24,0
Importacións de bens de equipamento	*(% sobre total importacións)*	11,5	2012	8,7	16,7
Propensión media a exportar	*(% exportacións internacionais sobre PIB)*	30,0	2012	29,3	21,2
Prazas hoteleiras	*(Prazas por 1.000 habitantes)*	25,0	2012	22,7	30,3
Demografía, mercado de traballo e capital humano					
Taxa de crecemento poboación	*(taxa crecemento por mil)*	6,0		-4,9	1,6
Taxa temporalidade	*(%)*	20,0		23,2	23,6
Taxa global de emprego	*(% ocupados sobre poboación 16-64 anos)*	67,5	2012	57,8	54,3
Taxa feminina de emprego	*(% mulleres ocupadas sobre mulleres 16-64)*	59,0		53,6	49,9
Taxa de desemprego xuvenil	*(% parados de 16-24 anos sobre activos 16-24)*	13,0		45,5	53,2
Abandono educativo temprano	*(% pob.18-24 que non rematou secundaria 2ª etapa e non segue ningún tipo de formación)*	22,5	2012	20,8	26,5
Nivel de formación da poboación nova	*(% pob. 20-24 que completou polo menos secundaria 2ª etapa)*	80,0		66,9	61,2
Titulados en matemáticas, ciencias e tecnoloxías	*(Graduados en educación superior en ciencia e tecnoloxía por mil hab. 20-29 anos)*	13,5	2009	14,6	12,5
I+D+i e Sociedade da Información					
Gasto en I+D	*(% sobre PIB)*	1,6	2011	0,9	1,3
Solicitudes de patentes vía estatal	*(Nº por millón habitantes)*	52,5	2012	63,2	70,6
Persoal en actividades I+D	*(% sobre ocupados)*	1,0	2011	0,9	1,2
Poboación que emprega internet		40,0		63,5	69,8
Persoas que mercaron a través de internet	*(% sobre poboación 16-74 anos)*	22,5		21,4	22,3
Persoas que obteñen información de pax web da Admón.		60,0	2012	66,4	59,4
Empresas con sitio/páxina web	*(% empresas con conexión internet)*	55,0		69,4	71,0
Empresas que interactúan coas AA.PP. mediante internet		75,0		86,1	85,1
Redes de transporte e infraestruturas enerxéticas					
Dotación autovías e autoestradas	*(Km/1.000 km2)*	31,0	2011	36,7	32,0
Dotación estradas	*(Km/1.000 km2)*	615,0		595,4	327,9
Medioambiente e territorio					
Xeración eléctrica con renovables	*(% sobre xeración enerxía eléctrica)*	81,0	2011	52,9	30,7

Fonte: Elaboración propia *CES-Galicia*

1.2.14.

UNTRES. marco orzamentario

A Lei 11/2011, do 30 de decembro, aproba o orzamento xeral da Comunidade Autónoma de Galicia para o ano 2012. Estes orzamentos elabóranse nun contexto de forte redución de ingresos tributarios e de incerteza en canto a que o proceso de elaboración dos orzamentos do Estado para ese exercicio estaba pendente como consecuencia da convocatoria electoral.

No ano 2012 mantense a contención dos gastos públicos nos niveis do ano anterior, para o que se parte da hipótese de mantemento de ingresos acorde coa previsible prórroga orzamentaria. Ademais, ao abeiro da lei de disciplina orzamentaria e sustentabilidade financeira, unha vez determinado o obxectivo de estabilidade orzamentaria da Comunidade Autónoma, o Consello da Xunta acordou propoñer o límite de gasto non financeiro dos orzamentos para o exercicio 2012 en 9.172 millóns de euros.

Finalmente, salientar que os orzamentos do ano 2012 aséntanse na consolidación dos obxectivos de política económica recollidos nos cinco eixos de actuación do Plan Estratéxico de Galicia 2010-2014.

A lei consta de seis títulos, trece disposicións adicionais, cinco disposicións transitorias e tres disposicións derradeiras.

No primeiro título recóllense a totalidade dos gastos e ingresos que conforman os orzamentos da Comunidade Autónoma así como os beneficios fiscais. No capítulo II deste título primeiro regúlanse os principios que rexen as modificacións orzamentarias. Ante a prórroga dos orzamentos do Estado, neste capítulo II, introdúcese a posibilidade de xerar crédito en imprevistos, coas diferenzas que poidan xurdir entre as cantidades consignadas nos estados de ingresos para os recursos que proveñen do sistema de financiamento e as

que, con carácter definitivo, se establezan para o exercicio 2012.

No Título II, relativo aos gastos de persoal, non se prevé ningún incremento nas retribucións ao persoal manténdose as establecidas para o ano 2011; por outra banda, no que respecta á oferta pública de emprego, tal como xa se establecera no exercicio anterior, o número de prazas de novo ingreso será como máximo do 10% da taxa de reposición de efectivos e se concentrará nos sectores, funcións e categorías profesionais que se consideren absolutamente prioritarios ou que afecten ao funcionamento dos servizos públicos esenciais.

No Título III, relativo ás operacións de endebedamento e garantía, acomodándose ao acordado no Consello de Política Fiscal e Financeira, a contía máxima do incremento da posición neta debedora da Comunidade Autónoma será do 1,3% do PIB rexional.

No título IV, destinado á xestión orzamentaria, mantéñense, entre outros, os preceptos dedicados á intervención limitada e á fiscalización das operacións de endebedamento da Comunidade Autónoma.

O Título V, corporacións locais, estrutúrase en dous capítulos. O primeiro dedicado ao financiamento e á cooperación con estas entidades, detalla as transferencias que lle corresponden como consecuencia de convenios e subvencións, así como a participación dos concellos nos tributos da Comunidade Autónoma a través do Fondo de Cooperación Local. O segundo capítulo deste Título constitúe unha novidade ao regular o procedemento de compensación e retención de débedas dos municipios contra os créditos que lles corresponden pola súa participación no Fondo de Cooperación Local.

Finalmente no Título VI, relativo ás normas

Ámb

Orzamento consolidado da comunidade autónoma

Seccións	Organismos Autónomos	Entidades públicas instrumentais	A
Parlamento			
Consello de Contas			
Consello da Cultura Galega			
Presidencia da Xunta			
Presidencia Admóns. Públicas e Xustiza	EGAP AGASP		A
Facenda	IGE Consello Galego da Competencia	CES	CI
	IGVS		AG
Medio Ambiente, Territorio e Infraestructuras			
Economía e Industria	ICG		INE IGA
Educación e Ordenación Universitaria			
Sanidade	SERGAS		
Cultura e Turismo			AG
Traballo e Benestar	Instituto Galego de Seguridade e Saúde Laboral	Consello Galego de Relacións Laborais	
Medio Rural	FOGGA		Ag Ing
Mar			Int
Consello Consultivo de Galicia			
Transferencias a CC.LL.			
Débeda Pública			
Gastos diversas Consellerías			

AGADIC: Axencia Galega de Industrias Culturais. **AGASP**: Academia Galega de Seguridade Pública. **APL** de Radiotelevisión de Galicia. **EGAP**: Escola Galega de Administración Pública.. **FOGGA**: Fondo galego de Galego de Promoción Económica. **IGE**: Instituto Galego de Estatística. **IGVS**: Instituto Galego de Vivenda e

Fonte: *Xunta de Galicia*

1.3.1.

ito dos Orzamentos Xerais da Comunidade Autónoma de Galicia 2012

	Entidades públicas que presentan PAIF			
xencias públicas autonómicas	Entidades públicas empresariais	Consorcios autonómicos	Sociedades mercantís públicas autonómicas	Fundacións do sector público autonómico
	CRTVG	C. Audiovisual de Galicia	TVG S.A. RTVG S.A. RETEGAL S.A.	C. Audiovisual de Galicia
xencia Galega de Emerxencias				
XTEC				
I	Augas de Galicia	APLU C. Extensión Universitaria e Divulgación Ambiental	Sogama S.A. Xestur Coruña S.A. Xestur Lugo S.A. Xestur Ourense S.A. Xestur Pontevedra S.A. SPI Galicia S.A.	
EGA APE			Galicia Calidade S.A. CEEI Galicia S.A. XES Galicia S.A. Sodiga Galicia Parque Tecnolóxico de Galicia S.A.	F. Feira de Exposicións de Lugo F. Centro Supercomputación F. Fomento da Calidade Industrial e Desenvolvemento Tecnolóxico F. Instituto Ferial de A Coruña F. Instituto Ferial de A Coruña F. Exposicións e Congresos A Estrada F. Centro Galego de Artesanía e Deseño
		Axencia para a Calidade do Sistema Universitario de Galicia		
			Galaria S.A.	F.Instituto Galego de Oftalmoloxía F.P.E.G. Admón Sanitaria F.P. Urxencias Sanitarias F.P.Centro de Transfusión F.P.G. de Medicina Xenómica
ADIC		Instituto de Estudos Turísticos	S.A. Xestión Xacobeo S. Imaxe e Promoción Turística S.A.	F. Cidade da Cultura de Galicia F. Illa de San Simón
		C.Galego de Servizos Igualdade e Benestar		Funga F. Galega de Formación para o Traballo
ader acal			Xenética Fontao, S.A. Seaga S.A.	F. Centro Tecnolóxico da Carne
ecmar	Portos de Galicia			F. Centro Tecnolóxico do Mar

LU: Axencia de Protección da legalidade urbanística. **CES**: Consello Económico e Social. **CIXTEC**: centro informático para a xestión tributaria, económico, financeiro e contable. **CRTVG**: Compañía e Garantía Agraria. FUNGA: Fundación galega para o impulso da autonomía persoal e a atención ás persoas en situación de dependencia. **ICG**: Instituto Galego de Consumo. **IGAPE**: Instituto e Solo. **INEGA**: Instituto Enerxético de Galicia. **SERGAS**: Servicio Galego de Saúde. **SPI**: Sociedade Pública de Investimentos.

Conta financeira da C.A. 2011-12 (1)

	2011	2012	12/11	
		(en miles de euros)		*(%)*
Operacións correntes				
Ingresos	7.837.767	7.806.588	-31.178	-0,4
Impostos directos	2.030.974	2.030.159	-814	0,0
Impostos indirectos	2.855.514	2.958.639	103.125	3,6
Taxas, Prezos públicos e outros ingresos	174.416	180.120	5.704	3,3
Transferencias correntes	2.760.557	2.615.835	-144.721	-5,2
Ingresos patrimoniais	16.307	21.835	5.528	33,9
Gastos	7.500.852	7.525.883	25.031	0,3
Gastos de persoal	3.627.375	3.606.872	-20.504	-0,6
Gastos en bens correntes e servizos	1.353.141	1.384.475	31.334	2,3
Gastos financeiros	197.936	294.894	96.959	49,0
Transferencias correntes	2.322.400	2.239.643	-82.757	-3,6
Aforro por operacións correntes	336.915	280.705	-56.210	-16,7
Operacións de capital				
Ingresos	684.267	667.192	-17.075	-2,5
Alleamento de investimentos reais	26.713	31.760	5.047	18,9
Transferencias de capital	657.555	635.433	-22.122	-3,4
Gastos	1.569.326	1.533.077	-36.249	-2,3
Investimentos reais	805.320	783.084	-22.236	-2,8
Transferencias de capital	764.006	749.993	-14.013	-1,8
Formación de capital	885.058	865.885	-19.173	-2,2
Fondo de continxencia	77.820	76.320	-1.500	-1,9
Necesidade de financiamento	-625.964	-661.500	-35.536	5,7
Operacións financeiras				
Atencións	723.407	723.176	-231	0,0
Activos financeiros	306.928	175.608	-131.320	-42,8
Pasivos financeiros	416.478	547.567	131.089	31,5
Recursos	1.349.370	1.384.676	35.305	2,6
Activos financeiros	9.461	10.914	1.453	15,4
Endebedamento bruto	1.339.909	1.373.761	33.853	2,5
Necesidade de financiamento	-625.964	-661.500	-35.536	5,7

(1) orzamento 2011 homoxeneizado
Fonte: *Xunta de Galicia*

1.3.2.

tributarias, dado que as relativas a cada un dos tributos están incluídas na Lei de medidas que acompaña á de orzamentos, unicamente se recolle un artigo para establecer os criterios de afectación dos tributos propios. Neste senso, o tramo autonómico do imposto sobre vendas retallistas de determinados hidrocarburos queda afectado a gastos sanitarios. O imposto sobre o dano ambiental causado por determinados aproveitamentos da auga encorada queda afectado a gastos de investimento destinados ao saneamento, a protección e mellora do medio natural, as obras e os servizos hidráulicos que realice a entidade instrumental competente en materia de augas.

O orzamento consolidado da Comunidade Autónoma de Galicia para 2012 ascendeu a 9.858 millóns de euros, un 0,1% (en torno a 13 millóns de euros) menos que os aprobados no exercicio anterior, o que representa o 16,7% do PIB galego estimado para 2012 e supón 3.544,3 euros/habitante.

A conta financeira

O Decreto lexislativo 1/1999, do 7 de outubro, establece que os orzamentos xerais da comunidade autónoma teñen que presentarse e aprobarse en equilibrio, de forma que os créditos autorizados non superen os recursos previstos nos respectivos estados de ingresos.

Os pasos dados ata chegar a esa situación de equilibrio póñense de manifesto mediante a interrelación das grandes magnitudes orzamentarias analizadas na conta financeira, que a través de diversos saldos como son o aforro corrente, formación de capital, capacidade ou necesidade de financiamento e o endebedamento neto, facilitan unha información moi básica, pero ao mesmo tempo precisa, sobre o alcance e composición dos orzamentos.

A estimación dos ingresos por operacións correntes no exercicio 2012 sitúase en 7.806 millóns de euros, cunha diminución respecto ao exercicio precedente do 0,4%, (31 millóns de euros menos), mentres que a estimación dos gastos correntes ascendeu a 7.526 millóns de euros, o que supón un aumento do 0,3% respecto ao ano anterior. Malia a desfavorable evolución dos ingresos correntes, o aforro por operacións correntes da Comunidade mantense positivo, en 280,7 millóns de euros, reducíndose nun 16,7% respecto ao ano anterior.

No concernente ás operacións de capital, os ingresos por operacións de capital, 667 millóns de euros, experimentan un decrecemento do 2,5% respecto aos do ano anterior, como consecuencia da redución das transferencias de capital. O gasto de capital dos capítulos VI e VII ascende a 1.533 millóns de euros, e finánciase, en parte, cos ingresos por operacións de capital, polo que o saldo resultante determina unha formación de capital nestes orzamentos de 865 millóns de euros, que financiada co aforro por operacións correntes e xunto co fondo de continxencia, de 76 millóns de euros, determina unha necesidade de financiamento de 661 millóns de euros.

A diferenza entre as atencións e os recursos, dentro das operacións financeiras, determinan igualmente unha capacidade de financiamento negativa de 661 millóns de euros.

O endebedamento neto, obtido como diferenza entre o endebedamento bruto e as amortizacións do capítulo IX de ingresos e gastos, respectivamente, alcanza os 826 millóns de euros, o que supón unha redución do 10,5% respecto ao ano anterior.

O orzamento consolidado

O orzamento consolidado previsto para o exercicio 2012, unha vez deducidas as transferencias internas (3.869,4 millóns de euros) ascendeu a 9.858,46 millóns de euros, cun descenso dun 0,1% (12,9 millóns de euros) sobre os orzamentos estimados inicialmente do ano anterior, computados en termos homoxéneos.

O límite de gasto non financeiro aprobado polo Parlamento de Galicia foi de 9.172 millóns de euros, resultado da suma da previsión de ingresos non financeiros, 8.511 millóns, e os axustes, neste caso negativos, de contabilidade nacional por 109 millóns. Non obstante, no proxecto de orzamentos a cifra total de gasto é inferior ao teito autorizado polo Parlamento, xa que a actualización das previsións dos ingresos non financeiros en 8.474 millóns levou a unha cifra de gasto nos Orzamentos de 9.135 millóns de euros, inferior ao teito máximo en 37 millóns de euros.

Polo lado dos gastos, os gastos por operacións correntes acadaron os 7.525,9 millóns de euros, un 0,3% (25 millóns de euros) máis que no orzamento homoxeneizado do ano 2011. A maior parte deste tipo de gastos financia as políticas de carácter social e sanitarias. É por isto que a educación representa o 22,4% do total consolidado e Sanidade e Sergas no seu conxunto representan o 35,8%.

O orzamento estimado para o ano 2012

Orzamento consolidado da C.A. 2012: ingresos e gastos

Ingresos

	(en miles de euros)	*(% / total)*
Total	9.858.457	100
Recursos propios	6.607.188	67,02
Ingresos tributarios	5.168.919	52,43
Ingresos e venda do patrimonio	53.594	0,54
Ingresos por activos e pasivos financeiros	1.384.676	14,05
Recursos transferidos	3.251.268	32,98
do Estado	2.741.826	27,81
da Unión Europea	433.927	4,40
outros	75.516	0,77

Gastos

	(en miles de euros)	*(% / total)*
Total	9.858.457	
Xestión directa	6.868.821	69,67
Gastos de persoal	3.606.872	36,59
Gastos de funcionamento	1.384.475	14,04
Gastos financeiros	294.894	2,99
Gastos en activos e pasivos financeiros	723.176	7,34
Investimentos	783.084	7,94
Fondo de continxencia	76.320	0,77
Transferencias ao sector público	1.014.109	10,29
a Corporacións Locais	322.701	3,27
a Sociedades e outros entes públicos da C.A.	681.796	6,92
outros	9.612	0,10
Transferencias ao sector privado	1.975.527	20,04
familias e ent. sen ánimo de lucro	1.482.037	15,03
empresas	493.490	5,01

Fonte: *Xunta de Galicia*

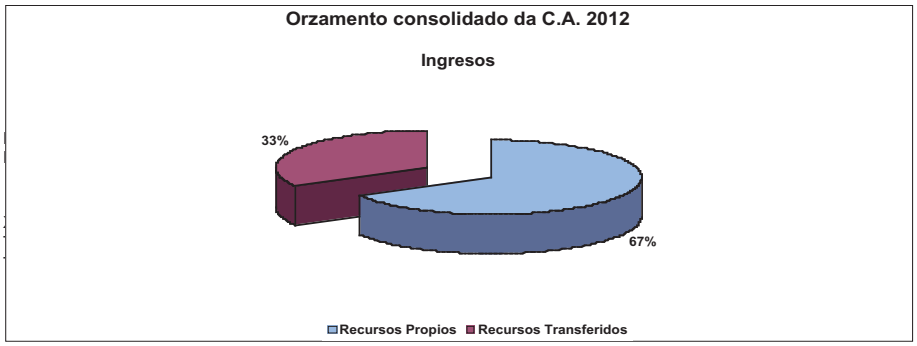
1.3.3.

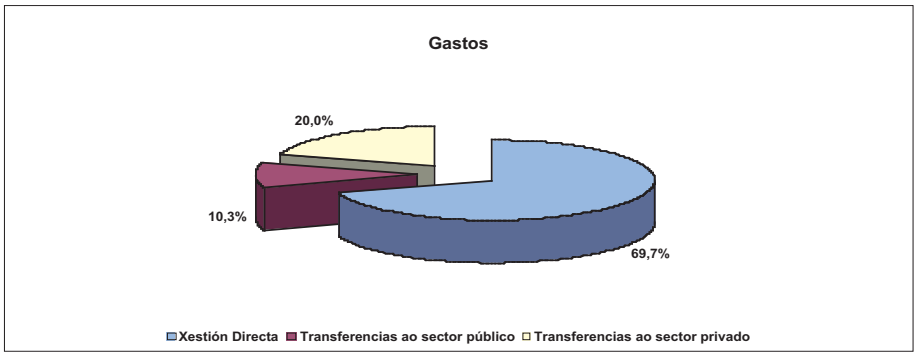
prevé un lixeiro descenso (–0,6%) dos gastos de persoal, reflexo da conxelación dos salarios públicos, da non reposición de vacantes e da amortización de prazas. As transferencias correntes experimentan unha redución do 3,6%, acadando os 2.239,6 millóns de euros, 82,9 millóns menos que o presupostado no exercicio 2011.

Dentro dos gastos correntes salienta o incremento do 49% dos gastos financeiros (97 millóns de euros máis) como consecuencia do pago dos intereses da débeda.

Dentro dos gastos non financeiros a partida que acumula un maior descenso son os gastos de capital, cun descenso do 36% en dous anos, tendencia preocupante tendo en conta a vinculación coa produtividade da economía.

Dende o punto de vista da súa distribución funcional, **cadro 1.3.7.**, comparando orzamentos iniciais, os orzamentos da Comunidade autónoma para o ano 2012 prevé unha redución no gasto na meirande parte das partidas. A parte máis importante do orzamento consolidado correspondeu á produción de bens públicos de carácter social, ao acoller o 61,3% do presuposto consolidado, un orzamento un 0,7% inferior ao do ano anterior. Dentro do gasto social, a sanidade e a educación con 3.529 e 2.210 millóns de euros respectivamente, acollen conxuntamente o 58,2% do orzamento consolidado total para o ano 2012. O orzamento para sani-

Fonte: *Xunta de Galicia*

1.3.4.

Orzamento consolidado da C.A. 2011-12

	2011	2012			2008-2011				
	(en millóns de euros)		*(% / total)*	*(% / PIB)*	08/07	09/08	10/09	11/10	12/11
	(1)			(2)			*(%)*		
Ingresos non financeiros	8.522,0	8.473,8	100,0	14,4	8,3	-1,3	-11,9	-3,3	-0,6
Ingresos corrientes	7.837,8	7.806,6	92,1	13,3	9,4	-1,8	-11,8	-2,5	-0,4
I Impostos diretos	2.031,0	2.030,2	24,0	3,4	16,8	11,1	-9,4	47,8	0,0
II Impostos indiretos	2.855,5	2.958,6	34,9	5,0	2,0	-10,8	-21,0	46,8	3,6
III Taxas, prezos e outros ingresos	174,4	180,1	2,1	0,3	-4,4	12,9	-5,4	3,9	3,3
IV Transferencias correntes	2.760,6	2.615,8	30,9	4,4	11,9	-1,8	-8,5	-38,9	-5,2
V Ingresos patrimoniais	16,3	21,8	0,3	0,0	58,8	129,5	-63,8	-27,8	33,9
Ingresos de capital	684,3	667,2	7,9	1,1	-3,1	4,8	-13,3	-12,1	-2,5
VI Alleamento de investimentos reais	26,7	31,8	0,4	0,1	9,0	12,3	-55,5	-46,3	18,9
VII Transferencias de capital	657,6	635,4	7,5	1,1	-4,5	3,8	-7,4	-9,8	-3,4
Gastos non financeiros	9.148,0	9.135,3	100,0	15,5	7,3	4,2	-3,3	-10,6	-0,1
Gastos correntes	7.500,9	7.525,9	82,4	12,8	8,9	4,9	-0,4	-3,8	0,3
I Gastos de persoal	3.627,4	3.606,9	39,5	6,1	8,5	7,2	2,2	-4,2	-0,6
II Gastos en bens correntes e servizos	1.353,1	1.384,5	15,2	2,4	8,5	5,1	-1,1	-2,4	2,3
II Gastos financeiros	197,9	294,9	3,2	0,5	-0,3	0,9	6,5	24,4	49,0
IV Transferencias correntes	2.322,4	2.239,6	24,5	3,8	10,1	2,5	-3,3	-5,9	-3,6
V Fondo de continxencia	77,8	76,3	0,8	0,1	5,5	51,8	-37,2	25,5	-1,9
Gastos de capital	1.569,3	1.533,1	16,8	2,6	3,0	1,3	-11,1	-33,4	-2,3
VI Investimentos reais	805,3	783,1	8,6	1,3	3,7	4,1	-14,4	-35,7	-2,8
VII Transferencias de capital	764,0	750,0	8,2	1,3	2,3	-1,5	-7,2	-30,9	-1,8
Saldo non financeiro	-626,0	-661,5		-1,1					
PIB nominal	58.001,0	58.871,0							

(1) orzamento 2011 homoxeneizado
(2) PIB estimado para o 2012 nos orzamentos
Fonte: *Xunta de Galicia*

1.3.5.

dade e educación reduciuse un 0,7% e un 0,6% respectivamente en relación ao orzamento inicial do ano 2011.

Nos ingresos derivados de operacións non financeiras estímase unha redución do 0,6%, o que supón 48,3 millóns de euros menos. Os ingresos correntes diminúen en 31,2 millóns de euros, un 0,4 por cento, sendo as causas fundamentais da variación as que seguen:

Por unha parte, a participación da Comunidade Autónoma nos recursos do sistema de financiamento por entregas a conta e liquidacións increméntase nun 0,4%, debido fundamentalmente aos resultados positivos previstos e comunicados polo Ministerio de Economía e Facenda da liquidación do exercicio 2010.

Os tributos cedidos xestionados pola Comunidade Autónoma reducen o seu importe así como o imposto sobre determinados medios de transporte e retallista de hidrocarburos, o que suma unha redución total de 31,92 millóns de euros

A previsión de ingresos dos capítulos III e V, increméntase en 11,23 millóns de euros.

As transferencias finalistas procedentes do Estado minóranse respecto ao ano anterior nun 6,7%, tanto as recibidas pola Administración Xeral como as que recibe o Servizo Galego de Saúde directamente, en concreto o Fondo de Cohesión Sanitaria así como a asistencia a estranxeiros.

Por último, o Fondo Social Europeo, presupostado no capítulo IV de ingresos, redúcese nun 9,7%.

A previsión por ingresos de capital dos capítulos VI e VII, redúcese tamén, nun 2,5% respecto ao presuposto homoxeneizado do 2011.

Orzament
1 Actuacións de carácter xeral
11 Alta dirección da Com. Autónoma
12 Administración Xeral
13 Xustiza
14 Administración local
15 Normalización lingüística
2 Protección civil e seguridade cidadá
23 Protección civil e seguridade
3 Protección e promoción social
31 Acción social el promoción social
32 Promoción do emprego e institucións do mercado de traballo
33 Cooperación exterior e ao desenvolvemento
4 Produción de bens públicos de carácter social
41 Sanidade
42 Educación
43 Cultura
44 Deportes
45 Vivenda
46 Outros servizos comunit. e sociais
5 Producción de bens públ. de carácter económico
51 Infraestructuras
52 Ordenación do territorio
53 Promoción do solo para actividades económicas
54 Actuacións ambientais
55 Actuacións e valorización do medio rural
56 Investigación, desenvolvemento e innovación
57 Sociedade da información e do coñecemento
58 Información estatística básica
6 Regulación económica de carácter xeral
61 Actuacións económicas xerais
62 Actividades financeiras
7 Regulación económica de sectores productivos e dto. empresarial
71 Dinamización económica do medio rural
72 Pesca
73 Industria, enerxía e minaría
74 Desenvolvemento empresarial
75 Comercio
76 Turismo
8 Transferencias a entidades locais
81 Transferencias a entidades locais
9 Débeda pública
91 Débeda pública
Total

(1) PIB estimado para o 2012 nos orzamentos
Fonte: *Xunta de Galicia*

1.3.6.

o consolidado da C.A. 2012: distribución segundo funcións ou políticas

08/07	09/08	10/09	11/10	12/11	2008-12 2008	2009	2010	2011	2012	2012 (en millóns de euros)	2012 (% / PIB) (1)
		(%)					(%) / total				
6,7	-0,6	-7,4	-1,7	-1,8	2,3	2,3	2,2	2,4	2,4	232,7	0,4
10,0	0,5	-9,7	-5,9	-1,9	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	38,4	0,1
6,9	-5,8	-4,1	-0,1	-5,6	0,7	0,6	0,7	0,7	0,7	67,8	0,1
4,8	6,0	-5,4	6,9	-0,8	0,9	0,9	0,9	1,1	1,1	105,5	0,2
18,1	-10,0	-15,4	-18,3	28,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	11,1	0,0
1,8	-7,8	-19,5	-36,7	-10,0	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	10,0	0,0
9,9	-4,2	-9,8	-10,5	16,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	25,1	0,0
9,9	-4,2	-9,8	-10,5	16,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	25,1	0,0
18,0	10,9	3,0	-5,6	-2,4	7,8	8,5	9,5	9,9	9,7	951,8	1,6
21,0	10,8	11,7	-3,8	-1,1	4,5	4,8	5,8	6,2	6,1	606,0	1,0
14,3	11,2	-8,1	-8,4	-4,3	3,3	3,6	3,6	3,6	3,4	339,3	0,6
13,7	4,1	-16,4	-19,3	-18,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	6,4	0,0
6,9	3,8	-2,3	-7,2	-0,7	55,9	56,9	60,2	61,6	61,3	6.042,9	10,3
7,4	3,5	-1,0	-4,9	-0,5	31,5	31,9	34,3	35,9	35,8	3.529,2	6,0
6,6	4,3	-1,1	-6,6	-0,6	19,9	20,4	21,9	22,5	22,4	2.210,2	3,8
4,3	-3,9	-14,9	-31,4	-1,4	1,3	1,2	1,1	0,8	0,8	81,5	0,1
9,4	-1,6	-15,5	-34,7	-5,9	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	21,4	0,0
3,2	8,1	-22,8	-40,0	-8,9	1,7	1,8	1,5	1,0	0,9	89,0	0,2
5,1	4,8	-9,9	-11,2	-1,9	1,2	1,2	1,2	1,2	1,1	111,6	0,2
8,0	7,2	-8,9	-29,0	-7,3	10,7	11,2	11,1	8,7	8,1	794,7	1,3
16,7	11,3	-13,1	-33,2	-6,9	4,6	5,1	4,8	3,5	3,3	322,4	0,5
3,3	-2,8	-1,4	-38,7	-16,8	0,5	0,4	0,5	0,3	0,3	25,8	0,0
7,0	16,3	-16,8	-52,9	-50,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,0	4,1	0,0
5,4	7,4	-17,4	-35,9	-12,7	2,4	2,5	2,2	1,6	1,4	136,4	0,2
-8,0	-2,9	3,5	-27,0	-7,1	1,6	1,5	1,7	1,4	1,3	127,3	0,2
10,1	8,8	-5,8	-14,5	2,5	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	117,9	0,2
4,9	4,5	54,9	17,5	-5,4	0,3	0,3	0,5	0,6	0,6	56,2	0,1
7,1	-4,0	-12,3	-13,4	2,6	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	4,7	0,0
-10,9	-0,8	3,8	-33,1	-0,6	1,1	1,1	1,2	0,9	0,9	89,4	0,2
1,1	5,1	-0,9	-17,7	-3,8	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	31,2	0,1
-15,0	-3,2	5,9	-39,5	1,2	0,8	0,8	0,9	0,6	0,6	58,2	0,1
4,6	0,7	-7,4	-1,2	-12,7	8,3	8,2	8,2	8,9	7,8	769,5	1,3
5,5	0,5	-3,4	-19,1	4,1	3,5	3,5	3,6	3,2	3,4	332,7	0,6
1,3	-7,5	-11,6	-15,6	2,4	1,6	1,5	1,4	1,3	1,3	132,8	0,2
14,4	2,9	-11,4	-10,6	12,8	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	54,8	0,1
4,8	7,1	-13,2	74,0	-42,5	1,7	1,7	1,6	3,1	1,8	178,0	0,3
1,7	4,3	-10,2	-33,7	1,2	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	21,2	0,0
1,7	2,0	0,8	-33,5	-5,1	0,7	0,7	0,7	0,5	0,5	49,9	0,1
7,3	1,7	-86,9	-5,7	1,9	8,3	8,2	1,2	1,2	1,2	121,9	0,2
7,3	1,7	-86,9	-5,7	1,9	8,3	8,2	1,2	1,2	1,2	121,9	0,2
2,8	-36,5	71,1	-10,0	37,2	5,4	3,3	6,2	6,1	8,4	830,6	1,4
2,8	-36,5	71,1	-10,0	37,2	5,4	3,3	6,2	6,1	8,4	830,6	1,4
7,2	1,9	-7,6	-9,3	-0,1	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	9.858,5	16,7

Os ingresos consolidados previstos por alleamento de investimentos reais aumenta, debido sobre todo á maior recadación esperada polo Instituto Galego da Vivenda e Solo, por vendas de soares e vivendas, fundamentalmente.

Sen embargo, as transferencias de capital redúcense en 22,12 millóns de euros. A causa que explica esta diferenza encóntrase tanto na minoración prevista de Fondos de Compensación Interterritorial pola menor presupostación de reaxustes de exercicios anteriores como pola redución pola mesmo motivo do Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional dentro das transferencias recibidas da Unión Europea.

Os ingresos financeiros compensan estas caídas cun crecemento do 2,6% motivado polos ingresos previstos no capítulo IX. Éstes recollen tanto a débeda financeira por 1.303,76 millóns de euros, a prevista para o financiamento de activos que se destinará a financiar proxectos de I+D+i en empresas, como o endebedamento para financiar activos financeiros do Instituto Galego de Promoción Económica.

O Acordo do Consello de Ministros de 2 de marzo de 2012 aproba un novo obxectivo de estabilidade orzamentaria de 2012 para o conxunto do sector público e para cada un dos axentes que o integran. Para as Comunidades autónomas no período 2012 fixa un obxectivo de déficit máximo do -1,5% do seu PIB rexional, sempre que a Comunidade Autónoma actualice o seu Plan Económico-Financeiro de reequilibrio.

Na medida en que Galicia elaborou uns orzamentos que recollen o citado déficit máximo, resulta necesario actualizar o plan de reequilibrio presentado no pasado exercicio.

O Plan económico-financeiro de reequilibrio da Comunidade Autónoma de Galicia

Orzamento c

Funcións
1 Actuacións de carácter xeral
11 Alta dirección da Com. Autónoma
12 Administración Xeral
13 Xustiza
14 Administración local
15 Normalización lingüística
16 Procesos electorais e órganos de representación política
2 Protección civil e seguranza cidadá
23 Protección civil e seguridade
3 Protección e promoción social
31 Acción social el promoción social
32 Promoción do emprego e institucións do mercado de traballo
33 Cooperación exterior e ao desenvolvemento
4 Produción de bens públicos de carácter social
41 Sanidade
42 Educación
43 Cultura
44 Deportes
45 Vivenda
46 Outros servizos comunit. e sociais
5 Producción de bens públ. de carácter económico
51 Infraestructuras
52 Ordenación do territorio
53 Promoción do solo para actividades económicas
54 Actuacións ambientais
55 Actuacións e valorización do medio rural
56 Investigación, desenvolvemento e innovación
57 Sociedade da información e do coñecemento
58 Información estatística básica
6 Regulación económica de carácter xeral
61 Actuacións económicas xerais
62 Actividades financeiras
7 Regulación económica de sectores productivos e dto. empresarial
71 Dinamización económica do medio rural
72 Pesca
73 Industria, enerxía e minaría
74 Desenvolvemento empresarial
75 Comercio
76 Turismo
8 Transferencias a entidades locais
81 Transferencias a entidades locais
9 Débeda pública
91 Débeda pública
Total

(1) orzamento 2011 homoxeneizado
Fonte: *Xunta de Galicia*

1.3.7.

onsolidado de gastos da C.A. 2009-12: distribución funcional (1)

	2009		2010		2011		2012	
	(en miles de euros)	*(% / total)*	*(en miles de euros)*	*(% / total)*	*(en miles de euros)*	*(% / total)*	*(en miles de euros)*	*(% / total)*
	273.169	2,3	240.966	2,2	236.914	2,4	232.666	2,4
	46.013	0,4	41.534	0,4	39.100	0,4	38.360	0,4
	74.930	0,6	71.892	0,7	71.796	0,7	67.787	0,7
	105.132	0,9	99.465	0,9	106.292	1,1	105.464	1,1
	12.474	0,1	10.559	0,1	8.631	0,1	11.076	0,1
	21.770	0,2	17.515	0,2	11.095	0,1	9.980	0,1
	12.850	0,1	-	-	-	-	-	-
	26.754	0,2	24.127	0,2	21.582	0,2	25.085	0,3
	26.754	0,2	24.127	0,2	21.582	0,2	25.085	0,3
	1.002.731	8,5	1.033.265	9,5	975.019	9,9	951.766	9,6
	570.087	4,8	636.726	5,8	612.677	6,2	606.033	6,1
	420.980	3,6	386.792	3,6	354.476	3,6	339.294	3,4
	11.664	0,1	9.746	0,1	7.866	0,1	6.440	0,1
	6.707.292	56,9	6.553.731	60,2	6.084.526	61,6	6.042.916	61,2
	3.766.769	31,9	3.728.275	34,3	3.545.214	35,9	3.529.206	35,8
	2.404.450	20,4	2.379.152	21,9	2.222.466	22,5	2.210.204	22,4
	141.565	1,2	120.443	1,1	82.591	0,8	81.475	0,8
	41.256	0,3	34.863	0,3	22.755	0,2	21.412	0,2
	210.970	1,8	162.830	1,5	97.689	1,0	89.023	0,9
	142.282	1,2	128.168	1,2	113.811	1,2	111.596	1,1
	1.326.031	11,2	1.207.748	11,1	857.702	8,7	794.687	8,1
	596.218	5,1	518.158	4,8	346.357	3,5	322.443	3,3
	51.171	0,4	50.451	0,5	30.950	0,3	25.765	0,3
	20.760	0,2	17.278	0,2	8.143	0,1	4.061	0,0
	295.114	2,5	243.855	2,2	156.294	1,6	136.418	1,4
	181.250	1,5	187.634	1,7	136.979	1,4	127.296	1,3
	142.857	1,2	134.543	1,2	115.028	1,2	117.861	1,2
	32.648	0,3	50.557	0,5	59.384	0,6	56.154	0,6
	6.013	0,1	5.273	0,0	4.567	0,0	4.688	0,0
	129.465	1,1	134.422	1,2	89.885	0,9	89.351	0,9
	39.711	0,3	39.344	0,4	32.395	0,3	31.167	0,3
	89.753	0,8	95.078	0,9	57.490	0,6	58.185	0,6
	962.453	8,2	891.517	8,2	880.921	8,9	769.451	7,8
	408.825	3,5	395.027	3,6	319.675	3,2	332.730	3,4
	173.833	1,5	153.625	1,4	129.669	1,3	132.762	1,3
	61.379	0,5	54.366	0,5	48.614	0,5	54.829	0,6
	204.801	1,7	177.820	1,6	309.388	3,1	178.003	1,8
	35.225	0,3	31.644	0,3	20.983	0,2	21.230	0,2
	78.391	0,7	79.036	0,7	52.591	0,5	49.897	0,5
	971.884	8,2	126.878	1,2	119.679	1,2	121.944	1,2
	971.884	8,2	126.878	1,2	119.679	1,2	121.944	1,2
	393.044	3,3	672.577	6,2	605.176	6,1	830.591	8,4
	393.044	3,3	672.577	6,2	605.176	6,1	830.591	8,4
	11.792.823	100	10.885.232	100	9.871.404	100	9.858.457	100

Plan económico-financeiro de reequilibrio da C.A. de Galicia 2012-14: axustes de gastos

Capítulos orzamentarios e medidas de gasto	Data prevista de implementación	Cuantificación da medida (1)			Cuantificación da medida no PEF 2011-2013	
		2012	2013	2014	aforro previsto 2011	aforro efectivo 2011
				(en millóns de euros)		
Capítulo I						
Total medidas		100,0	36,0	5,0	75,0	40,0
Plan de Optimización de gastos de personal, leis de presupostos para 2012 e RDL 14/2012	*en aplicación desde 1 xaneiro*	20,0	10,0		75,0	40,0
Lei de medidas no emprego público	*entrou en vigor o 5 de marzo*	80,0	26,0	5,0		
Capítulo II	*en aplicación*					
Total medidas		16,6	0,9	1,2	0,5	0,3
Pequenas políticas de austeridade en gasto corrente		4,0				
Licitación electrónica	*en aplicación*	0,6	0,9	1,2	0,5	0,3
Retención de crédito en gastos de funcionamento	*en aplicación*	12,0				
Capítulo IV						
Total medidas		34,0				
2º plan racionalización administración instrumental	*aprobado o 12 febreiro 2012*	10,0				
Plan de optimización de gastos de personal e austeridade na administración instrumental	*en aplicación*	10,0				
Retencións de crédito en axudas, subvencións e convenios	*abril 2012*	14,0				
Total		150,6	36,9	6,2	75,5	40,3

(1) cuantificación da medida no exercicio no que vai producir efectos

Fonte: *Consellería de Facenda*

1.3.8.

2012-2014 determina unha serie de medidas polo lado dos gastos e dos ingresos.

O deterioro da situación económica e financeira e as súas repercusións sobre as finanzas públicas, fan necesario realizar no ano 2012 axustes nos gastos e ingresos públicos, para garantir o cumprimento da senda de consolidación fiscal acordada no consello de política fiscal e financeira. A contía do axuste necesario respecto ao gasto liquidado en 2012, é de 69 millóns de euros.

No que respecta aos gastos, as propostas afectan ao gasto corrente, por non existir marxe para o axuste nos gastos de capital. As medidas de axuste dos gastos expóñense no **cadro 1.3.8.**

Dado que en torno ao 50% do gasto consolidado do sector público autonómico son nóminas, o goberno entende necesario instrumentar una serie de medidas extraordinarias e de carácter urxente en materia de contención de gasto no Capítulo I dos orzamentos, que compensen en parte a prevista caída de ingresos.

No que respecta ao Capítulo I de gastos, a entrada en vigor da Lei 1/2012, de medidas temporais en determinadas materias de emprego público, estímase que terá unha incidencia na imputación de gastos no orzamento de 2012, en torno aos 80 millóns de euros, divididos do seguinte xeito:

– Incapacidade temporal: A redución estímase en 10,56 millóns de euros, calculada como unha porcentaxe en base as cantidades pagadas ao persoal de baixa por incapacidade temporal. Espérase tamén un incremento da produtividade asociado a esta medida.

– Acción Social: A eliminación das axudas sociais suporán un aforro estimado de 10,8 millóns de euros.

– Xubilación: A redución do gasto total por

Plan económico-financeiro de reequilibrio da C.A. de Galicia 2012-14: axustes de ingresos

Capítulos orzamentarios e medidas de gasto	Cuantificación da medida (1)			Cuantificación da medida no PEF 2011-2013	
	2012	2013	2014	ingreso previsto 2011	ingreso efectivo 2011
	(en milllóns de euros)				
Capítulo I					
Total medidas	45,0			50,0	56,0
Plan especial de xestión e inspección tributaria	45,0			50,0	56,0
Capítulo II					
Total medidas	15,0			20,0	16,0
Plan especial de xestión e inspección tributaria	15,0			20,0	16,0
Capítulo III					
Total medidas	8,3				
Incremento da recadación por novas taxas e prezos da comunidade autónoma	7,0				
Incremento da recadación por multas e sancións	1,3				
Total	68,3			70,0	72,0

(1) cuantificación da medida no exercicio no que vai producir efectos

Fonte: *Consellería de Facenda*

1.3.9.

non conceder prórrogas de xubilación estímase en 19,4 millóns de euros.

– Permiso de libre disposición: A redución de tres días de libre disposición estímase estará asociada a unha redución no gasto de 6,6 millóns de euros.

– Complemento de destino ex-altos cargos: A suspensión deste complemento cífrase nun aforro de 0,8 millóns de euros.

– Xornada laboral: A repercusión da redución voluntaria ou forzosa para os interinos estímase en 24,2 millóns de euros.

– Suspensión da aplicación de determinados artigos do V convenio colectivo: Aforro estimado 7 millóns de euros.

A estas medidas engádense as establecidas polo Plan de optimización de gastos en persoal e na propia lei de orzamentos, que fundamentalmente afectan á reposición de efectivos de persoal, axuste de gasto corrente, axuste do parque móbil, así como as previsións de aforro en aplicación do Real Decreto-lei 14/2012, de 20 de abril, de medidas urxentes de racionalización do gasto público no ámbito educativo

No Capítulo II continúase cos proxectos postos en marcha no pasado exercicio, en concreto, as medidas de aforro enerxético, licitación electrónica, e a proposta de retencións de crédito en gastos de funcionamento, coas que se pretende un aforro estimado no ano 2012 de 16,6 millóns de euros.

O orzamento consolidado deberá mostrar no Capítulo IV economías como consecuencia das medidas indicadas no Capítulo I, o que, xunto a aplicación da segunda fase de racionalización do sector público autonómico e a revisión da actividade subvencionadora, repercuta nun aforro de 34 millóns de euros.

As actuacións de gasto de capital que se contemplan na previsión de gasto para o ano 2012, xa están recollidas no actual orzamento vixente.

No que respecta aos ingresos, é moita menor a marxe de manobra coa que conta a administración autonómica; polo que as políticas de ingresos que permitan á Comunidade Autónoma situarse no déficit máximo, baséanse, fundamentalmente, en mellorar a xestión e intensificar a inspec-

Transferencias correntes, investimentos reais e transferencias de capital da C.A. 2012: distribución orgánica

	Transferencias correntes	Investimentos reais	Transferencias de capital
	Cap. IV	Cap. VI	Cap. VII
		(en miles de euros)	
Administración Xeral	4.628.267	401.605	1.088.675
Parlamento	2.623	545	7
Consello de Contas	3	519	-
Consello da Cultura Galega	33	225	-
Presidencia da Xunta	29.304	43.968	17.619
Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza	34.860	10.189	13.315
Facenda	11.472	2.873	7.285
Medio Ambiente, Territorio e Infraestructuras	43.597	31.146	377.527
Economía e Industria	28.445	6.549	146.045
Educación e Ordenación Universitaria	581.478	55.928	78.079
Sanidade	3.221.685	26.562	58.392
Cultura e Turismo	25.902	24.615	46.527
Traballo e Benestar	509.211	20.290	11.372
Medio Rural	14.981	124.707	230.275
Mar	2.730	40.025	102.232
Consello Consultivo de Galicia	-	120	-
Transferencias a CC.LL.	116.589	-	-
Gastos Diversas Consellerías	5.355	13.345	-
Organismos Autónomos	906.762	102.751	103.727
Escola Galega de Administración Pública	80	198	-
Academia Galega de Seguridade Pública	-	73	-
Instituto Galego de Estatística	12	987	-
Consello Galego da Competencia	-	5	-
Instituto Galego de Consumo	268	752	169
Servicio Galego de Saúde	895.001	59.535	357
Instituto Galego de Seguridade e Saúde Laboral	-	730	-
Instituto Galego da Vivenda e Solo	11.381	38.492	28.897
Fondo de Garantía Agraria	20	1.979	74.304
Total orzamento bruto	5.535.029	504.356	1.192.402
Total transferencias internas	3.295.386	- 278.728	442.409
Total *(en miles de euros)*	2.239.643	783.084	749.993

Fonte: *Xunta de Galicia*

1.3.10.

ción tributaria máis que en aumentar os feitos impoñibles.

As medidas recollidas no **cadro 1.3.9.** xa figuran no orzamento inicial para 2012 e están incluídas nun plan especial de inspección e xestión tributaria, xa posto en funcionamento no exercicio anterior, co que se pretende un incremento de ingresos de 68,3 millóns de euros.

No que respecta aos investimentos reais os orzamentos do ano 2012 consignan créditos por importe de 402 millóns de euros. O capítulo VI representa o 4,2% do orzamento total e o 4,5% do gasto non financeiro da Administración xeral, e constitúe unicamente unha parte do esforzo investidor da Comunidade Autónoma. Complétase, mediante os investimentos financiados a través das transferencias de capital da Administración xeral; co realizado polas entidades públicas instrumentais e outras entidades que forman parte do sector público autonómico. Destacando entre eles, a Axencia Galega de Infraestruturas, ademais do Servizo Galego de Saúde e o Instituto Galego da Vivenda e Solo.

A redución do importe consignado no capí-

Transferencias de capital e transferencias correntes da C.A. 2012: distribución segundo clave de financiamento

	Transferencias de Capital		Transferencias Correntes	
	(en euros)	*(% / total)*	*(en euros)*	*(% / total)*
Administración Xeral	1.088.667.238	100	4.503.665.202	100
Fondos Propios	592.445.537	54,4	4.181.016.475	92,8
libres	479.517.874	44,0	3.847.550.162	85,4
FCA que cofinancian elixible	33.440.277	3,1	8.194.369	0,2
FCA que cofinancian non elexible	4.556.832	0,4	6.279.593	0,1
Fondo compensación ambiental. FCA libre	1.246.606	0,1	-	-
Fondos propios danos ambientais augas encorad.	14.401.000	1,3		-
Fondos propios plan financiamento universidade	59.282.948	5,4	318.430.690	7,1
FCA Plan Inanciam. Universid. Cofinancia Elixible		-	561.661	0,0
F.C.I.	100.848.846	9,3	-	-
FCI libre	23.293.875	2,1	-	-
FCI que cofinancia elixible	60.816.460	5,6		-
FCI exercicio pechado. Libre	10.851.952	1,0		-
FCI exercicio pechado. Que cofinancia elixible	5.886.559	0,5	-	-
FEDER	125.760.127	11,6	-	-
2007-13	125.760.127	11,6	-	-
FEADER	84.307.636	7,7	-	-
FEADER	84.307.636	7,7	-	-
FEAGA	51.900.000	4,8	-	-
FEAGA	51.900.000	4,8	-	-
Transferencias finalistas	77.379.768	7,1	287.842.372	6,4
do Estado	21.783.060	2,0	287.842.372	6,4
do Estado Cofin. Elixible	20.671.426	1,9		
outras administracións	239.483	0,0		-
PXE que cofinancia elixible	29.410.300	2,7	-	-
PXE que cofinancia non elexible	5.275.499	0,5	-	-
FEP	55.435.864	5,1	-	-
FEP	55.435.864	5,1	-	-
Fondo Social Europeo	-	-	34.521.003	0,8
2007-13		-	34.521.003	0,8
Outros	589.460	0,1	285.352	0,0
Interrg. Transfronteirizo	545.463	0,1	36.060	0,0
Interreg IV-C		-	46.695	0,0
Outros fondos europeos	14.808	0,0	103.941	0,0
Interreg IV-B	29.189	0,0	98.656	0,0
Organismos Autónomos	103.726.649	100	906.762.299	100
Fondos Propios	26.537.762	25,6	901.911.959	99,5
libres	21.167.803	20,4	901.908.959	99,5
FCA cofinancia elexible	5.369.959	5,2	3.000	0,0
FCA condicionado		-	-	-
FCAcondicionado que cofinancia elexible corr		-	-	-
Fondo compensación ambiental. FCA libre		-	-	-
FEAGA	49.898.250	48,1	-	-
FEAGA	49.898.250	48,1	-	-
FEADER	13.604.941	13,1	-	-
FEADER	13.604.941	13,1	-	-
FEDER	-	-	-	-
2007-13		-	-	-
Transferencias finalistas	13.685.696	13,2	4.841.340	0,5
doutras Administracións		-	-	-
outras transferencias finalistas	-	-	-	-
do Estado	8.991.743	8,7	4.841.340	0,5
Fondos finalistas Estado COFIN elixible	4.693.953	4,5	-	-
F.C.I.	-	-	-	-
libres		-	-	-
que cofinancian		-	-	-
Outros	-	-	9.000	0,0
Interrg. Transfronteirizo		-	9.000	0,0
Interreg IV-C		-		-
Outros fondos europeos		-		-
Interreg IV-B		-		-

Fonte: *Xunta de Galicia*

1.3.11.

tulo VI de gasto neste exercicio alcanza o 2,4% como consecuencia das medidas de axuste do gasto público adoptadas. A maior parte dos créditos deste capítulo, un 52,7%, está destinado ao investimento novo, e moi especialmente á realización de infraestruturas. O investimento de reposición absorbe un 7,8% dos créditos totais, e un 3,3% as infraestruturas básicas de apoio aos sistemas produtivos. Finalmente, o 36,2% restante corresponde a investimentos de carácter inmaterial, entre os que destacan os destinados á programas contra as drogodependencias, programas de formación do profesorado, convenios de fomento e normalización en lingua galega, promoción de produtos galegos e as campañas de prevención e extinción de incendios.

A Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas, da que se deduciron as dotacións que figuraban en capítulo VI, correspondentes á antiga dirección xeral de Infraestruturas ao pasar a transformarse en Axencia Pública, experimenta unha redución do 9,4% respecto de 2011, tendo un peso do 7,7% do total.

A Consellería do Medio Rural, pasa a ter o principal peso neste capítulo, co 31%, seguida pola de Educación e Ordenación Universitaria co 13,9%, e a Presidencia da Xunta co 10,9%, debido fundamentalmente á Secretaria Xeral de Modernización e Innovación Tecnolóxica.

Nos orzamentos do ano 2012 as transferencias de capital redúcense no marco de contención do gasto público un 4,2% alcanzando os 1.088,3 millóns de euros. O sector público, e moi especialmente o sector público da comunidade autónoma, resulta o maior destinatario destas transferencias, absorbendo o 67% do total. Unha participación menor, corresponde ás empresas privadas, que canalizan un 22,5%. As institucións sen fins de lucro participan cun 5,5 % e de forma residual un 0,2% das transferencias destínanse a entidades do exterior.

O sector público autonómico canaliza como indicamos anteriormente a parte máis importante destas transferencias, destinándoselle especificamente 728,9 millóns de euros.

As transferencias realizadas en favor das corporacións locais, con créditos por importe de 51,2 millóns de euros, corresponden á subscrición de convenios e concesión de subvencións. Os programas vinculados á dinamización económica do medio rural, ao desenvolvemento empresarial, a infraestruturas, a actuacións de carácter medioambiental, a pesca e a sanidade son os principais destinatarios destas transferencias.

Polo que se refire ao financiamento dos capítulos VI e VII, debe destacarse a reprogramación de 26,1 millóns de euros correspondentes ao Fondo de Compensación Interterritorial e 62,3 millóns do FEDER.

Indicadores da actividade económico-financeira da Comunidade Autónoma

PTE cadro 1.3.12 indicadores básicos orzamentarios o aforro ou desaforro orzamentario, o saldo das operacións de capital e o resultado non financeiro

A débeda acumulada no ano 2012 en Galicia (referida ao cuarto trimestre de cada ano), segundo o avance do Banco de España, ascendeu ata 8.228 millóns de euros, o que representa o 4,4% da débeda total española. Comparado co resto das Comunidades Autónomas, Galicia, cun incremento do 17,4%, é a terceira comunidade que rexistra un menor incremento da súa débeda, por detrás de A Rioxa

Indicadores da actividade económica-financeira da C.A. 2010-11

	Orzamentos iniciais			Executado (1)		
	2010	2011	11/10	2010	2011	11/10
	(en millóns de €)		(%)	(en millóns de €)		(%)
Ingresos correntes	8.058,2	7.858,0	-2,48	8.447,7	7.258,4	-14,08
Gastos correntes	7.782,2	7.485,6	-3,81	8.426,8	7.370,4	-12,54
Aforro orzamentario	276,0	372,5	34,95	20,9	-112,0	-636,03
Ingresos de capital	778,5	684,3	-12,10	811,9	781,9	-3,70
Gastos de capital	2.406,9	1.603,1	-33,40	1.808,8	1.363,2	-24,63
Saldo operacións de capital	-1.628,4	-918,7	-43,58	-996,8	-581,3	-41,69
Ingresos non financeiros	8.836,7	8.542,4	-3,33	9.259,6	8.040,3	-13,17
Gastos non financeiros	10.251,1	9.166,4	-10,58	10.235,6	8.733,6	-14,67
Resultado non financeiro	-1.414,4	-624,1	-55,88	-976,0	-693,3	-28,96
Ingresos non financ. / Gastos non financ. *(%)*	86,20	93,19	-2,08	90,47	92,06	1,77

(1) no caso dos ingresos tómanse como referencia os dereitos recoñecidos netos e no caso dos gastos as obrigas recoñecidas netas

Fonte: *Xunta de Galicia*

1.3.12.

Débeda das CC.AA. 2011-12 (1)

	2011			2012		
	débeda acumulada	débeda / habitante (2)	débeda / PIB	débeda acumulada	débeda / habitante (2)	débeda / PIB
	(en millóns de euros)	(en euros)	(%)	(en millóns de euros)	(en euros)	(%)
Andalucía	14.314	1.699,17	9,8	20.544	2.431,25	14,5
Aragón	3.403	2.527,68	10,0	4.606	3.413,20	13,7
Asturias	2.155	1.992,63	9,3	2.675	2.482,92	12,0
Baleares	4.432	3.981,62	16,5	5.776	5.159,73	21,9
Canarias	3.718	1.748,19	8,9	4.753	2.243,73	11,5
Cantabria	1.293	2.179,99	9,7	2.053	3.457,04	15,8
Castela - A Mancha	6.886	3.255,28	18,1	10.190	4.802,33	27,8
Castela e León	5.476	2.140,35	9,5	7.586	2.979,48	13,7
Cataluña	42.239	5.602,27	21,1	50.948	6.729,44	25,9
Estremadura	2.021	1.821,76	11,6	2.436	2.198,30	14,4
Galicia	7.009	2.507,3	12,2	8.228	2.958,1	14,6
Madrid	15.462	2.382,55	8,2	20.130	3.097,61	10,7
Murcia	2.806	1.908,75	10,0	4.628	3.138,80	16,8
Navarra	2.410	3.753,60	12,9	2.809	4.357,97	15,4
País Vasco	5.536	2.534,10	8,3	7.204	3.284,86	11,0
A Rioxa	900	2.786,77	11,0	1.045	3.229,21	13,1
C. Valenciana	21.304	4.163,22	20,7	29.437	5.739,03	29,3
Total	141.364	3.005,85	13,3	185.048	3.928,79	17,6

(1) datos correspondentes ao 4º trimestre de cada ano; inclúense as unidades que se ocupan da administración xeral da C.A., as universidades localizadas no seu ámbito e aqueles organismos e empresas dependentes da C.A. que se clasifican como Adm. Pública.

(2) datos do Padrón Municipal de Habitantes a 1 de xaneiro de cada ano

Fonte: *Banco de España*

1.3.13.

Déficit das CC.AA. 2010-12

	Déficit a efectos de estabilidade presupostaria			Obxectivo de estabilidade presupostaria		
	2010 (1)	2011(2)	2012	2010	2011	2012
Andalucía	-3,13	-3,46		-2,40	-1,30	
Aragón	-2,99	-2,64		-2,40	-1,30	
Asturias	-2,68	-3,62		-2,40	-1,30	
Baleares	-4,00	-4,19		-2,40	-1,30	
Canarias	-2,29	-1,50		-2,40	-1,30	
Cantabria	-2,87	-3,46		-2,40	-1,30	
Castela e León	-2,26	-2,59		-2,40	-1,30	
Castela - A Mancha	-6,32	-7,87		-2,40	-0,75	
Cataluña	-4,22	-4,02		-2,40	-0,75	
C. Valenciana	-3,57	-5,00		-2,40	-1,30	
Estremadura	-2,39	-4,73		-2,40	-1,30	
Galicia	-2,38	-1,63		-2,40	-1,30	
Madrid	-0,71	-1,96		-0,75	-0,75	
Murcia	-4,94	-4,46		-2,40	-1,30	
Navarra	-3,03	-1,99		-2,40	-1,30	
País Vasco	-2,40	-2,56		-2,40	-1,30	
A Rioxa	-3,05	-1,45		-2,40	-0,75	

(1) Base 2000
(2) Base 2008
Fonte: *Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas*

1.3.14.

(16,1%) e Navarra (16,6%). Despois de que as taxas de incremento da débeda acumulada nas Comunidades Autónomas, se desacelerase no ano 2011, no exercicio 2012, todas as CC.AA., agás A Rioxa e Navarra, aumentan de forma moi significativa as taxas de incremento da súa débeda pública acumulada, destacando, dentro das comunidades que incrementan a súa débeda acumulada a maior ritmo que no ano precedente, Galicia coa menor taxa de variación (17,4%, 13,8% no ano 2011) (**táboa 1.3.13.**)

No conxunto do Estado, o incremento experimentado foi do 30,9% (17,3% no exercicio precedente).

En termos relativos, a relación entre o endebedamento e o PIB aumentou ata o 14,6%, sendo esta porcentaxe do 17,6% no conxunto do Estado. O endebedamento por habitante amosou un comportamento similar ao período anterior, continuando o seu ascenso ata acadar os 2.958,1 euros, situándose sen embargo, moi por debaixo da media estatal, que foi de 3.929 euros por persoa.

PTE cadro 1.3.14. evolución do endebedamento das CC.AA., en base ao límite establecido nos acordos do Consello de Política Fiscal e Financeira

O orzamento das entidades instrumentais do sector público autonómico

O orzamento de explotación das sociedades mercantís redúcese nun 2,4%, pasando de 250,7 millóns de euros no ano 2011 a 244,6 millóns no exercicio de 2012, redución debida fundamentalmente á desaparición da sociedade "Autoestrada Alto de Santo Domingo-Ourense, S.A.". Na mesma liña o orzamento de capital das ditas sociedades redúcese un 18,7%, acadando os 344,3 millóns de euros fronte aos 423,6 millóns de euros no ano anterior.

As entidades públicas empresariais, (Portos de Galicia, Augas de Galicia e a Compañía de Radio-Televisión de Galicia e Sociedades), incrementaron un 5,1% o seu orzamento de explotación e en máis dun 130% o seu orzamento de capital.

Orzamentos das entidades instrumentais do sector público autonómico 2010-12 (1)

Organismos autónomos

	2010		2011		2012	
	ingresos	gastos	ingresos	gastos	ingresos	gastos
			(en miles de euros)			
Organismos autónomos	3.824.202	3.824.202	3.614.822	3.614.822	3.648.628	3.648.628
Escola Galega de Administración Pública	3.855	3.855	3.347	3.347	3.266	3.266
Instituto Galego de Estatística	4.680	4.680	4.297	4.297	4.322	4.322
Servicio Galego de Saúde	3.632.912	3.632.912	3.465.144	3.465.144	3.449.292	3.449.292
S. Galego Promoción Igualdade do Home e da Muller	8.499	8.499				
Academia Galega de Seguridade Pública	2.244	2.244	2.602	2.602	2.578	2.578
Augas de Galicia	148.836	148.836	120.153	120.153		
Instituto Galego de Consumo	8.017	8.017	6.652	6.652	6.654	6.654
Tribunal Galego de Defensa da Competencia (2)	769	769	560	560	548	548
Axencia de Protección da Legalidade Urbanística	5.321	5.321	4.685	4.685		
Instituto Galego de Seguridade e Saúde Laboral	9.070	9.070	7.383	7.383	6.957	6.957
Instituto Galego de Vivenda e Solo					93.084	93.084
Fondo Galego de Garantía Agraria					81.927	81.927

Entidades instrumentais consultivas

	2010		2011		2012	
	explotación	capital	explotación	capital	explotación	capital
			(en miles de euros)			
Consello Galego de Relacións Laborais (3)	1.448	1.554	1.363	14	1.163	1.163
Consello Económico e Social de Galicia (3)	1.169	1.331	788	-	792	792
Total	2.617	2.885	2.151	14	1.955	1.955

Axencias e consorcios públicos

	2010		2011		2012	
	ingresos	gastos	ingresos	gastos	ingresos	gastos
			(en miles de euros)			
Axencia para a Legalidade Urbanística					4.153	4.153
Consorcio Audiovisual de Galicia	581	581	833	833	682	682
Consorcio Galego de Servicios de Igualdade e do Benestar	54.719	54.719	59.779	59.779	60.370	60.370
Axencia para a Calidade do Sistema Universitario de Galicia					1.202	1.202
Instituto de Estudos Turísticos de Galicia	607	607	623	623	597	597
Centro de Extensión Universitaria e Divulgación Ambiental de Galicia	678	678			440	440
Consorcio Rede Abastecemnto Auga Cervo Burela	2.276	2.276				
Total	58.861	58.861	61.235	61.235	67.444	67.444

Entidades públicas empresariais

	2010		2011		2012	
	explotación	capital	explotación	capital	explotación	capital
			(en miles de €)			
Portos de Galicia (3)	25.980	43.004	28.497	18.752	28.499	10.953
Augas de Galicia (4)					10.826	95.610
Compañía de Radio-Televisión de Galicia e Sociedades	27.305	141.659	79.489	46.256	74.200	44.965
Total	53.285	184.663	107.986	65.008	113.525	151.528

(1) orzamento 2012 homoxeneizado; a división entre tipos de entidades é a establecida no artigo 45 da Lei 16/2010 de 17 de decembro, de organización e funcionamento da administración xeral e do sector público autonómico de Galicia

(2) no 2012 pasa a denominarse Consello Galego da Competencia

(3) no 2010 e 2011 estaba considerada nos orzamentos como "Entidade Pública" e "Ente Publico" respectivamente.

(4) no 2010 e 2011 estaba considerada nos orzamentos como "Organismo Autónomo Administrativo".

Fonte: *Xunta de Galicia*

1.3.15.a.

Orzamentos das entidades instrumentais do sector público autonómico 2010-12 (1) (cont.)

Sociedades mercantís públicas

	2010		2011		2012	
	explotación	capital	explotación	capital	explotación	capital
			(en miles de euros)			
Redes de Telecomunicacións Galegas, S.A.	11.424	11.329	12.795	250	7.270	6.666
Centro Europeo de Empresas e Innovación de Galicia S.A.	3.421	3.436	1.922	50	1.604	10
Sociedade Pública de Investimentos de Galicia	11.646	136.385	7.582	200.443	19.697	189.315
Sodiga Galicia, Sociedade de Capital Risco	1.262	22.246	1.704	18.598	1.199	10.369
Xesgalicia, Sociedade Xestora de Entidades de Capital Risco, S.A.	2.207	2.207	1.797	50	2.456	50
Galicia Calidade, S.A.	3.665	3.665	1.653	500	526	400
Parque Tecnolóxico de Galicia, S.A.	-	-	2.078	7.750	1.994	5.370
Sociedade de Imaxe e Promoción Turística	47.956	27.369	5.016	17.412	7.237	11.442
Sociedade Anónima de Xestión do Plan Xacobeo	41.166	43.131	6.387	14.293	9.115	7.699
Empersa Pública de Servizos Agrarios Galegos, S.A.	38.050	38.050	31.157	955	30.197	417
Xenética Fontao, S.A.	4.707	4.769	3.812	300	4.500	350
Galaria, Empresa Pública de Servizos Sanitarios	43.190	46.592	38.741	5.660	34.407	2.360
Sociedade Galega de medio Ambiente, S.A.	95.230	94.525	94.723	8.741	103.738	11.499
Xestión Urbanística de A Coruña, S.A.	73.426	71.940	18.217	71.883	12.888	48.285
Xestión Urbanística de Lugo, S.A.	39.785	45.027	964	14.495	1.700	19.746
Xestión Urbanística de Ourense, S.A.	17.555	17.544	1.654	7.930	2.571	11.188
Xestión Urbanística de Pontevedra, S.A.	30.953	30.953	3.102	48.719	3.492	19.184
Autoestrada Alto de Santo Domingo-Ourense, S.A.	12.036	12.036	10.775	4.571	-	-
Centro de Supercomputación Galicia	255	412	78	-	-	-
Xestora do Banco de Terras de Galicia	899	1.352	839	575	-	-
Sociedade Desenvolvemento Comarcal de Galicia	7.066	6.500	5.719	462	-	-
Total	485.899	619.468	250.715	423.637	244.591	344.351

Fundacións públicas

	2010		2011		2012	
	explotación	capital	explotación	capital	explotación	capital
			(en miles de euros)			
Instituto Galego de Oftalmoloxía	-	-	1.787	163	1.493	69
Cidade da Cultura de Galicia	-	-	12.777	21.665	10.207	12.608
Escola Galega Administración Sanitaria	-	-	2.426	151	2.303	21
Urxencias Sanitarias Galicia 061	-	-	49.035	290	49.020	20
Instituto Galego de Medicina Xenómica	-	-	3.254	117	3.460	156
Galicia Europa	-	-	1.340	57	1.059	55
Impulso, Autonomía e Atención á Dependencia	-	-	907	55	892	17
Centro Galego de Artesanía e Deseño	-	-	468	1.007	450	540
Calidade Industrial e Desenvolvemento Tecnolóxico	-	-	14.501	2.097	13.062	11
Instituto Feiral de A Coruña	-	-	1.876	97	1.630	50
Centro Tecnolóxico da Carne	-	-	2.075	471	1.724	76
Deporte Galego	-	-	4.416	142	3.730	10
Illa de San Simón	-	-	224	30	335	10
Centro tecnolóxico do mar	-	-	-	-	5.863	-
Formación para o Traballo	-	-	-	-	538	393
Centro de Transfusión	-	-	25.803	794	25.444	264
Semana Verde de Galicia	-	-	3.965	1.127	1.757	-
Centro de Supercomputación Galicia	-	-	7.347	6.866	3.229	873
Exposicións e Congresos A Estrada	-	-	483	35	450	-
Feiras e Exposicións de Lugo	-	-	929	1.688	922	88
Rof Codina	-	-	-	-	1.722	39
Feiras e Exposicións Desenvolvemento de Galicia	-	-	773	-	-	-
Total	-	-	134.382	36.852	129.291	15.300

(1) orzamento 2012 homoxeneizado; a división entre tipos de entidades é a establecida no artigo 45 da Lei 16/2010 de 17 de decembro, de organización e funcionamento da administración xeral e do sector público autonómico de Galicia

Fonte: *Xunta de Galicia*

1.3.15.b.

Débeda das empresas públicas das CC.AA. 2011-12 (1)

	2011		2012	
	débeda acumulada	débeda / PIB	débeda acumulada	débeda / PIB
	(en millóns de euros)	*(%)*	*(en millóns de euros)*	*(%)*
Andalucía	714	0,5	719	0,5
Aragón	477	1,4	327	1,0
Asturias	321	1,4	332	1,5
Baleares	666	2,5	627	2,4
Canarias	224	0,5	221	0,5
Cantabria	36	0,3	38	0,3
Castela - A Mancha	79	0,2	-	0,0
Castela e León	410	0,7	452	0,8
Cataluña	6.368	3,2	5.364	2,7
Estremadura	22	0,1	29	0,2
Galicia	232	0,4	242	0,4
Madrid	1.678	0,9	1.645	0,9
Murcia	-	0,0	-	0,0
Navarra	74	0,4	62	0,3
País Vasco	601	0,9	113	0,2
A Rioxa	1	0,0	3	0,0
C. Valenciana	1.134	1,1	605	0,6
Total	13.037	1,2	10.779	1,0

(1) datos correspondentes ao 4º trimestre de cada ano; as unidades que se recollen aquí como Empresas Públicas son os principais organismos non administrativos, entes e empresas non clasificadas como Comunidades Autónomas.

Fonte: *Banco de España*

1.3.16.

Finalmente, as fundacións públicas contan no ano 2012 con 129 e 15 millóns de euros no seu orzamento de explotación e de capital respectivamente, o que implica unha redución do orzamento de explotación dun 3,8% e do 58,5% no orzamento de capital (**táboa 1.3.15.**).

No ano 2012, o endebedamento das empresas públicas en Galicia incrementouse un 4,3% respecto ao ano anterior. Se en 2011 a débeda acumulada ascendía a 232 millóns de euros, no último ano esta foi de 242 millóns de euros, o que representa o 0,4% do PIB galego. Segundo os datos do Banco de España, Galicia segue por baixo da rateo endebedamento/PIB rexistrada no conxunto do Estado, que é do 1% (**cadro 1.3.16.**).

Orzamento dos entes locais territoriais

A clasificación económica do orzamento inicial consolidado das entidades locais galegas no ano 2011 (último ano dispoñible) mostra como os ingresos tributarios previstos nas entidades locais galegas para o citado ano representa aproximadamente o 54,6% dos ingresos correntes, así mesmo os ingresos tributarios liquidados polas entidades locais son o 51,7% do total de ingresos correntes liquidados, o que reflicte a escasa capacidade das entidades locais de financiarse a través de tributos cedidos, sendo necesario que en torno ao 50% do total dos ingresos non financeiros se ingresen fundamentalmente a través de transferencias correntes e de capital (**cadros 1.3.17.** e **1.3.18.**).

En relación aos gastos liquidados polas entidades locais no ano 2012, o 69,8% do total do orzamento de gasto destínase a cubrir obrigas recoñecidas por operacións de gasto corrente, porcentaxe que se eleva de media ata o 76% no caso dos concellos e que se reduce ao 48% para as Deputacións, sendo destacable o importe dedicado a cubrir obrigas liquidadas por opera-

Orzamentos iniciais das entidades locais 2012: clasificación económica

Ingresos

	Concellos				Deputacións	Transferencias internas	Total consolidado
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra			
				(en miles de euros)			
Total	1.017.135	280.935	266.600	673.827	473.577	81.686	2.630.388
Operacións correntes	880.818	248.267	232.089	609.896	429.136	29.906	2.370.301
Impostos directos	298.834	81.304	79.805	216.327	38.875	0	715.245
Impostos indirectos	38.190	7.973	6.798	29.159	27.026	0	109.146
Taxas e outros ingresos	214.043	52.209	46.136	128.554	28.880	0	469.823
Transferencias correntes	313.025	103.738	96.768	225.923	323.107	29.906	1.032.655
Ingresos patrimoniais	16.626	3.043	2.581	9.934	11.248	0	43.432
Operacións de capital	104.722	23.624	28.328	38.270	27.379	51.779	170.544
Enaxenación de investimentos reais	10.540	3.186	6.058	11.896	4.294	0	35.974
Transferencias de capital	94.182	20.438	22.270	26.373	23.086	51.779	134.570
Total operacións non financeiras	985.541	271.892	260.417	648.166	456.515	81.686	2.540.844
Operacións financeiras	31.594	9.043	6.183	25.661	17.062	0	7.775
Activos financeiros	1.245	933	805	1.980	2.812	0	81.769
Pasivos financeiros	30.349	8.110	5.378	23.681	14.250	0	89.544

Gastos

	Concellos				Deputacións	Transferencias internas	Total consolidado
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra			
				(en miles de euros)			
Total	970.523	279.737	266.114	650.949	473.577	66.006	2.574.894
Operacións correntes	738.308	226.192	214.344	555.461	308.476	33.265	2.009.516
Gastos de persoal	308.756	104.932	97.666	234.021	140.698	0	886.072
Gastos en bens correntes e de servizos	367.484	106.599	99.062	274.623	86.085	0	933.853
Gastos financeiros	11.953	2.435	3.132	6.579	7.970	0	32.068
Transferencias correntes	50.115	12.227	14.485	40.238	73.723	33.265	157.523
Operacións de capital	187.679	41.988	41.403	61.048	126.014	32.741	425.390
Investimentos reais	181.426	37.433	39.221	57.773	81.907	0	397.760
Transferencias de capital	6.253	4.554	2.182	3.275	44.107	32.741	27.630
Total operacións non financeiras	925.986	268.180	255.747	616.509	434.491	66.006	2.434.906
Operacións financeiras	44.536	11.557	10.367	34.440	39.087	0	139.988
Activos financeiros	1.364	238	1.057	1.676	3.703	0	8.037
Pasivos financeiros	43.173	11.320	9.310	32.764	35.384	0	131.951

Fonte: *Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas*

1.3.17.

cións de capital, que acollen o 44% do orzamento das Deputacións, fronte ao 19,5% de media nos concellos galegos.

Por "débeda pública" enténdese o valor nominal total das obrigas brutas do sector "administracións públicas", o total de pasivos das AAPP, pendentes ao final de ano, a excepción das obrigas representadas por activos financeiros que están en mans do sector "administracións públicas". Conforme a esta definición, o **cadro 1.3.19.** mostra a débeda viva das entidades locais a 31 de decembro de 2012, a que, segundo o protocolo de déficit excesivo, se valora tendo en conta as seguintes operacións de risco:

– Créditos financeiros
– Valores de renda fixa
– Factoring sen recurso

Orzamentos liquidados das entidades locais 2012: clasificación económica

Dereitos liquidados

	Concellos				Deputacións	Total liquidado
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra		
	(en miles de euros)					
Total	975.687.336,72	305.513.510,13	275.624.403,92	678.391.657,98	522.596.101,70	2.757.813.010,45
Operacións correntes	835.937.865,90	257.797.079,60	243.545.050,65	607.840.319,53	440.297.470,91	2.385.417.786,59
Impostos directos	302.010.832,94	82.102.095,81	82.845.192,33	217.472.213,51	36.993.148,49	721.423.483,08
Impostos indirectos	25.374.636,51	7.582.543,24	6.098.658,07	18.341.186,94	27.764.018,58	85.161.043,34
Taxas e outros ingresos	172.819.267,99	48.575.566,60	48.127.135,87	124.276.305,60	32.020.602,22	425.818.878,28
Transferencias correntes	325.865.632,19	117.404.393,68	104.540.108,67	241.185.754,98	332.683.254,70	1.121.679.144,22
Ingresos patrimoniais	9.867.496,27	2.132.480,27	1.933.955,71	6.564.858,50	10.836.446,92	31.335.237,67
Operacións de capital	102.735.001,59	36.582.034,29	20.780.198,52	39.428.125,02	31.778.902,43	231.304.261,85
Enaxenación de investimentos reais	2.538.121,72	549.796,34	252.535,69	1.043.037,47	297.766,30	4.681.257,52
Transferencias de capital	100.196.879,87	36.032.237,95	20.527.662,83	38.385.087,55	31.481.136,13	226.623.004,33
Total operacións non financeiras	938.672.867,49	294.379.113,89	264.325.249,17	647.268.444,55	472.076.373,34	2.616.722.048,44
Operacións financeiras	37.014.469,23	11.134.396,24	11.299.154,75	31.123.213,43	50.519.728,36	141.090.962,01
Activos financeiros	1.208.580,43	110.607,49	508.769,01	1.788.875,19	2.975.624,85	6.592.456,97
Pasivos financeiros	35.805.888,80	11.023.788,75	10.790.385,74	29.334.338,24	47.544.103,51	134.498.505,04

Obrigas recoñecidas netas

	Concellos				Deputacións	Total liquidado
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra		
	(en miles de euros)					
Total	988.255.094,95	313.320.450,73	272.896.794,19	721.842.067,77	634.089.678,88	2.930.404.086,52
Operacións correntes	738.417.584,92	233.111.666,52	216.783.031,43	551.848.354,58	304.356.984,40	2.044.517.621,85
Gastos de persoal	311.206.437,36	112.432.743,17	99.510.513,10	229.034.777,42	132.114.057,09	884.298.528,14
Gastos en bens correntes e de servizos	365.943.944,81	107.990.040,93	101.437.016,58	283.956.780,25	83.625.932,88	942.953.715,45
Gastos financeiros	8.839.321,29	1.916.715,86	2.504.943,25	4.397.701,69	6.130.400,33	23.789.082,42
Transferencias correntes	52.427.881,46	10.772.166,56	13.330.558,50	34.459.095,22	82.486.594,10	193.476.295,84
Operacións de capital	206.285.427,84	67.632.520,26	46.218.701,92	136.162.869,41	279.602.712,88	735.902.232,31
Investimentos reais	199.710.572,70	64.907.941,43	44.835.476,96	131.893.841,70	186.057.581,96	627.405.414,75
Transferencias de capital	6.574.855,14	2.724.578,83	1.383.224,96	4.269.027,71	93.545.130,92	108.496.817,56
Total operacións non financeiras	944.703.012,76	300.744.186,78	263.001.733,35	688.011.223,99	583.959.697,28	2.780.419.854,16
Operacións financeiras	43.552.082,19	12.576.263,95	9.895.060,84	33.830.843,78	50.129.981,60	149.984.232,36
Activos financeiros	1.101.375,67	119.739,62	695.099,58	1.084.734,31	3.019.495,97	6.020.445,15
Pasivos financeiros	42.450.706,52	12.456.524,33	9.199.961,26	32.746.109,47	47.110.485,63	143.963.787,21

Fonte: *Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas*

1.3.18.

Débeda viva das entidades locais en Galicia e España a 31 de decembro de 2012

	Concellos	Deputacións	Entidades de ambito inferior ao municipal (1)	Débeda total	Débeda / hab.
	(en miles de euros)				(en euros)
Galicia	773.456	244.788	2.020	1.020.264	366,80
A Coruña	325.005	67.735	423	393.163	343,70
Lugo	103.825	29.713		133.538	382,74
Ourense	109.671	56.161	411	166.243	503,37
Pontevedra	234.955	91.179	1.186	327.320	341,52
España	35.290.059	6.467.548	206.693	41.964.299	887,85

(1) A Coruña: Mancomunidades de Concellos do Tambre e da Serra do Barbanza; Ourense: Mancomunidades de Terra de Celanova e das Terras do Navea-Bibei; Pontevedra: Mancomunidades do Salnés e dos Concellos do Morrazo

Fonte: *Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas*

1.3.19.

Recadación tributaria aplicada en Galicia e España 2011-12

	2011		2012		12/11	
	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España
	(en miles de euros)				(%)	
Total	5.631.468	161.759.994	5.697.996	168.566.582	1,2	4,2
Impostos directos	3.493.619	88.572.317	3.594.894	95.081.067	2,9	7,3
IRPF	2.546.849	69.803.319	2.520.793	70.618.603	-1,0	1,2
Impostos sobre sociedades	881.073	16.610.687	1.002.345	21.435.165	13,8	29,0
Imposto sobre a renda de non residentes	64.763	2.040.288	68.525	1.708.361	5,8	-16,3
Resto capítulo I	934	118.023	3.231	1.318.938	245,9	1.017,5
Impostos indirectos	2.082.302	71.249.972	2.043.107	71.593.552	-1,9	0,5
IVE	1.965.785	49.301.991	1.918.208	50.463.502	-2,4	2,4
Impostos especiais	37.666	18.983.234	44.343	18.209.314	17,7	-4,1
Tráfico exterior	76.059	1.531.177	77.864	1.429.183	2,4	-6,7
Taxas e outros ingresos	55.547	1.937.705	59.995	1.891.963	8,0	-2,4

Fonte: *Agencia Tributaria*

1.3.20.

– Préstamos ou créditos transferidos a terceiros
– Fondo de Financiamento Pago a Provedores por operacións de préstamo concertadas polas Entidades Locais
– Asociacións Público Privadas.

A débeda por habitantes nos concellos galegos acadou, de media, os 366,8 euros, lonxe dos 887,8 euros de media do Estado, concentrándose os concellos con maior débeda/habitante na provincia de Ourense.

Indicadores económicos de Galicia en termos de recadación tributaria

A recadación líquida total en Galicia creceu no último ano un 1,2% respecto ao ano anterior, acadando os 5.698 millóns de euros, diminuíndo levemente o seu peso relativo no total estatal ata o 3,4%, (3,5% no exercicio precedente).

En termos absolutos, o **cadro 1.3.20.** indica que a recadación do IRPF acadou os 2.520,8 millóns de euros, o IVE os 1.918,2 millóns de euros e o imposto de sociedades os 1.002,3 millóns. O 95,5% dos ingresos tributarios do ano 2012 proceden da recadación destes tres impostos.

O incremento do 1,2% na recadación tributaria en Galicia no ano 2012, (4,2% a nivel estatal), está por debaixo do incremento acadado no ano 2011, que foi do 5,6%. Comparado co ano anterior, cómpre salientar a redución da recadación experimentada tanto polo IRPF, con 26 millóns de euros menos (1% menos que en 2011), como polo IVE, con 47,6 millóns de euros menos (2,4%). De xeito contrario salienta o incremento da recadación do imposto de sociedades, con 12,3 millóns de euros máis (13,8% máis que no exercicio precedente).

O descenso dos ingresos tributarios é consecuencia fundamentalmente da redución na recadación do IRPF ao reducirse o número de persoas que obteñen rendementos do traballo, así como polo descenso na recadación do IVE provocada pola forte contracción no consumo. ■

UNCATRO. evolución demográfica

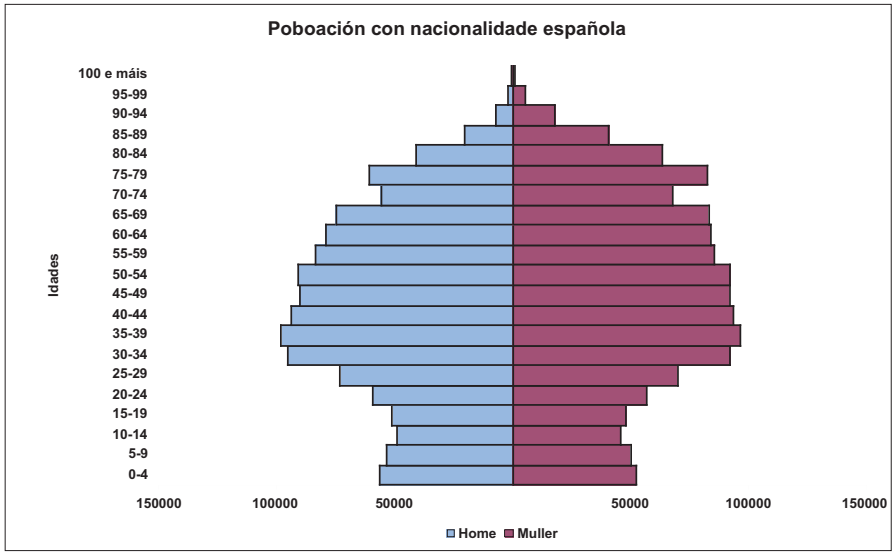
Pese a que a entrada de poboación estranxeira axudou a mitigar a gravidade da situación demográfica en Galicia ao longo da última década, o peso acumulado das históricas baixas taxas de natalidade e altas taxas de mortalidade por unha banda, e a particular evolución negativa dos saldos migratorios por outra, contribuirían a reforzar a dinámica negativa da evolución demográfica galega que ademais nos dous últimos anos traduciríase directamente no rexistro de significativas perdas de poboación. Fundamentalmente, e por mor dos efectos da crise, a causa principal tras a perda de aproximadamente 14 mil habitantes, segundo os datos do INE no ano 2012, é o progresivo aumento na última década da emigración galega cara a outras CCAA ou ao estranxeiro, así como o menor número de entradas de inmigrantes cara a nosa comunidade.

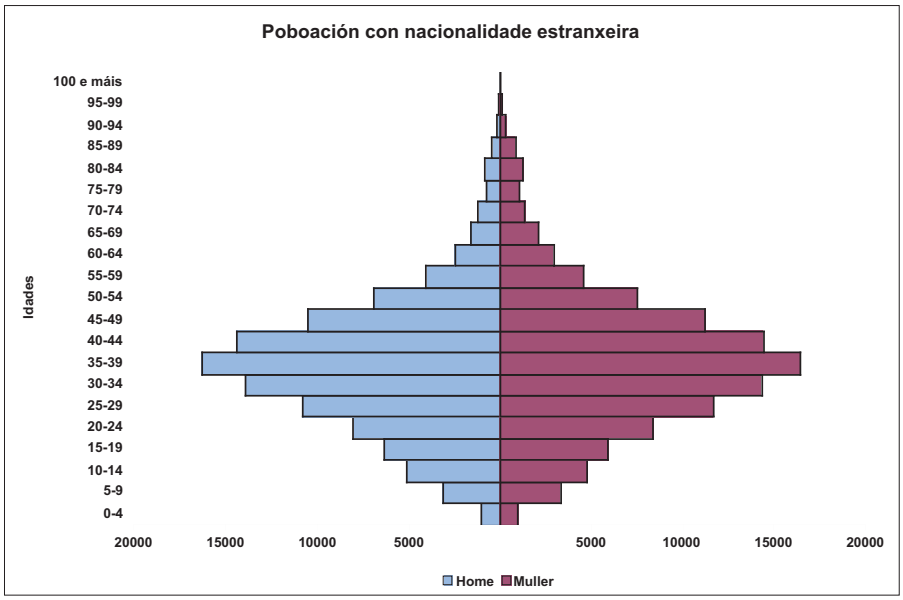
A relación existente entre mercado de traballo, movementos migratorios e envellecemento da poboación, non é circular nin directa, sen embargo a situación actual do mercado de traballo, tanto a nivel estatal como autonómico, a emigración e o envellecemento da poboación, son variables explicativas da evolución do mercado laboral.

Co obxecto de promover a dinamización demográfica de Galicia, apoiar ás familias e lograr inverter o proceso de avellentamento que afecta, de xeito especial, a Galicia, en maio de 2012 remítese ao Parlamento de Galicia o texto do Plan para a Dinamización Demográfica de Galicia 2012-2015, horizonte 2020.

Este Plan estrutúrase en 50 medidas, que se articulan en torno a 13 obxectivos estratéxicos e 4 áreas de intervención. A primeira área dé a sensibilización para a dinamización demográfica, que contén medidas orientadas á consecución de 3 obxectivos estratéxicos: incrementar a

Poboación de dereito 2012 (1): distribución segundo nacionalidade e sexo

(1) datos a 1 de xaneiro
Fonte: *INE*

1.4.1.

valorización do problema demográfico; fomentar o valor social das familias nas súas distintas modalidades, e resaltar a dimensión socioeconómica do problema demográfico.

A segunda área céntrase no impulso socioeconómico á maternidade/paternidade. Neste eido de actuacións, propóñense tres obxectivos estratéxicos: o fomento do acceso a estímulos económicos que apoien a decisión da maternidade/paternidade; aumentar e fortalecer a rede de recursos de información; asesoramento e acompañamento aos/ás pais e nais; e fomentar a aplicación de apoios socioeconómicos dende o ámbito empresarial.

A seguinte área, de apoio ás familias, contén cinco obxectivos estratéxicos: ampliar e consolidar as medidas para a conciliación da vida persoal, familiar e laboral; fortalecer, fomentar e apoiar o desenvolvemento integral dos nenos e nenas, das familias e dos seus membros; favorecer o acceso, cambio ou mellora da vivenda; facilitar o acceso ao transporte e a mobilidade das familias; e potenciar o desenvolvemento sociocultural e a calidade de vidas dos nenos e nenas, das familias e os seus membros.

O último núcleo de intervención aborda a coordinación interdepartamental e a transversalidade. Para acadar os seus obxectivos, impulsaranse o fomento da difusión do Plan e a promoción da coordinación e o desenvolvemento de estratexias conxuntas, interdepartamentais e interdisciplinares.

A nivel europeo, a estratexia Europa 2020, promovida pola Unión Europea, aborda o envellecemento demográfico como unha das carencias estruturais de Europa e sostén a necesidade de fomentar o envellecemento activo como un elemento clave para asegurar a sustentabilidade dos modelos sociais actuais. Neste senso, dentro dos indicadores da citada estratexia Europa 2020, Galicia atópase moi lonxe das porcentaxes a acadar no horizonte do ano 2020 de poboación menor de 14 anos ou maior de 65. Tendo en conta os datos de fecundidade da nosa comunidade, os índices de envellecemento e a evolución da poboación, confírmase o chamado inverno demográfico que sofre Galicia.

Estrutura da poboación

- **Distribución**

Na última década (2002-2012) a poboación galega increméntase nun 1,6%, 44.128 persoas máis. Este incremento é, despois de Asturias, o máis reducido do Estado español, moi por debaixo da media estatal que, na citada década, experimentou un crecemento poboacional do 13% (**táboa 1.4.2.**). Esta diferenza no crecemento poboacional reflíctese, por unha banda, nunha redución do peso da poboación galega sobre o total estatal, e, por outra banda, en que fronte a un incremento de máis de 10 puntos na densidade de poboación estatal no citado período, Galicia incrementa en 1,5 puntos a súa densidade media, pasando de 92,6 habitantes por Km^2 no ano 2002 a 94,1 no ano 2012.

Ao longo da última década, Galicia experimenta unha cada vez maior ralentización do crecemento poboacional, crecemento que pasa a tomar valores negativos a partir do ano 2011. Analizando a evolución ano a ano das cifras de poboación total, apréciase que dende o ano 2002 ata o 2010 a tendencia xeral, a excepción do ano 2004, é de crecemento en termos absolutos, tendencia que se rompe nos anos 2011 e 2012, rexistrándose unhas perdas de 2.231 habitantes e de 13.924 habitantes respectivamente.

A preocupante evolución demográfica de Galicia na última década está levemente amortiguada pola entrada de estranxeiros, que, pese a súa pouca importancia en termos relativos, contribúen a atenuar a tendencia ao estancamento demográfico, aumentando o seu número de xeito continuo e acadando no 2012 a cifra de 112.183.

Tal como se sinala anteriormente, unha das consecuencias do leve crecemento demográfico da última década en Galicia é que o peso da poboación galega respecto ao conxunto da poboación nacional descende de xeito constante, pasando do 6'5% sobre o total estatal no ano 2002 ao 5'9 % no ano 2012.

A poboación empadroada en Galicia a 1 de

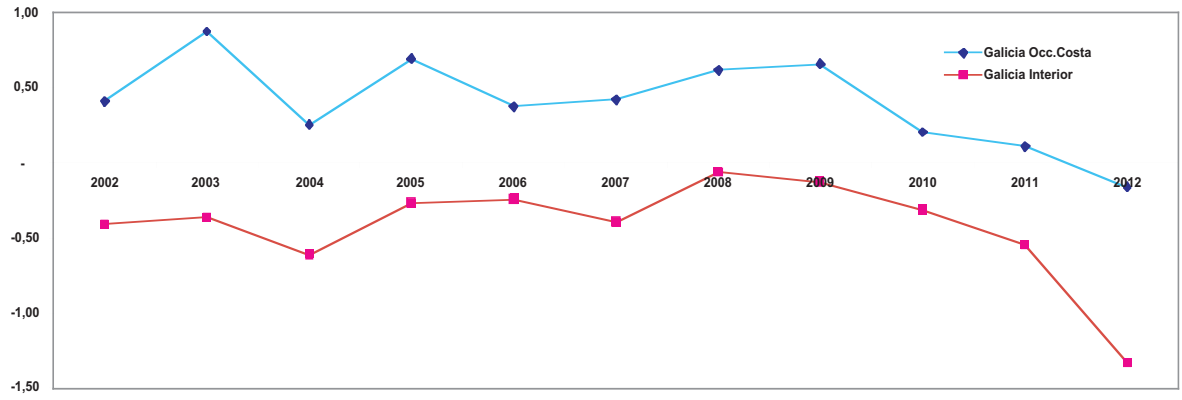
Poboación de dereito nas CC.AA. 2002-12

	2002				2012			
	Total	Homes	Mulleres	Hab./Km2	Total	Homes	Mulleres	Hab./Km2
Andalucía	7.478.432	3.687.421	3.791.011	85,4	8.449.985	4.180.285	4.269.700	96,5
Aragón	1.217.514	603.149	614.365	25,5	1.349.467	671.898	677.569	28,3
Asturias	1.073.971	515.166	558.805	101,3	1.077.360	516.420	560.940	101,6
Baleares	916.968	458.349	458.619	183,7	1.119.439	560.091	559.348	224,2
Canarias	1.843.755	923.353	920.402	247,6	2.118.344	1.056.240	1.062.104	284,5
Cantabria	542.275	264.492	277.783	101,9	593.861	289.999	303.862	111,6
Castela e León	2.480.369	1.223.935	1.256.434	26,3	2.546.078	1.261.141	1.284.937	27,0
Castela-A Mancha	1.782.038	888.987	893.051	22,4	2.121.888	1.069.648	1.052.240	26,7
Cataluña	6.506.440	3.201.029	3.305.411	202,6	7.570.908	3.741.628	3.829.280	235,8
C. Valenciana	4.326.708	2.136.323	2.190.385	186,1	5.129.266	2.546.404	2.582.862	220,6
Estremadura	1.073.050	533.539	539.511	25,8	1.108.130	550.324	557.806	26,6
Galicia	2.737.370	1.316.721	1.420.649	92,6	2.781.498	1.343.328	1.438.170	94,1
A Coruña	1.111.886	533.914	577.972	139,8	1.143.911	550.009	593.902	143,9
Lugo	361.782	175.583	186.199	49,7	348.902	169.536	179.366	48,0
Ourense	343.768	164.967	178.801	34,9	330.257	159.175	171.082	33,5
Pontevedra	919.934	442.257	477.677	204,7	958.428	464.608	493.820	213,2
Madrid	5.527.152	2.663.407	2.863.745	682,5	6.498.560	3.130.241	3.368.319	802,5
Murcia	1.226.993	616.236	610.757	108,4	1.474.449	742.727	731.722	130,3
Navarra	569.628	284.620	285.008	54,8	644.566	321.453	323.113	62,0
País Vasco	2.108.281	1.032.209	1.076.072	291,4	2.193.093	1.070.438	1.122.655	303,1
A Rioxa	281.614	140.780	140.834	55,8	323.609	161.574	162.035	64,1
Ceuta	76.152	39.195	36.957	4.008,0	84.018	42.948	41.070	4.422,0
Melilla	69.184	35.178	34.006	5.321,8	80.802	41.569	39.233	6.215,5
Total	41.837.894	20.564.089	21.273.805	82,7	47.265.321	23.298.356	23.966.965	93,4
Galicia / España *(%)*	6,54	6,40	6,68		5,88	5,77	6,00	

Fonte: *INE*

1.4.2.

Taxas de variación da poboación 2002-12 na Galicia Occidental Costa e na Galicia Interior

Fonte: *IGE*

1.4.3.

	2012/02					
	Total		Homes		Mulleres	
	(%)	(número)	(%)	(número)	(%)	(número)
	13,0	971.553	13,4	492.864	12,6	478.689
	10,8	131.953	11,4	68.749	10,3	63.204
	0,3	3.389	0,2	1.254	0,4	2.135
	22,1	202.471	22,2	101.742	22,0	100.729
	14,9	274.589	14,4	132.887	15,4	141.702
	9,5	51.586	9,6	25.507	9,4	26.079
	2,6	65.709	3,0	37.206	2,3	28.503
	19,1	339.850	20,3	180.661	17,8	159.189
	16,4	1.064.468	16,9	540.599	15,8	523.869
	18,5	802.558	19,2	410.081	17,9	392.477
	3,3	35.080	3,1	16.785	3,4	18.295
	1,6	44.128	2,0	26.607	1,2	17.521
	2,9	32.025	3,0	16.095	2,8	15.930
	-3,6	-12.880	-3,4	-6.047	-3,7	-6.833
	-3,9	-13.511	-3,5	-5.792	-4,3	-7.719
	4,2	38.494	5,1	22.351	3,4	16.143
	17,6	971.408	17,5	466.834	17,6	504.574
	20,2	247.456	20,5	126.491	19,8	120.965
	13,2	74.938	12,9	36.833	13,4	38.105
	4,0	84.812	3,7	38.229	4,3	46.583
	14,9	41.995	14,8	20.794	15,1	21.201
	10,3	7.866	9,6	3.753	11,1	4.113
	16,8	11.618	18,2	6.391	15,4	5.227
	13,0	5.427.427	13,3	2.734.267	12,7	2.693.160

xaneiro de 2012 caeu un 0,5% respecto á mesma data do ano anterior, acadando os 2.781.498 habitantes. A caída de poboación no último ano afecta tanto a homes como a mulleres, e ás catro provincias galegas, con perdas de 5.000 habitantes na provincia de Pontevedra, e en torno aos 3.000 habitantes menos nas tres provincias restantes. Na última década (2002-2012), as provincias de Pontevedra e A Coruña incrementan a súa poboación nun 4,2% e 2,9% respectivamente, fronte ás provincias de Lugo e Ourense con perdas de poboación próximas ao 4%.

A dinámica de débil crecemento ao longo da década e de decrecemento poboacional nos últimos anos en Galicia non é homoxénea en termos xeográficos, observándose notables contrastes en termos demográficos non só entre provincias occidentais e do interior, senón tamén a nivel de comarcas e concellos.

En consonancia coa dispar evolución demográfica provincial, cabe sinalar que as taxas de variación da poboación nas comarcas da denominada Galicia occidental-costa (Barbanza, A Barcala, Bergantiños, Betanzos, A Coruña, Eume, Ferrol, Fisterra, Muros, Noia, Ortegal, Santiago, O Sar, Terra de Soneira e Xallas na provincia de A Coruña; A Mariña, Central, Occidental e Oriental na provincia de Lugo; e O Baixo Miño, Caldas, O Morrazo, Pontevedra, O Salnés e Vigo na provincia de Pontevedra), son sempre positivas ata o ano 2011 (**gráfico 1.4.3.**), fronte ás taxas de variación negativas en todo o período analizado das restantes 29 comarcas da Galicia interior, acadando perdas de poboación en torno ao 1,3% no ano 2012.

Asemade, o Instituto Galego de Estatística, baseándose en estándares europeos, establece unha clasificación do grao de urbanización dos concellos galegos, entendendo por grao de urbanización o tipo de localida-

Poboación das sete grandes cidades 2008-12 (1)

	2008	2009	2010	2011	2012	12/11	
						(%)	*(total)*
Total	993.124	998.749	999.922	999.848	999.907	0,01	59
Vigo	295.703	297.332	297.124	297.241	297.355	0,04	114
A Coruña	245.164	246.056	246.047	246.028	246.146	0,05	118
Ourense	107.057	107.742	108.673	108.002	107.597	-0,37	-405
Lugo	95.416	96.678	97.635	98.007	98.457	0,46	450
Santiago	94.339	95.092	94.824	95.207	95.671	0,49	464
Pontevedra	80.749	81.576	81.981	82.400	82.684	0,35	284
Ferrol	74.696	74.273	73.638	72.963	71.997	-1,31	-966
7 cidades / Galicia *(%)*	35,8	35,7	35,7	35,8	36,0		

(1) datos a 1 de xaneiro de cada ano
Fonte: *INE*

1.4.4.

Poboación residente en núcleos de máis de 10.000 habitantes 2002-12 (1)

	2002		2012		2012/02		Concellos >10.000 habs.
		(% / total provincial)		*(% / total provincial)*		*(%)*	
Total	1.831.253	66,9	1.951.147	70,1	119.894	6,5	59
A Coruña	786.186	70,7	811.724	71,0	25.538	3,2	22
Lugo	153.343	42,4	172.870	49,5	19.527	12,7	6
Ourense	148.514	43,2	171.024	51,8	22.510	15,2	6
Pontevedra	743.210	80,8	795.529	83,0	52.319	7,0	25

(1) datos a 1 de xaneiro de cada ano
Fonte: *IGE*

1.4.5.

de na que reside un individuo segundo o seu carácter urbano ou rural, establecendo tres categorías: Zonas densamente poboadas (ZDP), Zonas intermedias (ZIP) e Zonas pouco poboadas (ZPP). Neste senso cabe salientar como nas ZDP, a densidade de poboación pasa de 1.442 h/Km^2 no ano 2002, a 1.474,6 h/km^2 no ano 2012, fronte ás ZPP onde a densidade de poboación era de 38,3h/km^2 no ano 2002 e de 35,5 h/km^2 no ano 2012.

A disparidade demográfica reflíctese tamén no feito de que o 36% da poboación galega atópase concentrada en torno ás sete grandes cidades (**táboa 1.4.4.**). A poboación total destas cidades mantense estable no 2012 con respecto ao ano anterior. A cidade que en maior medida incrementa a súa poboación en termos absolutos e relativos foi Santiago de Compostela, cun aumento de 464 habitantes, o que supón un 0,5% de poboación máis que no ano anterior, fronte ás cidades de Ferrol e Ourense, que rexistraron perdas do 1,3% e do 0,4% da súa poboación no último ano, respectivamente.

No conxunto dos 59 municipios de máis de 10.000 habitantes residen no 2012 un total de 1.951.147 persoas, o que supón o 70% do total da poboación de Galicia. Na década 2002-2012, o conxunto da poboación de ditos municipios incrementouse nun 6,5%, sendo os municipios de más de 10.000 habitantes radicados nas provincias de Lugo e Ourense, cuns incrementos do 12,7% e do 15,2%, respectivamente,

Poboación nos concellos de menos de 1.500 habitantes 1991-2011

	Total				Poboación de menos de 16 anos				Poboación de 85 e máis anos			
	1991	2001	2011	2011/1991 (%)	1991	2001	2011	2011/1991 (%)	1991	2001	2011	2011/1991 (%)
Ourense	84.611	68.707	59.140	-30,1	10.958	5.140	3.246	-70,4	2.376	3.586	4.595	93,4
Arnoia, A	1.096	1.096	1.051	-4,1	150	86	87	-42,0	32	59	86	168,8
Baltar	1.867	1.233	1.038	-44,4	192	65	27	-85,9	55	73	87	58,2
Beade	885	600	498	-43,7	145	66	37	-74,5	16	26	28	75,0
Beariz	1.883	1.490	1.202	-36,2	266	128	54	-79,7	51	71	95	86,3
Blancos, Os	1.272	1.190	998	-21,5	137	79	49	-64,2	38	54	65	71,1
Bola, A	1.772	1.527	1.397	-21,2	177	95	84	-52,5	51	76	106	107,8
Bolo, O	1.918	1.296	1.080	-43,7	177	78	51	-71,2	79	80	128	62,0
Calvos de Randín	2.044	1.240	1.065	-47,9	222	67	35	-84,2	56	70	96	71,4
Carballeda de Avia	1.888	1.589	1.485	-21,3	261	130	91	-65,1	48	84	102	112,5
Castrelo do Val	1.463	1.284	1.160	-20,7	165	85	88	-46,7	48	71	82	70,8
Castro Caldelas	2.110	1.834	1.471	-30,3	251	143	89	-64,5	66	148	125	89,4
Cenlle	1.917	1.586	1.327	-30,8	264	110	65	-75,4	45	81	100	122,2
Chandrexa de Queixa	1.100	844	590	-46,4	119	60	22	-81,5	49	63	48	-2,0
Cortegada	1.605	1.414	1.280	-20,2	250	155	72	-71,2	38	55	93	144,7
Entrimo	1.667	1.424	1.361	-18,4	216	118	75	-65,3	58	83	106	82,8
Esgos	1.468	1.294	1.194	-18,7	194	90	83	-57,2	46	66	81	76,1
Gomesende	1.433	1.115	915	-36,1	166	75	35	-78,9	45	60	75	66,7
Gudiña, A	2.016	1.682	1.466	-27,3	332	165	93	-72,0	39	72	75	92,3
Larouco	693	588	532	-23,2	77	52	32	-58,4	21	28	45	114,3
Lobeira	1.468	1.193	917	-37,5	192	65	18	-90,6	45	74	74	64,4
Manzaneda	1.619	1.160	1.003	-38,0	224	90	44	-80,4	56	63	92	64,3
Melón	1.780	1.504	1.484	-16,6	287	109	66	-77,0	59	77	128	116,9
Mezquita (A)	1.848	1.420	1.214	-34,3	283	135	64	-77,4	38	61	87	128,9
Montederramo	1.522	1.206	900	-40,9	175	90	28	-84,0	68	59	78	14,7
Parada de Sil	1.088	841	646	-40,6	113	49	21	-81,4	55	71	61	10,9
Petín	1.312	1.131	983	-25,1	189	108	70	-63,0	33	46	56	69,7
Piñor	1.854	1.552	1.328	-28,4	261	111	69	-73,6	67	81	86	28,4
Pontedeva	862	679	645	-25,2	109	51	48	-56,0	12	32	38	216,7
Porqueira	1.311	1.144	997	-24,0	139	71	43	-69,1	39	63	82	110,3
Punxín	1.054	937	799	-24,2	121	68	45	-62,8	23	44	64	178,3
Quintela de Leirado	1.047	881	717	-31,5	123	70	46	-62,6	43	60	62	44,2
San Amaro	1.647	1.431	1.235	-25,0	252	111	56	-77,8	30	57	99	230,0
San Xoán de Río	1.363	932	692	-49,2	126	52	28	-77,8	57	85	97	70,2
Sandiás	1.944	1.670	1.344	-30,9	253	116	80	-68,4	47	79	93	97,9
Sarreaus	2.684	1.789	1.408	-47,5	506	135	48	-90,5	60	78	111	85,0
Teixeira (A)	743	567	424	-42,9	52	19	21	-59,6	28	55	45	60,7
Veiga (A)	1.748	1.326	1.035	-40,8	163	91	51	-68,7	50	90	129	158,0
Verea	1.845	1.395	1.159	-37,2	223	81	47	-78,9	49	74	87	77,6
Vilar de Santos	1.495	986	921	-38,4	234	75	53	-77,4	20	37	58	190,0
Vilariño de Conso	936	799	638	-31,8	122	72	37	-69,7	24	36	50	108,3
Xunqueira de Espadanedo	1.216	1.065	891	-26,7	203	101	45	-77,8	40	54	56	40,0
Pontevedra	5.899	4.440	3.849	-34,8	456	258	172	-62,3	115	126	192	67,0
Dozón	2.800	1.698	1.271	-54,6	356	163	82	-77,0	52	51	90	73,1
Mondariz-Balneario	621	676	678	9,2	100	95	90	-10,0	16	20	21	31,3
A Coruña	20.249	17.592	15.766	-22,1	3.068	1.645	1.235	-59,7	497	677	896	80,3
Capela (A)	1.741	1.530	1.373	-21,1	294	142	130	-55,8	40	45	62	55,0
Cerdido	1.908	1.568	1.304	-31,7	289	139	95	-67,1	46	57	91	97,8
Moeche	1.763	1.489	1.358	-23,0	251	136	100	-60,2	56	66	107	91,1
Somozas (As)	1.682	1.396	1.281	-23,8	237	110	104	-56,1	30	56	73	143,3
Toques	1.956	1.580	1.309	-33,1	317	157	95	-70,0	41	47	80	95,1
Vilarmaior	1.448	1.365	1.263	-12,8	217	122	95	-56,2	44	56	64	45,5
Vilasantar	1.896	1.597	1.357	-28,4	220	129	81	-63,2	40	85	92	130,0
Lugo	37.509	30.868	25.413	-32,2	5.080	2.688	1.647	-67,6	1.014	1.454	1.801	77,6
Baleira	2.181	1.834	1.463	-32,9	314	174	76	-75,8	45	79	88	95,6
Folgoso do Caurel	1.923	1.498	1.170	-39,2	237	110	35	-85,2	74	97	86	16,2
Muras	1.437	1.044	756	-47,4	188	71	41	-78,2	33	45	67	103,0
Navia de Suarna	2.303	1.872	1.341	-41,8	241	125	46	-80,9	69	107	131	89,9
Negueira de Muñiz	339	259	212	-37,5	38	27	9	-76,3	3	7	16	433,3
Nogais, As	1.952	1.552	1.300	-33,4	274	149	95	-65,3	56	64	102	82,1
Ourol	1.959	1.445	1.146	-41,5	152	89	65	-57,2	99	80	85	-14,1
Pedrafita do Cebreiro	2.144	1.552	1.201	-44,0	318	124	37	-88,4	62	61	99	59,7
Ribas de Sil	1.689	1.371	1.061	-37,2	239	102	62	-74,1	60	79	65	8,3
Ribeira de Piquín	1.084	837	635	-41,4	141	60	21	-85,1	27	42	51	88,9
Riotorto	2.256	1.799	1.450	-35,7	292	123	99	-66,1	47	83	102	117,0
Trabada	2.046	1.591	1.268	-38,0	320	128	86	-73,1	47	69	78	66,0
Triacastela	1.065	873	754	-29,2	168	100	67	-60,1	40	41	41	2,5

Fonte: elaboración propia *CES-Galicia*

1.4.6.

os que amosarían un crecemento poboacional en termos relativos máis significativo (**táboa 1.4.5.**).

Nembargante, nos municipios de menos de 1.500 habitantes, a tendencia demográfica é de forte perda poboacional. Tal e como recolle a **táboa 1.4.6.**, segundo datos censais, os 41 municipios de menos de 1.500 habitantes da provincia de Ourense perderon de media un 30% da súa poboación no transcurso dun período de trinta anos (1991-2011). Nesas tres décadas os 13 municipios con menos de 1.500 habitantes radicados na provincia de Lugo perderían de media un 32% de poboación, os 7 existentes na provincia da Coruña un 22% e os dous da provincia de Pontevedra un 35%.

A perda de poboación nos concellos de menos de 1.500 habitantes está ademais caracterizada por un drástico descenso da poboación menor de 16 anos, que, de media, descende en torno ao 70%, así como por un forte aumento da poboación maior de 85 anos, que se incrementa nun 87% de media nos citados concellos, chegando a aumentos do 93% no caso da provincia de Ourense. Así, o censo do ano 2011 reflicte que de cada 100 persoas residentes en concellos de menos de 1.500 habitantes en Galicia, 30,5 teñen máis de 65 anos e só 6 persoas teñen menos de 16 anos. Como consecuencia, segundo os datos da clasificación do grao de urbanización dos concellos galegos do IGE, a zona máis rural de Galicia é que presenta unha poboación máis envellecida, cunha media de idade que no ano 2011 era de 49,2 anos, acadando os 50 anos nas zonas menos poboadas das provincias de Lugo e Ourense.

Por todo o sinalado, se non se consegue inverter a tendencia demográfica dos concellos menos densamente poboados, caracterizada por perdas de poboación e forte envellecemento da mesma, o despoboamento e polarización da poboación seguirá en aumento.

Finalmente, salientar que o contraste nas pautas demográficas no territorio galego explícase, fundamentalmente, polo efecto que as diferenzas en termos de desenvolvemento económico e social entre zonas urbanas e rurais teñen sobre a dinámica e o comportamento do conxunto dos factores causais que inciden no crecemento vexetativo e nos saldos migratorios.

- **Idade e sexo.**

Tal como acontece a nivel estatal e na grande maioría das CCAA, no conxunto da poboación hai maior presenza de mulleres que de homes, así en Galicia o 51,7% do total da poboación son mulleres. Neste senso, pese a que o número de nacementos de homes é maior que o de mulleres, a maior supervivencia feminina é a causante deste maior número de mulleres, cobrando tamén relevancia no caso galego os efectos históricos da emigración, que foi maioritariamente masculina.

A idade media en Galicia no ano 2012 é de 45,4 anos, fronte aos 41,6 anos de media no conxunto do Estado, sendo tan só superada por Asturias.

No que respecta á estrutura da poboación por idades, tal e como se amosa na **táboa 1.4.7.**, un 11,7% da poboación residente en Galicia no ano 2012 é menor de 15 anos. Un 30,7% ten unha idade comprendida entre os 15 e os 39 anos, e un 34,7% ten entre 40 e 64 anos. O restante 22,9% da poboación estaría conformado por persoas maiores de 65 anos. Comparando con outras CCAA, Galicia é a segunda, por detrás de Castela e León, cunha maior porcentaxe de persoas maiores de 64 anos sobre o total de poboación.

Na evolución ao longo dos últimos dez

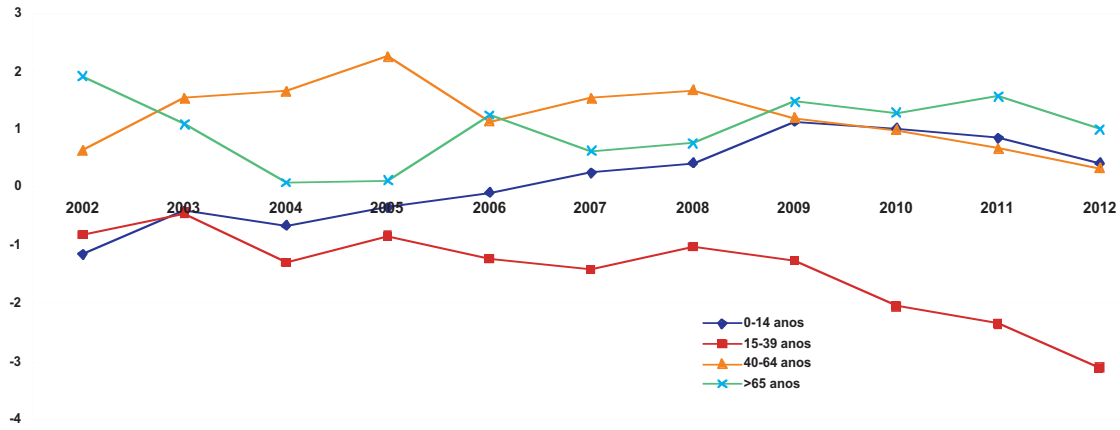
Poboación de dereito nas CC.AA. 2012: porcentaxes por grupos de idade

	Total	grupos de idade			
		0-14	15-39	40-64	>64
	(número)		(%)		
Andalucía	8.449.985	16,30	35,16	33,12	15,42
Aragón	1.349.467	13,84	31,91	34,20	20,05
Asturias	1.077.360	10,75	29,26	37,29	22,69
Baleares	1.119.439	15,30	36,22	33,94	14,53
Canarias	2.118.344	14,62	35,80	35,36	14,22
Cantabria	593.861	13,37	31,56	36,08	18,99
Castela e León	2.546.078	12,02	29,70	35,27	23,01
Castela-A Mancha	2.121.888	15,45	34,82	32,15	17,57
Cataluña	7.570.908	15,63	33,91	33,46	17,01
C. Valenciana	5.129.266	14,96	33,61	33,95	17,48
Estremadura	1.108.130	14,34	32,80	33,62	19,24
Galicia	2.781.498	11,74	30,71	34,69	22,86
Madrid	6.498.560	15,52	35,30	33,83	15,35
Murcia	1.474.449	17,63	36,39	31,68	14,30
Navarra	644.566	15,56	32,50	34,08	17,86
País Vasco	2.193.093	13,68	30,22	36,27	19,84
A Rioxa	323.609	14,80	32,54	34,03	18,62
Ceuta	84.018	20,74	37,50	30,90	10,87
Melilla	80.802	21,99	37,70	30,34	9,97
Total	47.265.321	14,94	33,73	33,93	17,40

Fonte: *INE*

1.4.7.

Taxas de variación da poboación 2002-12: distribución segundo grupos de idade

Fonte: *IGE*

1.4.8.

anos 2002-2012 da estrutura da poboación galega por idades, **gráfico 1.4.8.**, obsérvanse pautas demográficas diferentes, que axudan a explicar o progresivo envellecemento da poboación galega. O conxunto da poboación con idades comprendidas entre os 15 e os 39 anos rexistraría taxas de variación interanuais negativas no período 2002-2012 rexistrando, a partir do ano 2008, taxas cada vez máis negativas. A evolución dos restantes grupos de idades, mostrarían taxas de varia-

ción positivas, pese a rexistrar nos últimos anos cifras progresivamente máis baixas.

A perda de poboación sufrida por Galicia no ano 2012 en relación ao ano anterior (16.509 habitantes menos) concéntrase exclusivamente na poboación entre 15 e 29 anos (21.402 persoas menos), o que contribúe a acentuar o xa moi elevado envellecemento da poboación galega.

Neste senso, entre as causas do envellecemento demográfico galego poden atoparse as históricas baixas taxas de natalidade, consecuencia entre outras, da incorporación das mulleres ao mercado laboral, ou o aumento da lonxevidade como froito das melloras en benestar e saúde. A maiores, o impacto da emigración xogaría un papel moi relevante en Galicia, xa que reduciu a poboación en idade de traballar, así como a relación de masculinidade nos diferentes grupos de idade. Ao marxe de causas xerais como a maior esperanza de vida das mulleres, o factor da emigración fundamentalmente masculina é un dos causantes de que en Galicia a feminización do envellecemento sexa máis acusada que noutras comunidades autónomas.

Movementos migratorios

A entrada de poboación estranxeira amortiguou a perda de poboación en Galicia. Así, tal e como se mostra na **táboa 1.4.9.**, a 1 de xaneiro de 2012 en Galicia residirían un total de 112.183 estranxeiros, 1.715 máis que no ano anterior. A poboación estranxeira representa o 4% da poboación total residente en Galicia, a porcentaxe máis reducida de todas as Comunidades Autónomas, lonxe do 12% que representa a poboación estranxeira no conxunto da poboación estatal. Só o 2% dos estranxeiros existentes no Estado español residen en Galicia.

Os efectos positivos, dende un punto de vista demográfico, que ten para Galicia a entrada de poboación estranxeira, na súa grande maioría menores de 64 anos, poden verse minorados pola ralentización que dende o comezo da crise económica, no ano 2008, se produce nas entradas de inmigrantes. Así, Galicia pasa de rexistrar máis de 14.000 entradas netas no ano 2008, a 1.715 no ano 2012.

As provincias de Pontevedra (40.638) e A Coruña (39.861) son no ano 2012, as que teñen unha maior presenza de estranxeiros. A nivel comarcal, obsérvase unha polarización entre Galicia occidental e Galicia oriental, observándose que a poboación estranxeira reside preferentemente nas áreas de maior urbanización e desenvolvemento económico. Tal e como recolle a estatística realizada polo IGE sobre o panorama rural e urbano en Galicia, en xeral a porcentaxe de poboación estranxeira en Galicia é maior a medida que aumenta o grao de urbanización dos concellos, encontrando que nos concellos situados en áreas densamente poboadas, dita porcentaxe acada o valor do 4,8%, mentres que nos concellos en áreas de urbanización media e baixa o porcentaxe sería do 3,9% e do 3,3% respectivamente

En termos do peso relativo respecto ao total de poboación, sería Ourense, cun 5,1% da súa poboación total, a provincia na que máis relevancia terían os estranxeiros, seguida de Lugo e Pontevedra cun 4,2%, e A Coruña cun 3,5%.

No que respecta á nacionalidade de orixe dos estranxeiros residentes en Galicia, **táboa 1.4.10.**, do total dos estranxeiros que residen en Galicia no ano 2012, o 42,5% procede do continente europeo, e un 42,1% do continente americano, dos que un 80,2% procederían de América do Sur. O 11,3% e o 4% restantes serían de nacionalidade africana e procedentes de Asia e Oceanía respectivamente.

Poboación estranxeira residente e poboación total en Galicia e España a 1 de xaneiro de 2012

	Estranxeiros			Poboación total			Estranxeiros / total
	Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres	
							(%)
España	5.736.258	2.975.508	2.760.750	47.265.321	23.298.356	23.966.965	12,1
Galicia	112.183	56.865	55.318	2.781.498	1.343.328	1.438.170	4,0
A Coruña	39.861	19.292	20.569	1.143.911	550.009	593.902	3,5
Lugo	14.738	7.637	7.101	348.902	169.536	179.366	4,2
Ourense	16.946	8.696	8.250	330.257	159.175	171.082	5,1
Pontevedra	40.638	21.240	19.398	958.428	464.608	493.820	4,2
				(%)			
Galicia / España	2,0	1,9	2,0	5,9	5,8	6,0	
A Coruña / Galicia	35,5	33,9	37,2	41,1	40,9	41,3	
Lugo / Galicia	13,1	13,4	12,8	12,5	12,6	12,5	
Ourense / Galicia	15,1	15,3	14,9	11,9	11,8	11,9	
Pontevedra / Galicia	36,2	37,4	35,1	34,5	34,6	34,3	

Fonte: *INE*

1.4.9.

Poboación residente 2012: distribución segundo nacionalidade e orixe

	Total	Nacionalidade española	Nacionalidade non española
Total	2.781.498	2.669.315	112.183
Europa	90.170	42.432	47.738
África	14.850	2.148	12.702
América	111.955	64.686	47.269
América Central e Caribe	16.202	8.688	7.514
América do Norte	7.015	5.172	1.843
América do Sur	88.738	50.826	37.912
Asia	5.101	789	4.312
Oceanía	380	243	137

Fonte: *IGE* e *INE*

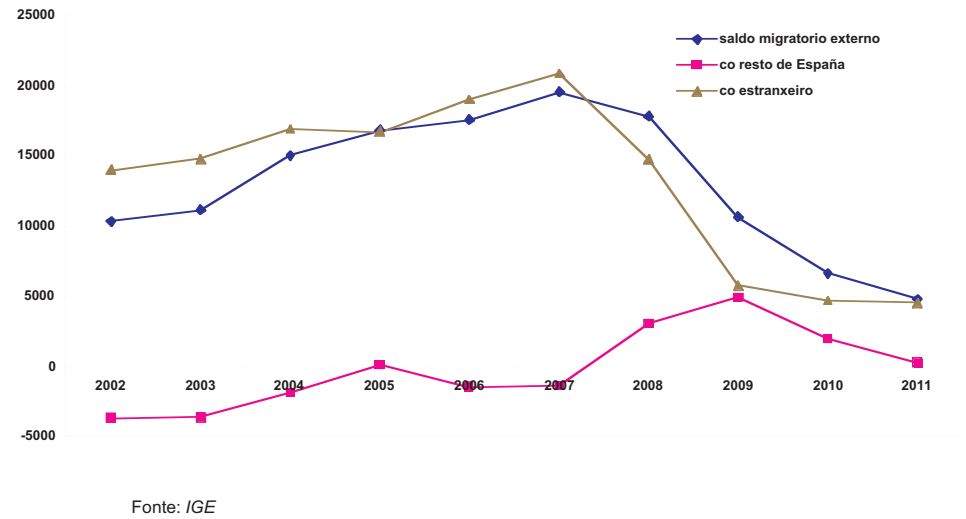
1.4.10.

O 20,3% dos estranxeiros empadroados en Galicia son de nacionalidade portuguesa, o 9,1% procede de Brasil e o 6,9%, de Colombia. Así mesmo, destaca o número de estranxeiros de nacionalidade rumana (9.146 persoas).

Finalmente, resulta salientable o número de residentes en Galicia, procedentes do estranxeiro, que dispoñen de nacionalidade española. Así, tal e como mostra o **cadro 1.4.10.**, o 53% da poboación procedente de América do Sur e residente en Galicia ten a nacionalidade española, fronte a só o 19% dos residentes procedentes de África ou o 22,4% dos asiáticos, feito que pode estar relacionado coa emigración galega e o retorno da mesma

Unha análise da evolución das cifras das variacións residenciais e das migracións permite intuír o efecto que exercen os movementos migratorios externos, isto é, os que se producen cara ou dende o resto de España e o estranxeiro, na evolución demográfica galega, así como nas perdas poboacionais rexistradas a partir do 2011.

Neste senso, no que atinxe ao saldo migratorio resultante da diferenza entre as entradas procedentes doutras comunidades autónomas e as saídas con destino a

Fonte: *IGE*

1.4.11.

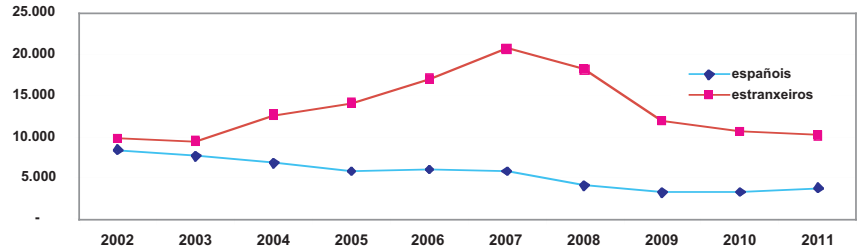
outras CCAA, obsérvase como tras a existencia casi xeneralizadas de saldos migratorios negativos dende o ano 2002, a partir do 2008 o saldo tórnase positivo, como consecuencia do aumento das saídas e da diminución no número de entradas, rexistrando no 2011, último ano dispoñible, a cifra de 278, perdendo así Galicia a relevancia como destino de residencia de habitantes doutras comunidades autónomas.

Por outra banda, en relación ao saldo migratorio entre as entradas procedentes do estranxeiro e as saídas con destino ao estranxeiro que teñen lugar cara ou dende a nosa comunidade, cabe subliñar que, tras un aumento ano a ano do saldo como consecuencia do maior número de inmigracións dende o estranxeiro que de saídas cara ao estranxeiro, e despois de acadar un valor máximo do saldo de 20.919, no ano 2007, a partir de ese momento comeza unha baixada progresiva da cifra do saldo como consecuencia da ralentización no número de entradas dende o estranxeiro fronte a un mantemento ou mesmo aumento do número de saídas ao estranxeiro, o que se traduce nun saldo de 4.530 no ano 2011 (**gráfico 1.4.11.**).

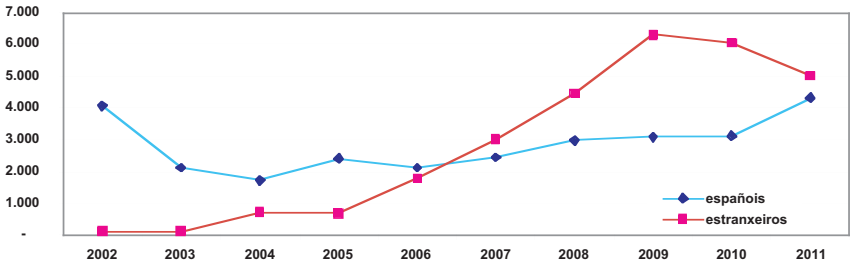
O **gráfico 1.4.12.** mostra como as consecuencias da crise económica plásmanse claramente na redución das altas de residencia en Galicia tanto de estranxeiros como de españois así como nun forte incremento das baixas tanto de estranxeiros que saen do país como de galegos que emigran ao estranxeiro. Así, cabe salientar como as baixas residenciais de galegos que saen ao estranxeiro pasan de 2.452 no ano 2007 a 4.323 no ano 2011. Un 75,7% destes emigrantes galegos teñen idades comprendidas entre os 16 e os 64 anos, sendo así a poboación en idade activa a que máis emigraría ao estranxeiro, algo que por outra parte tamén sucedería no caso da inmigración.

Asemade, a maioría dos emigrados galegos, un 52,6%, elixirían como continente de destino Europa, dos cales un 30,6% optarían en concreto por países dentro da Unión Europea e un 22% por países non pertencentes á Unión Europea. América sería o segundo continente en termos de número de emigrados galegos, cun 42,1% do total. Cabe resaltar que do total de emigrados españois cara outros países europeos non pertencentes a UE, un 22,8% o

Altas por variación residencial procedentes do estranxeiro 2002-11: distribución segundo nacionalidade

Baixas por variación residencial con destino ao estranxeiro 2002-11: distribución segundo nacionalidade

Fonte: *INE*

1.4.12.

Altas e baixas por variación residencial en Galicia e España 2002-11

Altas procedentes do estranxeiro

2002

	Total	Total españois	Total estranxeiros	0-15 anos	0-15 anos españois	0-15 anos estranxeiros	16-64 anos	16-64 anos españois	16-64 anos estranxeiros	65 ou máis anos	65 ou máis anos españois	65 ou máis anos estranxeiros
Galicia	18.186	8.435	9.751	3.188	1.307	1.881	13.233	5.617	7.616	1.765	1.511	254
España	482.360	40.175	443.085	86.782	8.106	78.676	378.760	26.683	352.077	17.718	5.386	12.332

2011

	Total	Total españois	Total estranxeiros	0-15 anos	0-15 anos españois	0-15 anos estranxeiros	16-64 anos	16-64 anos españois	16-64 anos estranxeiros	65 ou máis anos	65 ou máis anos españois	65 ou máis anos estranxeiros
Galicia	13.847	3.708	10.139	2.304	462	1.842	10.382	2.407	7.975	1.161	839	322
España	454.686	38.404	416.282	71.447	8.383	63.064	363.885	25.571	338.314	19.354	4.450	14.904

Baixas con destino ao estranxeiro

2002

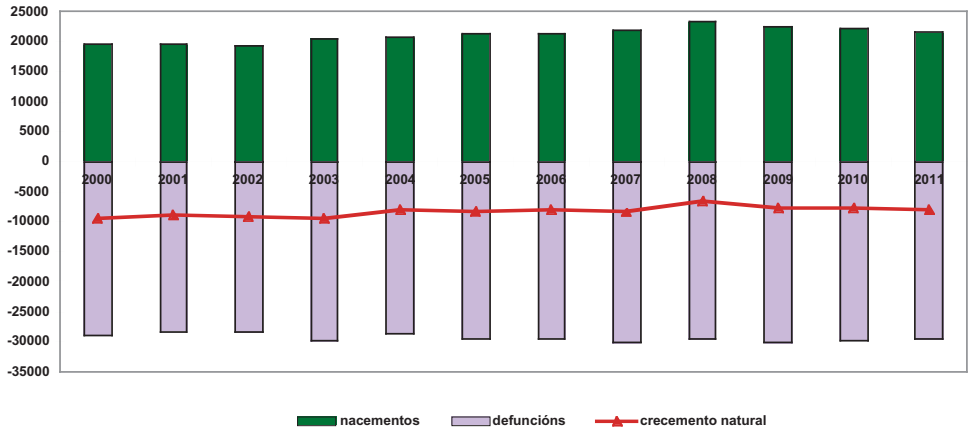
	Total	Total españois	Total estranxeiros	0-15 anos	0-15 anos españois	0-15 anos estranxeiros	16-64 anos	16-64 anos españois	16-64 anos estranxeiros	65 ou máis anos	65 ou máis anos españois	65 ou máis anos estranxeiros
Galicia	4.193	4.075	118	27	16	11	3.647	3.545	102	519	514	5
España	36.605	29.674	6.931	1.026	246	780	32.560	26.988	5.572	3.019	2.440	579

2011

	Total	Total españois	Total estranxeiros	0-15 anos	0-15 anos españois	0-15 anos estranxeiros	16-64 anos	16-64 anos españois	16-64 anos estranxeiros	65 ou máis anos	65 ou máis anos españois	65 ou máis anos estranxeiros
Galicia	9.317	4.323	4.994	1.000	377	623	7.428	3.271	4.157	889	675	214
España	370.540	52.841	317.699	46.250	10.314	35.936	308.865	38.980	269.885	15.425	3.547	11.878

Fonte: *INE*

1.4.13.

Fonte: *IGE*

1.4.14.

farían dende Galicia, sendo así, tras Cataluña, a comunidade autónoma con máis emigración con dito destino.

No que atinxe ás entradas de españois residentes no estranxeiro, cabe sinalar o fenómeno do retorno de españois a Galicia. No ano 2011, do total de 3.698 retornados, un 47,3% procederían de América Central e do Sur, e un 42,6% de Europa. Galicia é tras Madrid, Canarias e Cataluña a comunidade autónoma con maior número de retornados procedentes de América Central e do Sur.

A evolución das cifras relativas aos movementos migratorios reflicte así o efectos da crise económica na nosa comunidade, que se traducen fundamentalmente tanto nunha ralentización no número de entradas de estranxeiros ou habitantes doutras comunidades autónomas, como nun aumento no número de saídas de galegos residentes en Galicia cara outras comunidades autónomas e ao estranxeiro.

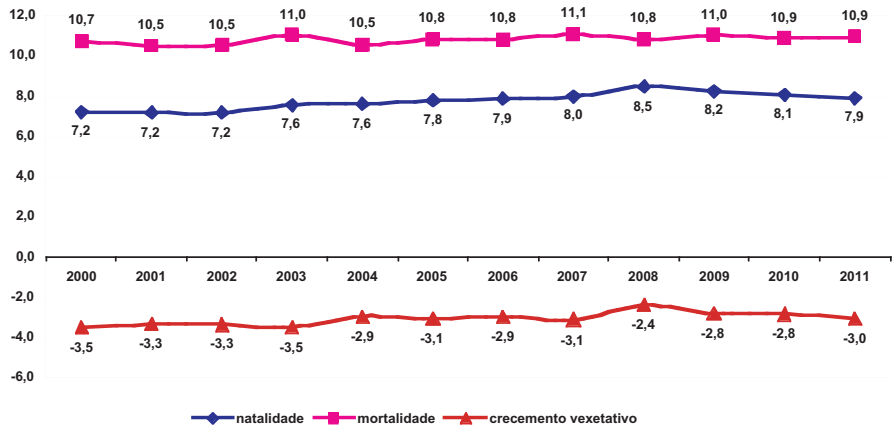
Movemento natural da poboación

A estrutura demográfica de Galicia, caracterizada por unha perda de poboación e por un cada vez maior envellecemento da mesma, condiciona a existencia dun crecemento natural negativo, con baixas taxas de natalidade e alto número de defuncións (**gráfico 4.1.14.**). Neste senso, o comportamento ao longo dos últimos anos do crecemento natural mantívose sempre en valores negativos, sumando o total de defuncións máis do dobre do número total de nacementos.

A interdependencia entre natalidade e estrutura da poboación por idades, sinalada anteriormente, condiciona a existencia dunha taxa bruta de natalidade en Galicia de 7,9 nacementos por cada 1.000 habitantes; se a isto lle unimos a existencia dunha taxa bruta de mortalidade de case 11 falecidos por cada 1.000 habitantes, podemos concluír a existencia en Galicia dun proceso de marcada recesión demográfica, con perdas poboacionais de moi difícil recuperación.

Desagregando anualmente, a taxa de nacementos ten unha evolución estable ou lixeiramente positiva no período 2002–2008, acadando no ano 2008 o seu nivel máis elevado con 8,5 nacementos por cada 1.000 habitantes. Nembargante, a

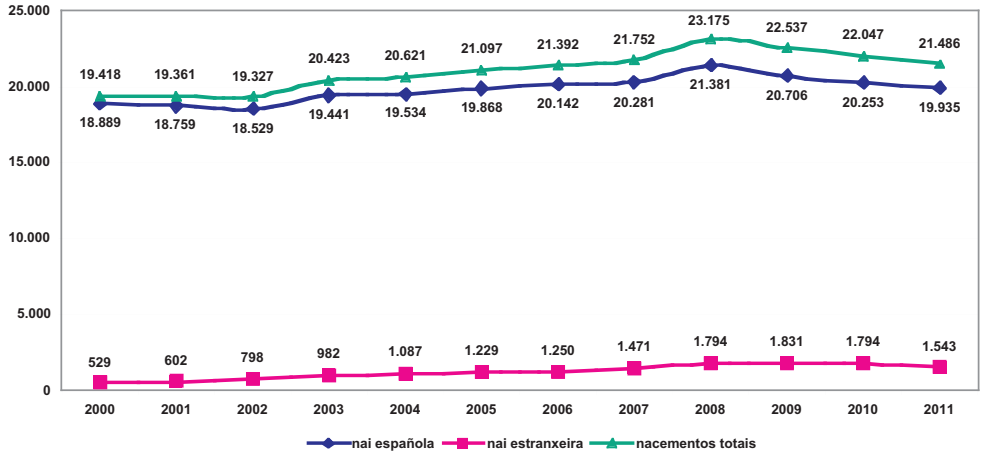
Movemento natural da poboación 2000-11 (1)

(1) taxas brutas de natalidade, mortalidade e crecemento vexetativo
Fonte: *INE*

1.4.15.

Nacementos 2000-11: distribución segundo nacionalidade da nai

Fonte: *IGE*

1.4.16.

partir do ano 2008 ata o ano 2011 a taxa de nacementos baixa seis décimas inverténdose a tendencia positiva rexistrada ata este momento. A evolución da taxa de mortalidade mostra unha pauta máis errática, acadando no ano 2011 un valor de 10,9 defuncións por cada 1.000 habitantes o que supón catro décimas máis que no ano 2001.

Finalmente, destacar a diferenza entre a evolución dos nacementos en función da nacionalidade da nai, neste senso, tal como se mostra no **gráfico 1.4.16.**, os nacidos de nai española, no período 2001-2011, increméntanse nun 6,3% pasando de 18.759 no ano 2001, a 19.935 no ano 2011, fronte ao incremento de máis do 156% nos nacementos de nai estranxeira

no mesmo período pasando de 602 no ano 2001 a 1.543 no ano 2011. ■

UNCINCO. proceso de convergencia

Neste capítulo analízase o proceso de converxencia de Galicia coas medias estatais e europeas. Na primeira parte descríbese a estratexia comunitaria en Galicia, cos distintos fondos europeos e os proxectos que cofinanciaron, para seguir cos logros do actual período de programación 2007–2013 e as distintas axudas en marcha. A parte final analiza os indicadores de converxencia coa media estatal e coa media europea.

Estratexia comunitaria en Galicia

A integración de España na Comunidade Económica Europea no ano 1986 supuxo a posta en funcionamento da política rexional comunitaria, baseada fundamentalmente nas accións dos tres fondos estruturais: o FEDER (Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional), instrumento fundamental da política rexional comunitaria, destinado a reducir os desequilibrios entre as distintas rexións europeas; o FSE (Fondo Social Europeo), instrumento da política social comunitaria, destinado a cofinanciar accións de formación, de reconversión profesional e de creación de emprego; e o FEOGA-Orientación (Fondo Europeo de Orientación e Garantía Agrícola), destinado a cofinanciar actuacións no campo das estruturas agrícolas.

Os primeiros proxectos cofinanciados en Galicia beneficiáronse do apoio do FEDER para proxectos de infraestruturas, así como proxectos de investimento en actividades industriais, artesanais ou de servizos, no marco do PDR (Plan de Desenvolvemento Rexional)

O **período 1989-1993** estivo marcado polo obxectivo de conseguir un mercado único, con libre circulación de persoas, mercadorías, servizos e capitais. Este obxectivo está intimamente relacionado coa consecución paralela dunha maior cohesión económica e social, nacendo,

deste xeito, a idea dunha política estrutural integrada a favor das rexións con máis dificultades.

A consecución dunha maior cohesión precisa dunha reforma dos fondos estruturais baseada en catro principios:

– Principio de concentración.- As actuacións deben concentrarse nos territorios con máis dificultades. A definición de obxectivos prioritarios, permite adaptar a programación tanto aos territorios como á poboación beneficiaria. Neste senso defínense os obxectivos seguintes:

- Obxectivo 1: Promover o desenvolvemento e o axuste estrutural das rexións menos desenvolvidas.
- Obxectivo 2: Reconverter as rexións ou partes de rexións gravemente afectadas polo declive industrial.
- Obxectivo 3. Combater o desemprego de longa duración.
- Obxectivo 4: Facilitar a inserción profesional dos mozos.
- Obxectivo 5: Acelerar a adaptación das estruturas agrícolas (5a) e promover o desenvolvemento das zonas rurais (5b).

Así mesmo créanse 13 programas específicos, denominados iniciativas comunitarias, tais como o programa LEADER para o desenvolvemento do rural, RETEX para axudar á industria téxtil, ou o programa NOW para fomentar e mellorar o emprego feminino.

– Principio de programación.- Os fondos estruturais póñense en funcioamento a partir de programas plurianuais.

– Principio de adicionalidade.- Os fondos estruturais non deben dar lugar á substitución dos investimentos nacionais, de xeito que o nivel de gasto público dos Estados membros ten que manterse igual que no principio do período de programación.

– Principio de partenariado.- Ten por obxecto reforzar a colaboración vertical entre institucións, de xeito que os programas incidan nas necesidades dos beneficiarios e que estes últimos se mobilicen na súa aplicación.

Neste primeiro período de programación dos fondos estruturais, Galicia convértese en rexión obxectivo 1, por ter un PIB inferior ao 75% da media comunitaria, o que lle permite ter acceso aos tres fondos estruturais. Así mesmo, neste período Galicia elabora o primeiro Plan Económico e Social de Galicia 1990-1993 co obxecto de planificar a estratexia de desenvolvemento rexional económico, social e territorial.

Neste período, os fondos do FEDER destínanse principalmente a fomentar infraestruturas básicas. O programa operativo correspondente aporta un financiamento final do FEDER en torno aos 304 millóns de euros. No que respecta ao aporte final do FSE, esta ascende a 34 millóns de euros, concentrados nos tres eixos prioritarios, a mellora dos recursos humanos, a loita contra o paro de longa duración e a inserción profesional dos mozos. O FEOGA- Orientación aporta 178 millóns para o desenvolvemento de actuacións no medio rural galego.

As iniciativas comunitarias aportan en torno a 53 millóns de euros en Galicia no citado período, dentro das que destacan, pola súa importancia financeira, as iniciativas INTERREG I (20,35 millóns de euros) e ENVIREG (10,15 millóns de euros) dentro das iniciativas cofinanciadas polo FEDER, e a iniciativa EUROFORM (1,33 millóns de euros) dentro das cofinanciadas polo FSE.

Finalmente, Galicia beneficiase tamén de programas plurianuais destinados ás rexións obxectivo 1, xestionados pola AGE, e que no período 1989-1993 aportaron a Galicia 233 millóns de euros.

No ano 1992, coa adopción do tratado de Maastricht, a cohesión económica e social reafírmase como unha prioridade e apróbase un **segundo período de programación** de fondos estruturais. As axudas financeiras asignadas a Galicia pola Unión Europea increméntanse de xeito considerable, pasando de 802 millóns de euros no período 1989-1993 a 4.562 millóns de euros no período 1994-1999, unido á estabilización do financiamento da PAC.

Así mesmo no ano 1993 créase un novo instrumento financeiro para distribuír as axudas ao sector da pesca que se orixinan no fondo FEOGA-Orientación, o Instrumento Financeiro de Orientación da Pesca (IFOP).

Finalmente, como complemento dos fondos existentes (FEDER, FSE, FEOGA-O e IFOP), que conforman o marco comunitario de apoio para o período 1994-1999, instáurase o fondo de cohesión, co obxectivo de axudar aos Estados membros economicamente máis atrasados a lograr os criterios de converxencia necesarios para a realización da unión europea e monetaria prevista polo tratado de Maastricht. Este fondo supón para Galicia 637 millóns de euros no citado período.

Ligado ao segundo período de programación dos fondos estruturais e de cohesión, en Galicia o segundo Plan Económico e Social 1993-1996 ten como obxectivo a modernización do tecido económico galego en base ao desenvolvemento de elementos endóxenos tais como os capitais tecnolóxicos, empresariais e humanos.

O **período de programación 1994-1999** supón para Galicia, que segue sendo obxectivo 1, unha axuda do FEDER de 1.636 millóns de euros, destinados prioritariamente a infraestruturas, autovía do Noroeste e mellora das infraestruturas viarias e ferroviarias fundamentalmente, aínda que tamén se destinan parte dos fondos ao fomento do tecido económico, en concreto a través da creación do Instituto Galego de Promoción Económica (IGAPE).

O FSE aporta no período a Galicia 190 millóns de euros de axuda encamiñada ao desenvolvemento dos recursos humanos.

O programa operativo FEOGA-Orientación inviste en Galicia 314 millóns de euros con catro ámbitos de actuación: a mellora da produción agraria, a protección e conservación dos recursos naturais, a reconversión e mellora da calidade e o desenvolvemento e a diversificación económica das zonas rurais.

Galicia tamén se beneficia no citado período de 1.283 millóns de euros de axuda a través dos programas plurirrexionais, que inciden nas rexións obxectivo 1 en diversos ámbitos.

Finalmente, o IFOP destina 349 millóns de euros á renovación, modernización e transformación do sector pesqueiro, así como á comercialización de novos produtos, no período 1994-1999 en Galicia.

A axuda comunitaria relacionada coas Iniciativas Comunitarias en Galicia acada os 153 millóns de euros, destacando con 51,6 millóns a Iniciativa INTERREG II A de cooperación entre rexións fronteirizas e a iniciativa LEADER II de desenvolvemento rural, con 50,4 millóns.

O seguinte período de programación dos fondos comunitarios abarca os anos 2000 a 2006 e está marcado pola integración na Unión Europea de 12 novos membros, o que supón a creación de ferramentas específicas de apoio á adhesión (programa PHARE).

O **terceiro período de programación**

dos fondos estruturais busca, por unha banda, simplificar a xestión dos fondos e, por outra banda, introducir o principio de subsidiariedade, cuxa aplicación supón que a Comisión Europea se libere da xestión corrente dos fondos comunitarios, que pasa a ser exercida por niveis administrativos locais, rexionais ou nacionais, estando, en contrapartida, sometidas estas administracións a uns controis moito máis rigorosos.

Así mesmo, este terceiro período de programación reforza a concentración dos fondos en colectivos e territorios con máis dificultades, co que os seis obxectivos prioritarios existentes no período anterior pasan a ser tres e as 13 iniciativas comunitarias existentes pasan a ser só 4 (LEADER+, INTERREG III, EQUAL e URBAN II).

As catro prioridades que guían a posta en funcionamento dos novos programas son a creación de emprego, o desenvolvemento rural, a igualdade de xénero e o desenvolvemento de novas tecnoloxías da información e a comunicación.

O marco de referencia da actuación do sector público galego para o período 2000–2006 é o Plan Estratéxico de Desenvolvemento Económico de Galicia 2000–2006 (PEDEGA), una plan que pon en coherencia a estratexia galega de desenvolvemento rexional coa política rexional europea. Esta estratexia ten como obxectivo impulsar o desenvolvemento socioeconómico de Galicia a través da potenciación da base produtiva, do tecido empresarial e da competitividade do territorio.

No período 2000–2006 Galicia intégrase no Marco Comunitario de Apoio das rexións obxectivo 1 de España 2000-2006, composto por 4 Fondos: FEDER, FSE, FEOGA-O e IFOP. Este marco esta baseado en cinco piares fundamentais: a competitividade, a sociedade do coñecemento, os recursos humanos, as infraestruturas, o desenvolvemento local e urbano e o desenvolvemento sostible. Estes fundamentos parten da base de que o desenvolvemento sostible require un plantexamento global e que non debe sustentarse unicamente en resultados positivos de distintos programas de actuación.

As tres liñas básicas da estratexia de desenvolvemento galego céntranse non só no obxectivo de converxencia e renda, senón tamén no de aumentar o emprego de calidade. Para isto existen tres ámbitos de actuación:

– No ámbito da base produtiva e tecido empresarial perséguense dous obxectivos, programas horizontais para facilitar a aparición de iniciativas privadas de investimento e medidas para potencias a competitividade do núcleo produtivo galego.

– No ámbito da competitividade do territorio, destacan tres obxectivos: potenciar a accesibilidade do territorio, aumentar a proxección territorial do desenvolvemento e potenciar e mellorar o medio ambiente.

– No ámbito dos recursos humanos o obxectivo final é aumentar as dotacións rexionais de recursos relacionados co coñecemento e potenciar a empregabilidade.

No período de programación 2000-2006 Galicia segue mantendo a cualificación de obxectivo 1, e o Programa Operativo Integrado de Galicia 2000-2006 (POI) recolle todas as intervencións dos fondos estruturais (FEDER, FSE, FEOGA-O). O POI concentra os 3.581 millóns de euros de axuda comunitaria, 2.439 do FEDER, 409 do FSE e 733 do FEOGA-O. As liñas principais do POI fíxanse a partir das prioridades estratéxicas do PEDEGA. O financiamento final do POI, sumando o aporte das Administra-

cións Públicas, acada os 5.327 millóns de euros.

Fóra dos fondos estruturais, e do POI, o IFOP financia accións estruturais no sector pesqueiro, acuícola e de transformación e comercialización de produtos pesqueiros, sendo o aporte final deste fondo en Galicia no período 2000-2006 de 595 millóns de euros.

O Fondo de Cohesión no período 2000–2006 diríxese a proxectos medioambientais e de transporte, aportando unha axuda financeira en Galicia en torno aos 766 millóns de euros.

Finalmente, tal como se sinalou con anterioridade, no terceiro período de programación dos fondos comunitarios, redúcese o número das iniciativas comunitarias de trece a catro. Galicia segue beneficiándose das catro iniciativas, destacando como en períodos anteriores a iniciativa INTERREG III A de cooperación transfronteiriza con 156 millóns de euros, e a iniciativa LEADER+ con 55 millóns de euros.

O período de programación 2007–2013

O período de programación 2007-2013 está marcado por tres factores fundamentais: a incorporación de doce novos estados á UE, nos que máis do 90% da poboación habita en rexións con PIB inferior ao 75% da media comunitaria; a necesidade de vincular a política rexional cos obxectivos establecidos na estratexia de Lisboa; e, finalmente, a necesidade de adaptación das rexións europeas ao entorno económico internacional cambiante.

A programación do período 2007-2013 trata de concentrar a axuda en función de prioridades temáticas máis que por prioridades territoriais, en coherencia coa estratexia de crecemento económico, emprego e competitividade coñecida como Estratexia de Lisboa.

A partir das orientacións estratéxicas comunitarias, cada Estado membro establece o seu propio Marco Estratéxico Nacional de Referencia, que determina as prioridades dos fondos estruturais a nivel nacional para o período 2007-2013.

Os instrumentos de intervención da política rexional no actual período de programación están asociados a tres novos obxectivos:

– Obxectivo converxencia: Financia aos territorios menos desenvolvidos (PIB per cápita inferior 75% da media). Esta prioridade inclúe unha axuda transitoria (*phasing-out*) para as rexións cun PIB per cápita superior ao 75% da media UE-27, pero inferior ao da UE-15.

– Obxectivo competitividade rexional e emprego: destínase aos territorios que non están cubertos polo obxectivo converxencia, onde persisten necesidades significativas como consecuencia de reestruturacións económicas e sociais.

– Obxetivo cooperación territorial europea: Esta prioridade, herdeira da iniciativa INTERREG, a través de programas transfronteirizos, transnacionais e interrexionais, persegue abordar os problemas específicos que xorden ao construír unha economía integrada en todo o territorio europeo, cando este se encontra dividido por fronteiras nacionais.

A política de cohesión comunitaria estrutúrase en tres fondos, O FEDER e o FSE (fondos estruturais) e o fondo de cohesión (con carácter nacional), de xeito que o fondo de cohesión pasa a ser un programa operativo plurirrexional estrutural destinado ás rexións obxectivo converxencia.

O FEOGA-O e o IFOP pasan a denominarse

Fondo Europeo Agrícola de Desenvolvemento Rural (FEADER) e Fondo Europeo de Pesca (FEP), deixan de ser instrumentos da política de cohesión e pasan a incluírse financeiramente dentro da categoría agrícola.

Por último créansen tres novos instrumentos de axuda para unha axeitada e eficaz xestión dos fondos que son o JASPERS, JEREMIE e JESSICA.

Finalmente, desaparecen as catro iniciativas comunitarias que existían na programación anterior, INTERREG elévase a rango de obxectivo prioritario, URBAN e EQUAL intégranse nos obxectivos converxencia e competitividade rexional e emprego e a iniciativa LEADER inclúese na política de desenvolvemento rural.

O documento de planificación que recolle os obxectivos e a estratexia da intervención dos fondos estruturais e do fondo de cohesión/FEDER en Galicia no período 2007-2013 é o Marco Estratéxico de Converxencia Económica de Galicia, **MECEGA**.

Galicia está incluída entre as 70 rexións europeas que poden recibir financiamento dos fondos estruturais con arranxo ao obxectivo de converxencia para o período 2007-2013 (2006/595/CE: Decisión da Comisión de 4 de agosto de 2006). En base a este obxectivo, na programación do MECEGA tivéronse en conta unha serie de aspectos prioritarios que deben rexer as intervencións dos fondos comunitarios en Galicia, como son a ordenación e cohesión territorial, as infraestruturas de transporte, a investigación, desenvolvemento, innovación e sociedade da información, a formación e o emprego estable e de calidade, o benestar social e a igualdade de oportunidades, o medio ambiente e o desenvolvemento sostible e a cooperación territorial transfronteiriza.

O obxectivo global do MECEGA para o ano 2013 é o de "Converxer en termos de crecemento e emprego, grazas ao fomento dunha economía baseada no coñecemento". A consecución deste obxectivo global, pasa por acadar catro obxectivos finais, así como 16 obxectivos intermedios.

Os **catro obxectivos finais** a acadar son:
• OF1: impulsar e dinamizar a economía rexional facendo de Galicia un lugar máis atractivo para investir e traballar.
• OF2: Incrementar a competitividade do tecido produtivo galego a través do coñecemento e a innovación.
• OF3: aumentar a cohesión social e territorial de Galicia mellorando os niveis de cualificación do emprego e a inclusión social.
• OF4: Reforzar a sinerxía entre crecemento e desenvolvemento sostible.

Ademais dos obxectivos finais, establécense 16 obxectivos intermedios (**táboa 1.5.1.**) de cohesión que responden ás prioridades europeas para o novo período de programación establecidas nas Directrices Estratéxicas para o crecemento e o emprego e, en torno a estes obxectivos, deberanse de articular as diferentes actuacións postas en marcha a través dos Programas Operativos 2007-2013 de finalidade estrutural.

O investimento no período 2007-2013 en Galicia, en termos de cofinanciamento estrutural da UE, acada os 4.388 millóns de euros, en termos correntes (**táboa 1.5.2.**). Da axuda total, a Xunta de Galicia xestiona o 32%. O custo total estimado é de 5.537 millóns de euros, dos que o 49,5% pertence ao PO FEDER Galicia.

• Axuda FEDER en Galicia no período 2007–2013.

O FEDER en Galicia centra as súas intervencións en apoiar o desenvolvemento económico sostible e integrado, a nivel

Marco Estratéxico de Converxencia Económica de Galicia 2007-13: obxectivos

O. GLOBAL: CONVERXER EN TERMOS DE CRECEMENTO E EMPREGO, GRAZAS AO FOMENTO DUNHA ECONOMÍA BASEADA NO COÑECEMENTO

OF 1: Impulsar e dinamizar a economía rexional facendo de Galicia un lugar máis atractivo para investir e traballar, fundamentalmente mediante a ampliación e mellora das infraestructuras de transportes e comunicacións, xunto coa racionalización dos recursos enerxéticos. Este esfuerzo permitirá sobre todo mellorar a conectividade de Galicia co resto do territorio español, incrementando o seu atractivo económico e reforzando a capacidade loxística e competitiva do tecido empresarial.

OI 1. Completar a conexión coas redes transeuropea de transporte; impulsar a intermodalidade e a interoperabilidade dos diferentes transportes; mellorar a accesibilidade interior do seu territorio e fomentar a seguridade vial.

OI 8. Apoiar o investimento empresarial en aras dunha mellora na proxección internacional e no acceso á financiación.

OI 14. Apoiar o desenvolvemento equilibrado das zonas urbanas e rurais atendendo os seus problemas socioeconómicos e ambientais.

OI 16. Fomentar a cooperación transfronteiriza, transnacional e interrexional centrando as actuacións en apoio do crecemento e a creación de emprego, e concretamente mellorando a interconexión física e intanxible dos territorios.

OF 2: Incrementar a competitividad do entramado productivo galego a través do coñecemento e a innovación, mediante inversións adaptadas ás necesidades do tecido empresarial da rexión que poidan convertir a Galicia en referente de excelencia naqueles sectores nos que presenta ventaxas comparativas. Para elo, Galicia deberá ser capaz de reducir a brecha de I+D que a separa do conxunto de España e de Europa e de poñer en marcha un novo modelo de crecemento económico baseado na aplicación de coñecemento, innovación e tecnología.

OI 5. Fortalecer a competitividade das empresas apoiando a investigación e o desenvolvemento tecnolóxico (I+DT).

OI 6. Fomentar a innovación empresarial e impulsar as iniciativas de cooperación empresarial orientadas cara a producción, a difusión e a utilización de novos coñecementos polas empresas.

OI 7. Extender e difundir as tecnoloxías da información, as comunicacións e as plataformas loxísticas, garantindo a penetración no conxunto da sociedade e a dispoñibilidade de infraestructuras.

OI 12. Reforzar a capacidade de xestión da Administración rexional en apoio á eficacia e transparencia na execución e avaliación de políticas públicas.

OF 3: Aumentar a cohesión social e territorial de Galicia mellorando os niveis de cualificación, a calidade do emprego e a inclusión social, de forma que poida contarse cun capital humano capaz e capacitado para desenvolver os obxectivos anteriores. Isto require melloras no mercado de traballo, de forma que sexa máis atractivo e flexible para a poboación e facilite a incorporación de máis poboación activa e mellor cualificada. Tamén será prioritaria unha mellor articulación entre o sistema educativo e o productivo. Finalmente, este impulso do capital humano e a promoción do emprego deben ser a base para correxir os desequilibrios territoriais existentes na actualidade en Galicia.

OI 9. Aumentar a participación no mercado laboral e mellorar a calidade e a productividade do traballo, impulsando a igualdade de oportunidades e a inclusión social dos colectivos máis desfavorecidos.

OI 10. Contribuir á adaptabilidade dos traballadores mellorando as cualificacións necesarias para a economía do coñecemento e que permitan prolongar a vida laboral.

OI 11. Mellorar e adaptar os sistemas de educación e formación de acordo coas necesidades reais da sociedade, a economía e as empresas.

OI 13. Reforzar a inversión na promoción e prevención no mercado de traballo e no benestar sanitario.

OF 4: Reforzar a sinerxía entre crecemento e desenvolvemento sostible, impulsando o crecemento económico sen perder de vista os criterios de protección e conservación do medio ambiente. O aproveitamento dos recursos naturais fomentará o desenvolvemento de actividades económicas que contribúan a fixar poboación no medio rural, á vez que, nas cidades, poñerase especial coidado no cumprimento da normativa ambiental.

OI 2. Reforzar o potencial medioambiental rexional como vehículo de desenvolvemento económico sostible, protexendo e mellorando o entorno.

OI 3. Favorecer o uso de modos de transporte menos contaminantes que contribúan á movilidade sostible.

OI 4. Reducir a dependencia enerxética e optimizar os recursos enerxéticos existentes (enerxías renovables).

OI 15. Complementar as políticas sectoriais, especialmente na dotación de servizos de interés económico xeral e no desenvolvemento económico sostible de zonas de alto potencial de crecemento.

Fonte: *Dirección Xeral de Planificación e Fondos*

1.5.1.

rexional e local, mediante a mobilización e mellora da capacidade endóxena a través de actuacións de modernización e diversificación das estruturas económicas e a creación e preservación de emprego e calidade.

No período de programación 2007-2013, Galicia recibirá axuda estrutural procedente dos Fondos FEDER nunha contía estimada de 2.804 millóns de euros (correntes de 2007). O PO FEDER Galicia acolle o 78% da axuda da comunidade, mentres que o 22% restante ten caracter plurirrexional.

O enfoque estratéxico do FEDER 2007–2013 en Galicia está articulado por eixes de intervención, en concreto:

Eixe 1.- Desenvolvemento da economía do coñecemento.

Eixe 2.- Desenvolvemento e innovación empresarial.

Marco Estratéxico de Converxencia Económica de Galicia 2007-13: cuantificacións segundo programas operativos e administracións

Programas operativos	Xunta		Administración Xeral do Estado (1)		Xunta + AXE		
	Axuda	Custo total	Axuda	Custo total	Axuda	Custo total	PO / Custo Mecega
	(en millóns de euros correntes)						(%)
Total	1.403,37	1.756,39	2.985,10	3.781,15	4.388,47	5.537,53	100,00
FEDER GA	1.016,01	1.270,00	1.175,54	1.469,42	2.191,54	2.739,43	49,47
Economía do coñecemento FEDER	-	-	199,87	285,17	199,87	285,17	5,15
I+D+i tecnolóxico FEDER	-	-	405,59	519,32	405,59	519,32	9,38
Asistencia técnica FEDER	-	-	7,29	9,12	7,29	9,12	0,16
SDE GA	358,50	448,13	-	-	358,50	448,13	8,09
Loita contra a discriminación FSE	-	-	30,87	38,59	30,87	38,59	0,70
Adaptabilidade e emprego FSE	-	-	542,60	678,25	542,60	678,25	12,25
Asistencia técnica FSE	-	-	4,11	5,14	4,11	5,14	0,09
COHESION/FEDER	-	-	594,00	742,50	594,00	742,50	13,41
Cooperación T. Transfronteiriza FD	28,86	38,00	25,24	33,65	54,09	71,90	1,30
% xestión Admón Ax	31,98		68,02		100,00		

(1) inclúe Administración Xeral do Estado e outros

Fonte: *Dirección Xeral de Planificación e Fondos*

1.5.2.

Axuda FEDER 2007-13: distribución segundo administracións, eixes e programas operativos

Eixes	Xunta		Administración Xeral do Estado						Xunta + AXE	
	PO GA		PO GA	PO Ec C	PO I+D+i	PO As T	Total			
	(en millóns de euros 2007)	(%)	(en millóns de euros 2007)					(%)	(en millóns de euros 2007)	(%)
1	213,84	21,05		197,87	400,51		598,38	33,46	812,21	28,96
2	183,64	18,07	178,06				178,06	9,96	361,70	12,90
3	188,74	18,58	297,53				297,53	16,64	486,27	17,34
4	301,36	29,66	556,06				556,06	31,09	857,43	30,58
5	87,62	8,62	143,89				143,89	8,05	231,50	8,26
6	35,71	3,51						-	35,71	1,27
7	5,10	0,50		2,00	5,08	7,29	14,37	0,80	19,48	0,69
Total	1.016,01	100,00	1.175,54	199,87	405,59	7,29	1.788,29	100,00	2.804,29	100,00
% PO	36,23		41,92	7,13	14,46	0,26	63,77		100,00	
% Axuda PO FEDER Galicia s/ Axuda total FEDER									78,15	
% Axuda FEDER xestionada pola Xunta									36,23	

Fonte: *Dirección Xeral de Planificación e Fondos*

1.5.3.

Eixe 3.- Medio ambiente, contorno natural, recursos hídricos e prevención de riscos.
Eixe 4.- Transporte e enerxía.
Eixe 5.- Desenvolvemento sostible local e urbano.
Eixe 6.- Infraestruturas sociais.
Eixe 7.- Asistencia técnica e reforzo da capacidade institucional.

Tal como se mostra na **táboa 1.5.3.**, a axuda do FEDER en Galicia no período 2007-2013 ascende a 2.804 millóns de euros, dos que o 78,1% corresponden ao PO FEDER Galicia. Por eixos de actuación, destaca cuantitativamente o eixo 4 co 30,6% do total da axuda FEDER.

O PO FEDER Galicia 07-13 ascende a 2.191

Axuda FSE 2007-13 asignada a Galicia: distribución segundo programas operativos

Axuda FSE asignada

instrumentos de intervención	xestión - admon.	axunda (en millóns de euros correntes)	axunda (%)
Total		936,07960	100,00
FSE Galicia	Xunta	358,50181	38,30
Loita contra a discriminación FSE		30,86931	3,30
Adaptabilidade e emprego FSE	AXE	542,59753	57,96
Asistencia técnica FSE		4,11095	0,44

Custo FSE 2007-13

instrumentos de intervención	xestión - admon.	axunda (en millóns de euros correntes)	axunda (%)
Total		1124,72134	100,00
FSE Galicia	Xunta	448,12727	39,84
Loita contra a discriminación FSE		38,58664	3,43
Adaptabilidade e emprego FSE	AXE	632,86875	56,27
Asistencia técnica FSE		5,13869	0,46

Fonte: *Dirección Xeral de Planificación e Fondos*

1.5.4.

millóns de euros correntes en concepto de axuda comunitaria, e a 2.739 millóns de euros correntes en custo con taxa do 80% de cofinanciación.

• Axuda FSE en Galicia no período 2007–2013.

O FSE atende ás prioridades en materia de educación e formación, ao incremento da participación das persoas economicamente inactivas no mercado de traballo, á loita contra a exclusión social, en particular de grupos desfavorecidos, tais como as persoas con discapacidade, ao fomento da igualdade entre mulleres e homes e á non discriminación.

No período de programación 2007-2013 Galicia recibirá axuda estrutural procedente do FSE por importe de 936 millóns de euros (2007), que se distribúen, tal como se mostra na **táboa 1.5.4.**, en catro programas operativos: o PO FSE Galicia, o PO loita contra a discriminación, o PO adaptabilidade e emprego e o PO asistencia técnica. O PO adaptabilidade e emprego acolle o 58% do total da axuda FSE en Galicia no período.

O PO rexional, xestionado pola Xunta, acada un importe de 358 millóns de euros no período 2007-2013, o que supón o 38% da axuda, mentres que os tres restantes PO teñen carácter plurirrexional e son xestionados pola AGE, acadando o investimento en Galicia destes tres PO os 577 millóns de euros.

O enfoque estratéxico do FSE 2007-2013 en Galicia está articulado por eixes de intervención, en concreto:

Eixe 1.- Fomento do espírito empresarial e mellora da adaptabilidade dos traballadores, empresas e empresarios.
Eixe 2.- Fomentar a empregabilidade, a inclusión social e a igualdade entre homes e mulleres
Eixe 3.- Aumento e mellora do capital humano
Eixe 4.- Promover a cooperación transnacional e interrexional
Eixe 5.- Asistencia técnica

O gasto total do PO FSE Galicia no período 2007–2013 (axuda+cofinanciamento) acada os 448 millóns de euros correntes, sendo a taxa de cofinanciamento de todos os eixes do 80%.

• Axuda do Fondo de Cohesión/FEDER en Galicia para o período 2007–2013.

O Fondo de Cohesión ten por obxectivo para o período 2007–2013 contribuír aos investimentos en materia de medio ambiente e nas redes de transporte transeuropeas. España é un país subvencionable en réxime transitorio do Fondo de Cohesión. O Fondo de Cohesión ten carácter nacional, dentro do Obxectivo Convergencia. O seu custo total estimado acada os 6.125 millóns de euros correntes, sendo a axuda comunitaria de 4.900 millóns de euros (3.543 de cohesión e 1.57 millóns de euros do FEDER). A taxa de financiamento da axuda comunitaria do PO é do 80%.
As actuacións do PO Cohesión/FEDER no período 2007–2013 plásmanse en 5 eixes prioritarios, 3 eixes de cohesión que representan 3.543 millóns de euros, o 72% da axuda:

Eixe 1.- Redes transeuropeas de transporte.
Eixe 2.- Medio ambiente e desenvolvemento sostible.
Eixe 5.- Asistencia técnica.

E dous eixes de FEDER, que supoñen 1.357 millóns de euros, o 28% da axuda:

Eixe 3.- Medio ambiente e desenvolvemento sostible
Eixe 4.- RTE-T

As actuacións estimadas, para o período 2007-2013, do Fondo de Cohesión/FEDER en Galicia son o saneamento da Ría de Vigo, o AVE Santiago–Ourense, e os portos de Punta Langosteria, Bouzas e Guixar, así como outras actuacións de menor contía en Vilagarcía de Arousa, Marín, Ría de Pontevedra, Ferrol–San Cibrao e Vigo.

• A Axuda Cooperación Territorial Transfronteiriza en Galicia para o período 2007–2013.

No marco da cooperación territorial, España participa en 7 programas, 2 de cooperación transfronteiriza, 4 de cooperación transnacional o 1 de cooperación interrexional.

A cooperación transfronteiriza España-Portugal abrangue un territorio composto por 17 NUT III fronteirizas e ten un importe estimado de 267 millóns de euros no período 2007-2013 (207 millóns corresponden a España e 67, a Portugal).

A área de cooperación Galicia–Norte de Portugal está composta por 5 NUT III (Pontevedra, Minho-Lima, Cádavo, Ourense e Alto Trás-os-Montes), aos que se engaden os NUT III adxacentes, que no caso de Galicia son A Coruña e Lugo, e na parte do Norte de Portugal son a Área Metropolitana de Porto, Ave, Támega e Douro.

A Xunta de Galicia xestiona no perído 2007–2013 un importe de 29 millóns de euros neste PO.

Finalmente salientar que os ámbitos estratéxicos na Área de cooperación Galicia-Norte de Portugal son:
– Cooperación no ámbito do mar.
–Internacionalización das PEME da Eurorrexión.
– Protección ambiental e desenvolvemento urbano sostible.
– Fomento da cooperación e integración social e institucional

• A Axuda Cooperación Territorial Transnacional en Galicia para o período 2007–2013

Os programas de cooperación transnacional son 4:

– Espazo Suroeste Europeo, onde par-

ticipan Francia, Portugal, Reino Unido e España.
– Espazo Mediterráneo.
– Espazo Madeira- Azores-Canarias.
– Espazo Atlántico, onde participan Reino Unido, Irlanda, Francia, Portugal e España (Galicia, Asturias, Cantabria, Navarra, Pais Vasco e tres NUT III de Andalucía, Cadiz, Huelva e Sevilla)

Galicia participa na Cooperación Territorial Transnacional 2007-2013, que é cofinanciada polo FEDER, en dous PO: Espazo Atlántico e Espazo Suroeste Europeo.

A axuda Comunitaria FEDER investida en Galicia a través do PO Espazo Atlántico ascende no período 2007–2013 a un total de 8,4 millóns de euros, cun custo total de 12,9 millóns; e a axuda investida a través do PO Suroeste ascende a 4 millóns de euros, cun custo total de 5,4 millóns.

• A Axuda Cooperación Territorial Interrexional (INTERREG IVC) en Galicia para o período 2007-2013 e REDES.

O programa de cooperación territorial interrexional céntrase no intercambio de experiencias, fundamentalmente nos campos da innovación, no medio ambiente e na prevención de riscos.

A estratexia do PO articúlase en tres eixes prioritarios:
1.- innovación e economía do coñecemento.
2.- Medio ambiente e prevención do risco.
3.- Asistencia técnica.

A axuda comunitaria FEDER investida en Galicia neste PO ascende a 1,9 millóns de euros, cun custo total de 2,5 millóns.

• A Axuda FEADER e FEAGA en Galicia para o período 2007-2013.

De xeito complementario ás axudas estruturais, Galicia recibe fondos **FEADER** 2007-2013 por un importe estimado de 880 millóns de euros correntes, que son xestionados directamente pola Consellería de Medio Rural, a través do PDR de Galicia 2007-2013.

As directrices estratéxicas comunitarias para o desenvolvemento rural son:
1.- mellora da competitividade dos sectores agrario e forestal.
2.- mellora do medio ambiente e do contorno natural.
3.- mellora da calidade de vida nas zonas rurais e fomento da diversificación da economía rural.
4.- desenvolver a capacidade local de creación de emprego e diversificación.
5.- garantir a coherencia interna da programación.
6.- Complementariedade cos outros instrumentos comunitarios.

Tomando como base as citadas directrices estratéxicas, o Estado elaborou o *Plan estratéxico nacional de desenvolvemento rural*, que se desenvolve a través de plans rexionais. En Galicia o PDR céntrase en tres ámbitos fundamentais: a economía agroalimentaria, o medio ambiente e a economía e a poboación rurais, en sentido amplo.

O enfoque estratéxico do PDR de Galicia articúlase en torno a cinco eixes fundamentais:
Eixe 1: Aumento da competitividade do sector agrícola e forestal.
Eixe 2: Mellora do medio ambiente e do contorno natural.
Eixe 3: Calidade de vida nas zonas rurais e diversificación da economía rural.
Eixe 4: LEADER.
Eixe 5: Asistencia técnica.

Para o período 2007-2013, o PDR conta cunha asignación FEADER de 857 millóns de euros, cunha taxa de cofinanciamento

comunitario do 57,56%, polo que o gasto público total do PDR acada os 1.488 millóns de euros.

Pola súa banda, o **FEAGA** financia, en xestión compartida entre os Estados membros e a Comunidade, os gastos seguintes:
- As restitucións fixadas por exportación de produtos agrícolas a terceiros países.
- As intervencións destinadas á regularización dos mercados agrarios.
-Os pagos directos aos agricultores establecidos no ámbito da política agrícola común.
- A contribución financeira da Comunidade para medidas de información e promoción dos produtos agrícolas.

O FEAGA tamén financia, de xeito centralizado, entre outros, gastos en medidas veterinarias, de conservación, de recursos xenéticos en agricultura ou de sistemas de investigación agraria.

O FEAGA está constituído por axudas directas aos mercados agrícolas (2,7%) e a PAC (97,3%). Non existe neste fondo a cofinanciación doutras administracións.

• A Axuda FEP en Galicia para o período 2007–2013.

De xeito complementario ás axudas estruturais, Galicia recibe Fondos FEP para o fomento de actividades pesqueiras no período 2007-2013 por un importe estimado de 428 millóns de euros (correntes), que serán xestionados directamente pola Xunta de Galicia dentro do programa plurirrexional do sector Pesca (FEP) España 2007-2013.

O FEP substitúe a partir de 2007 ao antigo IFOP, mantendo a maioría das medidas vixentes no programa anterior e incluíndo medidas innovadoras como as de acompañamento para os plans de recuperación, o fomento dos métodos de pesca selectiva e o financiamento de estratexias de desenvolvemento local. Por outra banda, no FEP adquiren máis importancia as axudas á pesca continental e á acuicultura.

O FEP centra a súa atención en cinco ámbitos prioritarios (eixes), coa axuda e custo total por eixe que se mostra na **táboa 1.5.5.**

1.5.5.

Eixe	Medida
1.- Medidas de Adaptación da flota pesqueira comunitaria	1.1.- Paralización definitiva de actividades pesqueiras
	1.2.- Paralización temporal de actividades pesqueiras
	1.3.- Investimentos a bordo dos buques pesqueiros e selectividade
	1.4.- Pesca costeira artesanal
	1.5.- Compensacións socioeconómicas para a xestión da flota
Total Eixe 1	
2.- Acuicultura, pesca interior, transformación e comercialización de produtos da pesca e da acuicultura	2.1.- Acuicultura
	2.2.- Pesca interior
	2.3.- Transformación e comercialización de peixe
Total Eixe 2	
3.- Medidas de interese público	3.1.- Accións colectivas
	3.2.- Protección e desenvolvemento da fauna e flora acuáticas
	3.3.- Portos de pesca, lugares de desembarque e ancoradoiros
	3.4.- Desenvolvemento de novos mercados e campañas de promoción
	3.5.- Operacións piloto
	3.6.- Modificacións para a reconversión de buques pesqueiros
Total Eixe 3	
4.- Desenvolvemento sostible das zonas de pesca	4.1.- Desenvolvemento das zonas de pesca
Total Eixe 4	
5.- Asistencia técnica	5.1.- Asistencia técnica
Total Eixe 5	
Total	
	(%)

Fonte: Dirección Xeral de Planificación e Fondos

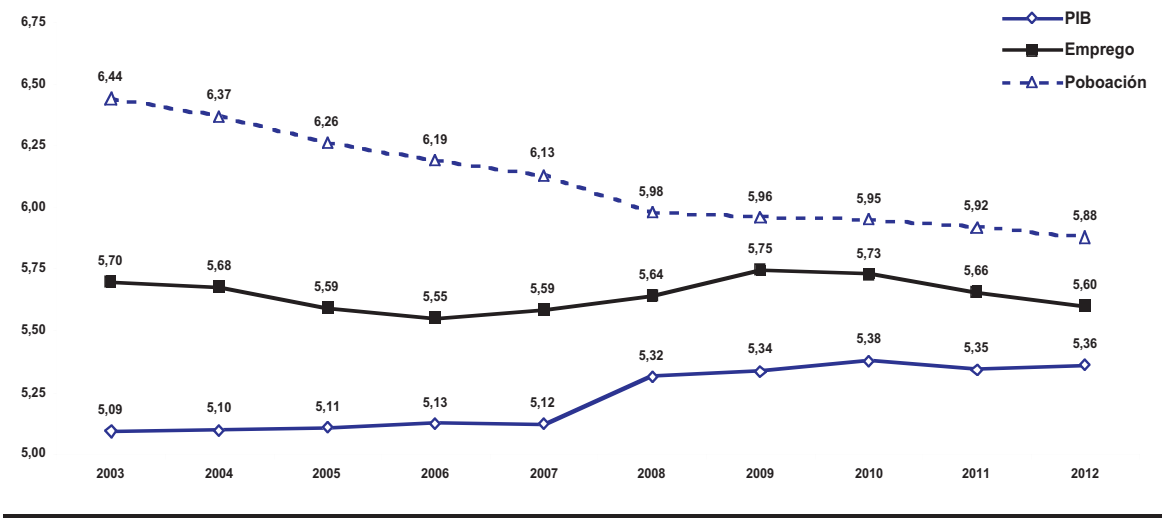
Programa Operativo FEP en Galicia 2007-13: axuda e custo total

Contribución pública					% / TCP	Contribución privada	Custo total
Axuda FEP (en euros correntes)	(%)	AXE	XUNTA	TOTAL			
		(en euros correntes)				(en euros correntes)	
58.290.399,49	13,60	37.267.632,46		95.558.031,95	61,00		95.558.031,95
4.992.399,21	1,16	0,00	3.191.861,79	8.184.261,00	61,00		8.184.261,00
34.938.918,18	8,15	22.337.996,87		57.276.915,05	61,00	93.334.337,48	150.611.252,53
10.217.198,66	2,38	6.532.307,34		16.749.506,00	61,00		16.749.506,00
11.710.587,23	2,73	7.487.096,77		19.197.684,00	61,00		19.197.684,00
120.149.502,77	28,03	73.625.033,44	3.191.861,79	196.966.398,00	61,00	93.334.337,48	290.300.735,48
85.730.045,63	20,00	27.405.506,40	27.405.506,39	140.541.058,42	61,00	93.694.038,95	234.235.097,37
0,00	0,00	0,00		0,00			0,00
104.092.941,00	24,29	33.275.612,29	33.275.612,29	170.644.165,58	61,00	170.644.165,57	341.288.331,15
189.822.986,63	44,29	60.681.118,69	60.681.118,68	311.185.224,00	61,00	264.338.204,52	575.523.428,52
48.800.000,00	11,39		31.200.000,00	80.000.000,00	61,00		80.000.000,00
4.107.738,18	0,96		2.626.258,82	6.733.997,00	61,00		6.733.997,00
18.321.695,88	4,27		11.713.871,12	30.035.567,00	61,00		30.035.567,00
13.967.838,56	3,26		8.930.257,44	22.898.096,00	61,00		22.898.096,00
4.473.912,02	1,04		2.860.369,98	7.334.282,00	61,00		7.334.282,00
1.138.870,00	0,27		728.130,00	1.867.000,00	61,00		1.867.000,00
90.810.054,64	21,19	0,00	58.058.887,36	148.868.942,00	61,00	0,00	148.868.942,00
24.400.000,00	5,69	2.693.253,87	12.906.746,13	40.000.000,00	61,00		40.000.000,00
24.400.000,00	5,69	2.693.253,87	12.906.746,13	40.000.000,00	61,00	0,00	40.000.000,00
3.414.728,96	0,80		2.160.792,04	5.575.521,00	61,25		5.575.521,00
3.414.728,96	0,80	0,00	2.160.792,04	5.575.521,00	61,25	0,00	5.575.521,00
	0,00						
428.597.273,00	100,00	136.999.406,00	136.999.406,00	702.596.085,00	61,00	357.672.542,00	1.060.268.627,00
40,42		12,92	12,92	66,27		33,73	100,00

Converxencia

Os indicadores de converxencia das Comunidades Autónomas publicados en decembro de 2011 (último dato publicado) polo Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas mostran como a actividade produtiva da economía de Galicia experimentou ao longo do período 2000-2010 unha taxa de crecemento medio anual similar á media española, situándose a medra media anual acumulativa da poboación e do emprego por baixo da media española. Tras esta evolución, nos últimos cinco anos, o **cadro 1.5.6.** amosa a progresiva redución da importancia relativa da poboación galega no total estatal, manténdose a participación do PIB a prezos de mercado (prezos correntes). Tendo en conta a caída da ocupación no conxunto do Estado

Participación da produción(1), a poboación e o emprego (2) galegos no total español 2003-12

(1) PIB a prezos de mercado, prezos correntes (consulta: 27-03-2013)
(2) poboación afiliada á Seguridade Social
Fonte: elaboración propia *CES* a partir de datos do *INE*

1.5.6.

e en Galicia, no ano 2012 continúa a tendencia iniciada no ano anterior e diminúe o peso relativo do emprego galego sobre o total do Estado.

En termos do PIB per cápita, a economía galega rexistra ao longo dos últimos anos un proceso de converxencia á media española e europea (UE-27). Este indicador sitúase no 91% da media española, 13,3 puntos porcentuais por riba do valor do ano 2000.

En relación á media dos vinte e sete países europeos (UE=100), o PIB nominal por habitante acadou en 2010 (último dato dispoñible) un valor do 84%, situándose este indicador nos 93 puntos no conxunto do Estado.

- **Converxencia coa media estatal**

A economía galega experimentou no ano 2012 un descenso menor á media española, cun decrecemento real do seu PIB a prezos de mercado do 1,2%, mentres que o rexistrado no conxunto do Estado foi do 1,4%.

O indicador PIB rexionalizable per cápita amosa que no último ano estimúlase o proceso de converxencia coa media española. En 2012, este indicador acada os 91 puntos (España=100), oito décimas superior ao rexistrado no ano anterior. Comparado coa situación do ano 2000, o PIB por habitante medra dende o 77,7% da media estatal ata o devandito 91%. Esta converxencia prodúcese fundamentalmente pola caída do peso poboacional de Galicia, xa que o peso porcentual do PIB a prezos de mercado de Galicia no total estatal mantense estable en torno ao 5,4%.

Tras esta evolución, Galicia mantense un ano máis como a sétima comunidade autónoma co menor valor do PIB rexionalizable, tan só por riba do rexistrado en Estremadura (67,6% do valor español), Andalucía (74,5%), Castela-A Mancha (77,7%), Murcia (81,3%), Canarias (85,9%) e C. Valenciana (87,7%).

Converxencia das CC.AA. en termos de PIB por habitante fronte a España e a UE

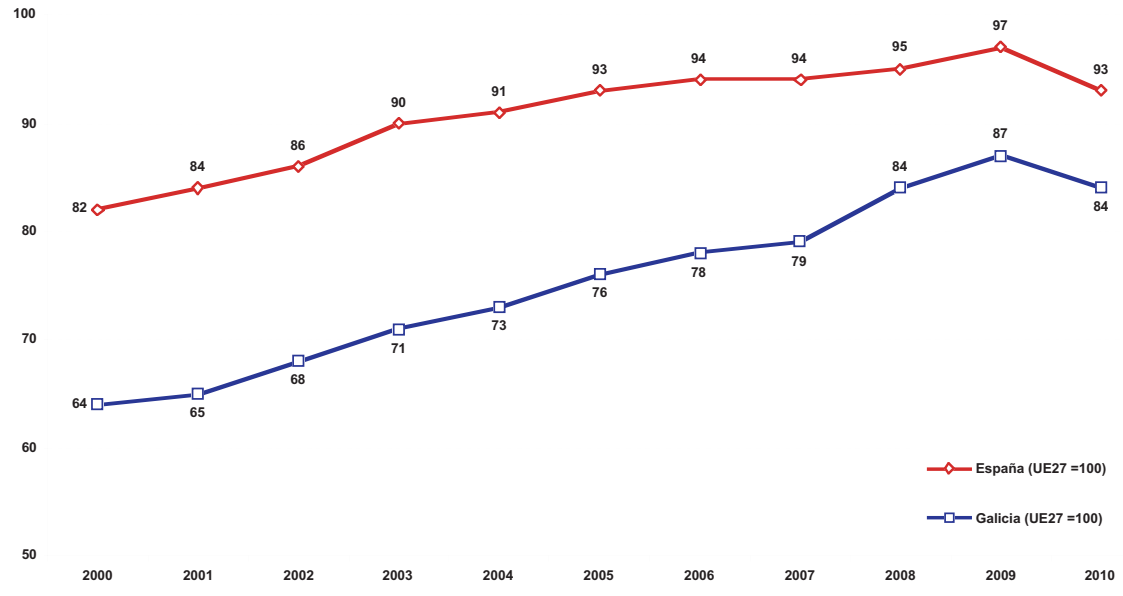
	2000	2009	2010	2011	2012	11/00	11/10	12/11	2008	2009	2010	09/08	10/09
			(media España=100)				(variación absoluta)			(media UE-27=100)		(variación absoluta)	
			(1)										
Andalucía	73,7	76,6	76,0	75,2	74,5	1,5	-0,8	-0,7	73	74	71	1	-3
Aragón	104,5	110,2	111,3	111,8	112,2	7,2	0,5	0,4	106	107	104	1	-3
Asturias	83,6	92,7	93,2	93,0	92,4	9,5	-0,1	-0,7	89	90	87	1	-3
Baleares	123,2	106,7	105,6	105,7	107,1	-17,4	0,2	1,4	103	104	98	1	-6
Canarias	94,8	84,8	85,6	86,2	85,9	-8,7	0,5	-0,2	82	83	80	1	-3
Cantabria	93,5	96,6	97,3	98,4	98,1	4,9	1,0	-0,3	92	94	91	2	-3
Castela e León	90,5	95,6	96,6	97,5	97,9	7,0	0,9	0,4	90	93	90	3	-3
Castela-A Mancha	78,6	80,6	79,7	78,7	77,7	0,1	-0,9	-1,0	78	78	74	0	-4
Cataluña	121,8	116,2	117,0	118,1	119,7	-3,7	1,1	1,5	110	113	109	3	-4
C. Valenciana	96,5	88,3	88,5	88,0	87,7	-8,5	-0,5	-0,3	94	91	88	-3	-3
Estremadura	63,7	69,6	69,7	68,4	67,6	4,7	-1,2	-0,8	65	68	65	3	-3
Galicia	77,7	89,6	90,6	90,2	91,0	12,5	-0,3	0,8	84	87	84	3	-3
Madrid	136,0	132,4	129,9	129,5	129,0	-6,5	-0,5	-0,4	124	129	121	5	-8
Murcia	83,9	83,5	83,5	82,1	81,3	-1,8	-1,3	-0,8	81	81	78	0	-3
Navarra	127,3	125,7	126,8	128,6	127,7	1,3	1,8	-0,9	120	122	118	2	-4
País Vasco	122,5	129,9	132,5	134,7	135,4	12,2	2,3	0,7	124	126	123	2	-3
A Rioxa	113,9	109,2	111,0	111,7	112,0	-2,1	0,7	0,3	105	106	103	1	-3
Ceuta	85,2	91,1	88,9	86,5	84,9	1,4	-2,3	-1,6	84	88	83	4	-5
Melilla	84,4	83,9	80,9	78,4	74,6	-6,0	-2,5	-3,8	78	81	75	3	-6
Total									95	97	93	2	-4

(1) provisional (consulta: 29-04-2013)

Fonte: *INE* e *Eurostat*

1.5.7.

Converxencia de Galicia e España fronte a UE-27 2000-10 (1)

(1) converxencia en termos de PIB por habitante; UE-27=100 (consulta: 29-03-2013)

Fonte: *Eurostat*

1.5.8.

- **Converxencia coa media europea**

O produto interior bruto por habitante en Galicia experimentou no 2010 (último ano dispoñible) unha significativa redución en relación ao ano anterior, acadando un PIB per cápita equivalente ao 84% da media da UE-27 (93% no conxunto do Estado). Comparado co resto das CC.AA., Galicia pasa a ser a sexta comunidade co menor índice, superando novamente a Estremadura (65%), Andalucía (71%), Castela-A Mancha (74%), Murcia (78%) e Canarias (80%).

Os datos recollidos no **cadro 1.5.8.** indican que o proceso de converxencia non se produciu coa mesma intensidade nas distintas comunidades autónomas. No caso galego, o PIB per cápita mellora en 20 puntos entre os anos 2000 e 2010 no que respecta á UE-27, pasando de representar o 64% da media da UE-27 ao xa citado 84%. A nivel estatal o PIB per cápita pasa de representar o 82% da media da UE-27 no ano 2000 ao 93% no ano 2010, o que supón unha mellora 11 puntos. ■